

RĪGAS CENTRĀLĀ BIBLIOTĒKA

PĀRSKATS 2020

RĪGAS DOME
IZGLĪTĪBAS, KULTŪRAS
UN SPORTA DEPARTAMENTS

SATURS

Pārskata perioda kopsavilkums.....	4
1. Vispārīgs bibliotēkas raksturojums	8
2. Finansiālais nodrošinājums	9
3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums.....	11
4. Personāls	13
5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība	16
6. Krājums	26
7. Darbs ar bērniem un jauniešiem.....	35
8. Novadpētniecība	47
9. Finansējuma piesaiste projektos.....	51
10. Publicitāte	54
11. Sadarbības tīkla raksturojums.....	59
12. Metodiskais un konsultatīvais darbs.....	62

Pielikumi

[Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku izmantojuma rādītāji 2020. gadā](#)

[Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku kopējais krājums](#)

[Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku saņemtie informācijas resursi 2020. gadā](#)

[Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku izslēgtie informācijas resursi 2020. gadā](#)

Rīgas Centrālās bibliotēkas 2020. gada pārskata sagatavošanā piedalījās: Aiga Balode, Vineta Baško, Zinta Geršmane, Daina Ģeibaka, Ineta Kaļķe, Sanita Lapiņa, Maija Mauriņa, Inta Sallinene, Sigita Sīle, Gatis Šantars, Dzidra Šmita, Linda Štamere, Klāra Švedra, Doloresa Veilande, Andra Vīta, Dace Vlasova.

Fotogrāfijas no Rīgas Centrālās bibliotēkas arhīva.

© Rīgas Centrālā bibliotēka
Rīga, 2021

Pārskatā izmantotie saīsinājumi

ĀAP – ārējais apkalpošanas punkts

BKUS – Bērnu klīniskā universitātes slimnīca

BJVŽ - "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija"

BLN – Bērnu literatūras nodaļa

CB – Centrālā bibliotēka (Brīvības ielā 49/53)

IFLA - Starptautiskā bibliotēku asociāciju un institūciju federācija

IKSD – Izglītības, kultūras un sporta departaments

IKT – informācijas un komunikāciju tehnoloģijas

ISAN – Informācijas sistēmu administrēšanas nodaļa

ITC – Informācijas tehnoloģiju centrs

KAN – Komplektēšanas un apstrādes nodaļa

KISC – Kultūras informācijas sistēmu centrs

LBB – Latvijas Bibliotekāru biedrība

LNB – Latvijas Nacionālā bibliotēka

LR KM - Latvijas Republikas Kultūras ministrija

PLN – Pieaugušo literatūras nodaļa

PSAN – Projektu un sabiedrisko attiecību nodaļa

RCB – Rīgas Centrālā bibliotēka

RD – Rīgas dome

VIIBML - Vispārējās izglītības iestāžu bibliotēku metodiskā lasītava

Pārskata perioda kopsavilkums

RCB 2020. gada darba prioritātes

Darba organizācija Covid-19 apstākļos

- Valstī izsludinātās ārkārtējās situācijas laikā no 2020. gada 14. marta līdz 12. maijam RCB nodaļas un filiālbibliotēkas apmeklētājiem bija slēgtas:
 - Attālinātie pakalpojumi:
 - lietotāju attālināta reģistrēšana (pieteikuma veidlapa RCB tīmekļa vietnē, iesniegšana ar elektronisko parakstu pa e-pastu, iesniedzot iesniegumu iestādei portālā Latvija.lv);
 - informācija, uzziņas un konsultācijas telefoniski vai e-pastā par bibliotēku darbu ārkārtējās situācijas laikā, par e-kataloga izmantošanu, “Mana bibliotēka”, 3td e-grāmatu bibliotēkas izmantošanu u. c.;
 - autorizētās sistēmas “Mana bibliotēka” piekļuves datu izsniegšana;
 - attālināta tiešsaistes datubāzu Letonika, EBSCO, Flipster e-žurnāli izmantošana, piekļuves datu izsniegšana;
 - informācijas resursu izmantošanas termiņu pagarināšana;
 - bibliotēkas materiālu kopiju piegāde e-pastā (bez maksas 5 ieskenētas lapas no RCB krājumā esošajiem informācijas resursiem);
 - virtuālās slaidrādes/izstādes (4. maijs, Juris Zvirgzdiņš, Dace Meiere u. c.).
 - Krājuma inventarizācija (pārbaude) RCB nodaļās un 14 filiālbibliotēkās.
 - Darbs ar krājumu lielākajā daļā bibliotēku, novecojušās, neatbilstošās literatūras atlase un norakstīšana, marķējumu maiņa, atjaunošana.
 - Aktīvs darbs pie RCB novadpētniecības datubāzes papildināšanas (izmantota piekļuve Latvijas Nacionālajai digitālajai bibliotēkai arī strādājot attālināti).
 - LNB koordinētā projekta “Industriālais mantojums” 1. kārtā apkopota un iesniegta informācija par 47 zudušiem industriālajiem objektiem Rīgā.
 - Aktīvi turpināts darbs, konsultējot Rīgas skolu bibliotēku darbiniekus par BIS ALISE ieviešanu, krājuma rekatalogizāciju, krājuma inventarizāciju.
 - Bibliotēkas darba fiksēšana fotoarhīvam.
 - Informācijas sagatavošana un apkopošana par darbu ārkārtējās situācijas laikā RCB gadagrāmatai.
- No 2020. gada 13. maija RCB nodaļas un filiālbibliotēkas atkal atvērtas apmeklētājiem:
 - Tiek nodrošināti pamatpakalpojumi:

- informācijas resursu izsniegšana/pieņemšana – krājums nav pieejams apmeklētājiem brīvpieejā, bet informācijas resursus pēc lasītāja pieprasījuma sameklē un izsniedz bibliotēkas darbinieki;
- iepriekšējā gada žurnālu, kā arī 2020. gada periodisko izdevumu izsniegšana izmantošanai ārpus bibliotēkas – lasītavas apmeklētājiem slēgtas;
- datorpakalpojumi vienu stundu dienā.

Covid-19 darba drošība un ierobežojumi Šampētera un Bišumuižas filiālbibliotēkā

- Citi pakalpojumi:
 - CB un vairākās filiālbibliotēkās līdz 2,5 stundām dienā ir iespēja strādāt “izolētā lasītavā”, iepriekš piesakoties;
 - RCB un filiālbibliotēkās lietotāji 2,5 stundas dienā var izmantot darbavietu bibliotēkas telpās darbam ar savu datortehniku, iepriekš piesakoties;
 - CB ir iespēja līdz 2,5 stundām dienā spēlēt “klusās klavieres” jeb instrumentu, kas darbojas bezskaņas režīmā, izmantojot austiņas, iepriekš piesakoties;
 - pasākumi, interešu grupu nodarbības, ievērojot valstī noteiktos pulcēšanās ierobežojumus;
 - literārās pastaigas un ekskursijas pa apkaimi (Sarkandaugavas, Čiekurkalna filiālbibliotēka, filiālbibliotēka “Pārdaugava”);
 - virtuālās izstāde / slaidrādes bibliotēkas mājaslapā, kas ir svarīgi apstākļos, kad ierobežota piekļuve krājumam.
- Krājuma pārvietošana, lai lietotājiem nav jāpavada ilgs laiks bibliotēkā.
- No 2020. gada 9. novembra atkārtoti izsludinātās ārkārtējās situācijas laikā RCB nodaļas un filiālbibliotēkas turpina apmeklētāju apkalpošanu klātienē, nodrošinot iepriekšējā punktā minētos pakalpojumus, nosakot datorpakalpojumu izmantošanu tikai lietišķai informācijai un mācībām, kā arī atceļot visus pasākumus un pulcēšanos.

- No 2020. gada 21. decembra līdz gada beigām RCB nodaļas un filiālbibliotēkas atkal slēgtas apmeklētājiem. Darba organizācija bibliotēkās bija tāda pati, kā pavasarī izsludinātās ārkārtējās situācijas laikā.

RCB darba procesi Covid-19 apstākļos un valstī noteiktās ārkārtējās situācijas laikā notika, ievērojot valstī noteikto likumdošanu, RD rekomendācijas un epidemioloģiskos riskus, kas Rīgā šajā laikā bija augstāki kā citur Latvijā. Izmaiņas darba organizācijā un bibliotēku sniegto pakalpojumu klāstā tika noteiktas ar RCB administrācijas rīkojumiem.

Citas darba prioritātes

- Novembrī notika RCB kā galvenās bibliotēkas akreditācija (skat. "Bibliotēku akreditācija").
- Aktīvi turpināts darbs, konsultējot Rīgas skolu bibliotēku darbiniekus par BIS ALISE ieviešanu, krājuma rekatalogizāciju, krājuma inventarizāciju (skat. "Metodiskais un konsultatīvais atbalsts izglītības iestāžu bibliotēkām").
- Pārskata gadā tika turpināta bibliotēku vēstures materiālu digitalizācija (skat. "Novadpētniecība").
- Aktuāla pārskata periodā bija arī izdevējdarbība:
 - 30. janvārī notika "Rīgas Centrālās bibliotēkas bibliotekāru atmiņu grāmatas" atvēršanas svētki. Grāmatā apkopotas bibliotēkas darbinieku atmiņas par viņu darba gaitām RCB;
 - izdots prospekts "Rīgas Centrālā bibliotēka un tās filiālbibliotēkas" (skat. "Publicitāte");
 - savus lasītājus sasniedza ikgadējais profesionālais izdevums "RCB gadagrāmata, 2019–2020" (skat. "Novadpētniecība").

RCB izdevējdarbība 2020. gadā

Jauni pakalpojumi (vairāk skat. "Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība")

- Lietotāju attālināta reģistrācija;
- RFID tehnoloģiju ieviešana filiālbibliotēkā "Pārdaugava";
- Izveidota informācija par RCB zīmju valodā, kas pieejama informatīva video materiāla formā;
- Lietotāju reģistrēšana grāmatu maiņas punktā "Latvijas Grāmatu izstādē 2020";
- Bibliotēku krājumu popularizēšana virtuālajā vidē (virtuālās izstādes, skat. "Krājums").

Darbs ilgtspējīgas attīstības mērķu jomā

Ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā RCB ar savu infrastruktūru, personālu un iesaistīšanos sociālajā dzīvē bija viena no svarīgākajām pilsētas iestādēm ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

Bibliotēkas darbība nodrošināja publisku piekļuvi informācijai, lai lietotāji to izmantotu darba meklēšanai vai maiņai, kas sniedza cilvēkiem iespējas uzlabot viņu dzīvi. Piemēram, RCB ĀAP darbība Rīgas patversmes Dienas centrā ir tieša līdzdalība nevienlīdzības mazināšanā, nodrošinot vienlīdzīgu piekļuvi informācijai, kas veicina sociālo, ekonomisko un kultūriekļaušanos.

RCB piedalījās grāmatu maiņas punkta organizēšanā Latvijas Grāmatu izstādē Ķīpsalā, dodot grāmatām otru iespēju sasniegt savus lasītājus.

Problēmas, to risinājumi

- Nepieciešama lietotāju rīcībā esošās novecojušās datortehnikas nekavējoša nomaiņa - datortehnika katastrofāli noveco gan morāli, gan fiziski. Zūd pakalpojuma kvalitāte, kā arī tiek sašaurināts lietotājiem pieejamo pakalpojumu apjoms samazinātā datortehnikas skaita un novecojušās programmatūras dēļ. Tiek plānots pakāpeniski nomainīt datortehniku lietotājiem.
- Pēc darbinieku datortīkla iekļaušanas centralizētajā pašvaldības tīklā darbinieku datoros vairs nav piekļuves (vai ir ierobežota piekļuve resursiem, uz kuriem attiecas autortiesības) nozīmīgiem Latvijas informācijas resursiem un abonētajām tiešsaistes datubāzēm (LNB Digitālajai bibliotēkai, Letonika.lv, News.lv u. c.). Tas apgrūtina daudzpusīgu un kvalitatīvu informācijas pakalpojuma sniegšanu bibliotēku apmeklētājiem, kā arī darbu ar novadpētniecības resursiem, bibliogrāfisko sarakstu veidošanu. Problēmas risinājums rodams ciešā RD ITC un KISC sadarbībā.
- Neskatoties uz veikto krājuma pārvietošanu CB telpās (Brīvības ielā 49/53), padarot bibliotēkas pakalpojumus pieejamākus apmeklētājiem, lai īstenotu bibliotēkas darba organizāciju atbilstoši izstrādātajai koncepcijai, nepieciešamas papildus telpas pasākumu rīkošanai, telpu remonts, kā arī atbilstošas mēbeles mākslas krājuma izvietošanai un citu nodaļu aprīkošanai.

Citi aktuāli jautājumi

- Tiešsaistes profesionālās pilnveides pasākumi, sanāksmes, darba grupas.
- CB (Brīvības ielā 49/53) krājuma pārkārtošana: apmeklētāju ērtībām daiļliteratūra pārcelta uz 2. stāvu, mākslas un mūzikas krājums uz 7. stāvu.
- RCB speciālistu darba grupa izstrādāja 2021. gada darba plāna struktūru, ņemot vērā iespējamās darba organizācijas "scenārijus": 1. ja bibliotēkas atvērtas un sniedz pilnu pakalpojumu klāstu 2. ja bibliotēkas atvērtas, bet sniedz ierobežotu pakalpojumu klāstu 3. ja bibliotēkas slēgtas apmeklētājiem. RCB struktūrvienības, atbilstoši plāna struktūrai, izstrādāja plānu katram darba organizācijas variantam.

- RCB regulāri strādā pie dažādu RCB iekšējo dokumentu izstrādes un aktualizēšanas: ar rīkojumu apstiprināta RCB struktūrshēma un struktūrvienību aktuālie nosaukumi; aktualizēti RCB struktūrvienību reglamenti un darbinieku amata apraksti; sagatavoti "Videonovērošanas sistēmas pārvaldības noteikumi", iekšējie noteikumi par dokumentu pārvaldību un informācijas sistēmu lietošanu RCB u. c.
- Jūlijā RD IKSD Audita un revīzijas nodaļa veica RCB auditu. Audita ziņojumā iekļautie ieteikumi ieviesti noteiktajos termiņos.
- 5. februārī notika Latvijas Nacionālā arhīva pārbaude RCB, kuras laikā arhīva speciāliste klātienē iepazinās ar RCB arhīva organizāciju, kā arī apmeklēja arhīva telpas.
- Tika veikts darbs ar RCB lietotāju datubāzi, dzēšot neaktīvo lietotāju datus, kas bibliotēku nav apmeklējuši ilgāku laiku, kā arī no krājuma tika izslēgti šo lietotāju bibliotēkai neatgrieztie informācijas resursi.

1. Vispārīgs bibliotēkas raksturojums

Īss situācijas apraksts:

- **bibliotēkas darbības teritoriālais un institucionālais raksturojums**

RCB ir Rīgas pilsētas pašvaldības iestāde, kas strādā Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta (RD IKSD) pakļautībā. Akreditācijas procesā 2020. gadā RCB atkārtoti ir piešķirts reģiona galvenās bibliotēkas statuss, bet RCB filiālbibliotēkas ir akreditētas kā vietējas nozīmes bibliotēkas. RCB ir informācijas, izglītības, kultūras, sabiedriskās saskarsmes un novadpētniecības centrs Rīgas pilsētas iedzīvotājiem un viesiem. Tā nodrošina pieejamību visu veidu uzticamām zināšanām un informācijai, tās sniegtie pakalpojumi ir pieejami ikvienam.

- **informācija par padotībā esošajām iestādēm, reģiona bibliotēkām, izglītības iestāžu bibliotēkām, ārējiem apkalpošanas punktiem**

RCB tīklu, noslēdzot 2020. gadu, veidoja Centrālā bibliotēka (reģiona galvenā bibliotēka, CB), 25 filiālbibliotēkas un trīs ārējie apkalpošanas punkti: "Saulaino dienu bibliotēka" Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā (BKUS), Rīgas patversmes Dienas centrā, Ieslodzījumu vietu pārvaldes Centrālcietumā. Bibliotekāros pakalpojumus apmeklētājiem sniedz arī Vispārējās izglītības iestāžu bibliotēku metodiskā lasītava. RCB Torņakalna filiālbibliotēka arī 2020. gadā apmeklētājiem bija slēgta, tās krājums novietots citās filiālbibliotēkās saglabāšanai.

2020. gada sākumā RCB veic 109 Rīgas vispārējās izglītības iestāžu bibliotēku metodisko pārraudzību. Izglītības iestāžu optimizācijas procesa rezultātā tiek likvidēta Rīgas Lastādijas pamatskola un skolu bibliotēku skaits samazinās līdz 108.

Izmaiņas bibliotēku darbībā pārskata periodā (izmaiņas juridiskajā statusā, institūcijas struktūrā u. c. būtiskas izmaiņas) nav notikušas.

Pārskata periodā paveiktais no bibliotēkas stratēģijā (attīstības plānā) definētajiem virzieniem un uzdevumiem

Pārskata periodā turpinājās darbs, īstenojot RCB stratēģiskajā plānā 2016.–2020. gadam definētos uzdevumus.

Tika nodrošināta piekļuve pašvaldības un tās institūciju sagatavotai un publicētai informācijai.

Gada ietvaros notika aktivitātes RCB un filiālbibliotēkās pakalpojumu attīstībā un popularizēšanā. Bibliotēkas piedalījās lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”, Ziemeļvalstu Literatūras nedēļā u. c., RCB organizēja Baltu vienības dienai veltītus pasākumus.

Bibliotēku atvērtības stundas nodrošināja iespēju saņemt RCB sniegtos bibliotēkāros pakalpojumus no plkst. 9.00 līdz plkst. 20.00, izvēloties apmeklēt CB nodaļas un filiālbibliotēkas ar atbilstošo darba laiku, kā arī visas nodaļas un filiālbibliotēkas bija atvērtas sestdienās, arī vasaras periodā. Arī Covid-19 dēļ izsludinātās ārkārtējās situācijas laikā, kad bibliotēkas klātienē apmeklējumiem bija slēgtas, ar tām bija iespējams sazināties un saņemt attālinātos pakalpojumus.

Bibliotēka nodrošināja lasītājiem piekļuvi RCB elektroniskajam katalogam, datubāzēm, informācijas resursu rezervēšanai un informācijas resursu izmantošanas termiņu pagarināšanai tiešsaistē visu diennakti. Pakalpojuma izmantošanai nepieciešams saņemt piekļuves datus autorizētajai sistēmai “Mana bibliotēka”.

Turpinās velonovietņu un uzbrauktuviņu ierīkošana pie bibliotēkām.

Bibliotēku akreditācija

2020. gada novembrī notika RCB kā reģiona galvenās bibliotēkas atkārtota (ceturtā) akreditācija. Bibliotēkas atbilstību akreditācijas nosacījumiem izvērtēja Bibliotēku akreditācijas ekspertu komisija, kuras sastāvā bija Astra Pumpura (Ventspils bibliotēka), Dzintra Dzene (Limbažu Galvenā bibliotēka), Dzintra Punga (Jelgavas Zinātniskā bibliotēka). Saņemts pozitīvs akreditācijas atzinums ar slēdzienu par atbilstību akreditācijas nosacījumiem un reģiona galvenās bibliotēkas statusa piešķiršanu. Ieteikumos norādīts rast iespēju: paplašināt bibliotēkas telpas (Brīvības ielā 49/53), palielināt finansējumu krājuma komplektēšanai, darbiniekiem paaugstināt atalgojumu, pilsētvidē izvietot norādes uz bibliotēku.

2. Finansiālais nodrošinājums

2020. gadā RCB apstiprinātais budžets bija 3 427 188 EUR. Salīdzinot ar 2019. gadu, pašvaldības dotācijas paredzēja 1,5 % pieaugumu.

Bibliotēkas finansiālais nodrošinājums

	2018	2019	2020
Kopā (EUR)	3 434 960	3 401 376	3 458 231
Pašvaldības finansējums	3 396 416	3 364 590	3 427 188
Citi ieņēmumi:	38 544	36 786	31 043
<i>t. sk. maksas pakalpojumi</i>	31 667	32 167	22 648
<i>t. sk. ziedojumi un dāvinājumi</i>	0	0	0
<i>t. sk. VKKF finansējums</i>	0	0	0
<i>t. sk. pašvaldības projektu konkursi</i>	6 877	4 619	0

2020. gada ieņēmumi par maksas pakalpojumiem – 22 648 EUR, kas bija 76 % no plānotā. 59 % ieņēmumu bija par informācijas nesēju lietošanu ilgāk par noteikto laiku (kavējuma nauda). Samazinājās ieņēmumi par kopēšanas un izdrukas pakalpojumiem, kas saistīts gan ar pieprasījuma samazināšanos pēc šiem maksas pakalpojumiem, gan ar Covid-19 situāciju, kad bibliotēkas bija slēgtas un pakalpojumi nebija pieejami.

2020. gadā no piešķirtās dotācijas bibliotēku darbības nodrošināšanai 93,8 % izlietoti kārtējiem izdevumiem un 6,2 % kapitāliem izdevumiem. Kārtējo izdevumu lielākais īpatsvars bija darbinieku atalgojums, kas kopā ar valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un pabalstiem sastādīja 81,5 %. 18,5 % bija pārējie kārtējie izdevumi (galvenokārt periodikas abonēšana, telpu īre, apsaimniekošanas izdevumi, apkure, izdevumi par elektrību, preču un pakalpojumu iegāde). Pamatlīdzekļu iegādei, t. sk. krājuma komplektēšanai, gada sākumā tika piešķirti 174 851 EUR. Veicot iekšējos budžeta grozījumus un no maksas pakalpojumiem iegūtajiem līdzekļiem (2 391 EUR) krājuma komplektēšanai kopā tika atvēlēti 177 242 EUR (pamatlīdzekļi). Periodisko izdevumu iegādei tika iztērēti 60 120 EUR (kārtējie izdevumi).

Bibliotēkas budžeta izdevumi

	2018	2019	2020
Izdevumi kopā (EUR)	3 434 960	3 401 376	3 458 231
Darbinieku atalgojums (bruto)	2 167 284	2 180 180	2 232 782
Krājuma komplektēšana	291 835	2 37 564	237 362
<i>t. sk. periodiskajiem izdevumiem</i>	64 984	59 012	60 120
Elektronisko resursu iegāde (datubāzu abonēšana, licences u.c.)			1 514

Kopā līdzekļi informācijas resursu iegādei 2020. gadā bija 237 362 EUR, kas ir 0,39 EUR uz vienu iedzīvotāju. LR MK noteikumos Nr. 415 pašvaldības bibliotēkās grāmatu un periodisko izdevumu iegādei paredzēti 0,43 EUR uz vienu iedzīvotāju (Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati: 01.01.2021. Rīgā ir 686 253 iedzīvotāji).

RCB finansējums nodrošina bibliotēkas funkciju veikšanu.

3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums

Veiktie un plānotie telpu un ēku rekonstrukcijas projekti un remontdarbi

Visās bibliotēkās 2020. gadā veikti sīkie remontdarbi (durvju, logu, rokturu, slēdžu remontdarbi u. tml.). Dažādi telpu un ēku uzturēšanas darbi, piemēram, sienu, griestu, un palodžu krāsojuma atjaunošana, kāpņu remontdarbi, grīdas seguma maiņa, ārsienu krāsošana u. c. uzlabojumi veikti 12 bibliotēkās (CB, filiālbibliotēkās "Pārdaugava", "Rēzna", "Vidzeme", Biķernieku Bolderājas, Grīziņkalna, Čiekurkalna, Ilģuciema, Ķengaraga, Pļavnieku, Šampētera filiālbibliotēkā).

Bolderājas filiālbibliotēkā RD Īpašuma departaments veica izlases veida atjaunošanas darbus, ēkas gazificēšanu, uzbrauktuves uzbūvi. Ēkas atjaunošanas darbus plānots turpināt 2021. gadā.

CB tika uzstādīti darbinieku darba vietu norobežotāji/aizsargstikli, lai nodrošinātu drošu vidi Covid-19 apstākļos.

Ilģuciema filiālbibliotēkā notika 1. stāva vitrīnas logu uzlīmju izgatavošana un aplīmēšana

Telpu paplašināšana vai bibliotēku pārvietošana uz citām telpām, kā arī jaunu ēku būvniecība

Čiekurkalna filiālbibliotēka 2020. gadā ieguvusi papildus telpas, kā rezultātā ievērojami paplašināta bērnu literatūras nodaļa un iekārtota telpa pasākumiem un izstādēm, izveidota krātuve. Bibliotēka savā īpašumā ieguva arī plašu āra teritoriju, kuras sakopšanas darbi notika vasarā. Iekārtojot

telpas un pārkārtojot esošās, tika veikts visu telpu kosmētiskais remonts, kā arī sadarbībā ar Čiekurkalna attīstības biedrību atjaunotas garāžas durvis, veicot to māksliniecisko apgleznošanu.

Čiekurkalna filiālbibliotēkas teritorija un telpas bērniem

Iekārtas, aprīkojums (t. sk. IKT nodrošinājums), situācijas raksturojums

2020. gadā RCB lietošanā bija šādi datori (stacionārie):

	uz 31.12.2019.	uz 31.12.2020.
Datori līdz 5 gadiem	180 (visi darbiniekiem)	180 (visi darbiniekiem)
Vecāki par 10 gadiem	174 (visi lietotājiem)	171 (visi lietotājiem)

2020. gadā turpinājās 2018. gadā uzsāktais RD ITC projekts “RCB IKT infrastruktūras integrēšana RD ITC infrastruktūrā” (RCB IKT resursu pārvaldības centralizācija), kas paredz bibliotēkas IKT resursu pārvaldības centralizāciju, iekļaujot to vienotā IKT resursu pārvaldības sistēmā, nodrošinot vienotu informācijas sistēmu, programmatūras, datortehnikas un biroja tehnikas, vizuālās tehnikas, vienotā balss un datu pārraides tīkla iekārtu u. c. tehnisko līdzekļu ieviešanu un uzturēšanu atbilstoši tehniskajiem noteikumiem, tehnoloģiskajām normām, IKT resursu drošības prasībām un pašvaldības institūciju pieprasījumiem un vajadzībām.

Projekta ietvaros pabeigta RCB Exchange (e-pasta servera rcb.lv) migrācija uz RD Exchange (riga.lv) – veiktas visas nepieciešamās darbības procesa sagatavošanai, un 2020. gada oktobrī RCB Exchange serveris tika apturēts. RCB darbinieki pārgāja uz e-pasta @riga.lv lietošanu.

Filiālbibliotēkā “Pārdaugava” atjaunota videonovērošanas sistēmas darbība.

RD ITC nodrošina ar Rīgas domes korporatīvo tīklu saistīto tehnisko iekārtu apkopi, bojātās datortehnikas vietā nodrošina līdzvērtīgu tehniku, sniedz informatīvos pakalpojumus.

Visus iepirkumus IKT jomā veic RD ITC, kas nodrošina saskaņotu un centralizētu informācijas sistēmu, programmatūras, datubāzu, datortehnikas un biroja tehnikas, vizuālās tehnikas, datu pārraides tīkla iekārtu u. c. tehnisko līdzekļu iepirkumu procedūru, izstrādi, ieviešanu, ekspluatāciju un administrēšanu, neparedzot struktūrvienību patstāvīgi veiktu iepirkumu organizēšanu informācijas tehnoloģiju un telekomunikāciju jomā.

RCB izmanto RD tiešsaistes informatīvās sistēmas: grāmatvedības, vienotās lietvedības, darbinieku uzskaites un personāldaļas informācijas programmas, IT pasūtījumu sistēmu, darbinieku universālo darba vietu administratīvo funkciju veikšanai un dokumentu saskaņošanai.

RCB sadarbojas ar RD ITC tā pārstāvēto nozaru informācijas tehnoloģiju un telekomunikāciju attīstības stratēģijas izstrādē, veicot savas darbības optimizācijas iespēju izpēti un gatavojot priekšlikumus par veicamajiem pasākumiem.

Turpinājās darbi pie vienotā bibliotēku datu pārraides tīkla (3TD tīkla) infrastruktūras modernizācijas, kā rezultātā visām filiālbibliotēkām tika uzlabots tīkla pieslēgums ar datu pārraides ātrumu vismaz

20/5 Mbps, bet CB – 100 Mbps. Tīkla modernizācijas darbi, kā arī KISC Datu centra pieslēgšana kopējā tīkla infrastruktūrā 5. oktobrī tika pabeigti.

KISC atbalsta dienests nodrošina RCB publiskā tīkla uzturēšanu, ar tīklu saistīto tehnisko iekārtu apkopi, sniedz informatīvos pakalpojumus.

2020. gadā par RCB budžeta līdzekļiem tika iegādāti cietie diski, austiņas (telefonu), datoru austiņas ar mikrofoniem, web kameras (ar mikrofoniem), svītru kodu skeneri.

Problēmas un to risinājumi materiālā un tehniskā stāvokļa jomā

Neskatoties uz to, ka, pateicoties RD IKSD finansējumam un RD ITC piesaistei, 2019. gadā tika nomainīti visi darbinieku datori, kas uzlaboja gan bibliotekāro pakalpojumu, gan bibliotekāru darbu, 2020. gadā RCB lietotāju datortehnikas tehniskais stāvoklis pasliktinājies - datortehnika katastrofāli noveco gan morāli, gan fiziski. Gan bibliotēkas lietotāji, gan paši bibliotekāri šī iemesla dēļ ikdienas darbā saskaras ar ievērojamām grūtībām - zūd datorpakalpojumu kvalitāte, kā arī samazinātā datortehnikas skaita un novecojušās programmatūras dēļ tiek sašaurināts lasītājiem pieejamo pakalpojumu apjoms. Pie lietotāju datortehnikas nomaiņas jautājuma strādāja gan RD ITC, gan KISC, gan RCB speciālisti – projekta “RCB IKT infrastruktūras integrēšana RD ITC infrastruktūrā” 2. kārtas (lietotāju datortehnikas nomaiņa) darba grupās tika apspriesti projekta sagatavošanas darbi, publisko datoru lietošanas modelis un RCB lietotāju datortehnikas nomaiņa, licencēšanas un pārvaldības jautājumi.

4. Personāls

Personāla raksturojums (skaits, slodzes, izglītība, izmaiņas personāla sastāvā u. c.)

2020. gada beigās RCB strādāja 247 darbinieki, no kuriem 170 bija bibliotekārie darbinieki (149 – pilna laika slodzes darbinieki, 3 darbinieki strādāja 0,75 darba slodzi, 17 – pusslodzi, viens bija citas laika slodzes darbinieks). Visi 170 bibliotekārie darbinieki RCB strādāja pamatdarbā. No 247 darbiniekiem 227 (92 %) bija sievietes un 20 (8 %) vīrieši. Darbinieku sadalījums pēc vecuma: 20–24 gadi - 8 (3 %); 25–39 gadi - 25 (10 %); 40–59 gadi - 114 (46 %), virs 60 gadiem - 101 (41 %).

2020. gadā RCB pieņemti 10 darbinieki, no kuriem 9 bija bibliotekārie darbinieki. RCB personāls gada aptvērumā stabils. Uz esošajām vakancēm tiek meklēti atbilstoši pretendenti. Personāla mainība (dažādu iemeslu dēļ) attiecībā uz darbinieku kopskaitu 2020. gadā bija 5 %.

2020. gadā 2 darbinieki ieguvuši profesionālo kvalifikāciju “Bibliotekārs”, apgūstot LNB profesionālās tālākizglītības programmu “Bibliotēku zinības” un nokārtojot profesionālās kvalifikācijas eksāmenu. 10 RCB darbinieki turpina mācības dažādās studiju programmās.

Atlaistie darbinieki 2020. gadā

Atlaišanas iemesls	Kopā	No tiem bibliotekāri
Darbinieka uzteikums	9	7
Darba devēja uzteikums	0	0
Darbinieka un darba devēja vienošanās	0	0
Uz noteiktu laiku noslēgta darba līguma izbeigšanās	1	1
Nav izturēts pārbaudes laiks	0	0
Darbinieku skaita samazināšana	0	0
Darbinieka nāve	3	3
Kopā	13	11

Bibliotekāro darbinieku izglītība

Ar bibliotekāro izglītību	85
t.sk. ar maģistra grādu (arī pielīdzinātie maģistri)	18
t.sk. ar bakalaura grādu	13
t.sk. ar 1. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību	12
t.sk. ar augstāko izglītību (līdz 1993.g.)	5
t.sk. ar III profesionālo kvalifikācijas līmeni	37
Ar izglītību citās jomās	53
t.sk. ar maģistra grādu (arī pielīdzinātie maģistri)	7
t.sk. ar bakalaura grādu	11
t.sk. ar 1. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību	6
t.sk. ar augstāko izglītību (līdz 1993.g.)	29
Zinātņu doktori	1
Ar vispārējo vidējo vai profesionālo izglītību	31

Apbalvojumi un pateicības

2020. gadā LBB gada balvu nominācijā “Gada bibliotekārs 2019” saņēma RCB ISAN galvenā speciāliste - datortīklu administratore Dace Vlasova.

RD IKSD Gada balvu “Baltais zvirbulis” saņēma rakstu krājuma “Rīgas Centrālās bibliotēkas bibliotekāru atmiņu grāmata” sastādītāja Bibliotēku dienesta galvenā eksperte bibliotēku jomā Inta Sallinene.

LBB “Gada bibliotekārs 2019” Dace Vlasova un balvas “Baltais zvirbulis” saņēmēja Inta Sallinene

Finansējums profesionālās pilnveides pasākumu apmeklējumam (semināri, kursi, apmācības) gan bibliotekāriem, gan citam personālam 2020. gadā bija 906 EUR.

Citu institūciju organizēto profesionālās pilnveides pasākumu apmeklējums

Norises laiks	Organizētājs	Pasākuma nosaukums, tēma	Stundu skaits
23.01.2020.	SIA "mcLAIPA"	"Fizisko personu datu aizsardzības aktualitātes"	4
28.02.2020.	SIA "Acros Consulting Latvija"	Darba tiesības iestādē 2020 – darba organizācijas dokumenti, darba laika uzskaitē, komandējumi	5
04.03.2020.	Gētes institūts Rīgā, LNB	Seminārs bibliotekāriem "Kā palīdzēt nenokļūt viltus ziņu gūstā: Vācijas bibliotēku pieredze"	5
27.05.2020.	LNB	Latvijas akadēmisko, speciālo un publisko bibliotēku direktoru sanāksme (tiešsaistē)	4
28.08.2020.	LNB	Konference "Literatūras zināšanas mūsdienīgam bibliotekāram"	5
04.09.2020.	LNB	Bibliotēkāju un senioru medijpratības stiprināšanas projekta "Ceļazīmes mediju lietošanā" atklāšanas seminārs (tiešsaistē)	
23.09.2020.	LNB, UNESCO LNK, LBB	Vidzemes reģionālais seminārs "Bibliotēkas un sabiedrības ilgtspējīga attīstība: mēs būvējam šo pasauli paši" (tiešsaistē)	
21.10.– 21.12.2020.	LNB, SIA "Datorzinību centrs"	Bibliotēku un muzeju speciālistu digitālo prasmju attīstība (tiešsaistes pasākumu organizēšana, virtuālo izstāžu organizēšana) (tiešsaistē)	48
20.11.2020.	LNB	Seminārs "Ceļazīmes mediju lietošanā"	
24.11.2020.	SIA "Libera"	EIS izmantošana iepirkumu organizēšanā un efektīvā finanšu līdzekļu izmantošanā	4
26.11.2020.	LNB	Latvijas akadēmisko, speciālo un publisko bibliotēku direktoru 2020. gada rudens sanāksme (tiešsaistē)	4
09.12.2020.	LNB	Ievads medijpratībā	3
09.– 17.12.2020.	RD Datu aizsardzības un informācijas tehnoloģiju centrs	Personas datu aizsardzības koordinators apmācības personas datu aizsardzības jomā	9
16.12.2020.	FN Servisa mācību centrs "Drošība"	Ugunsdrošības noteikumi. Kādas izmaiņas mūs sagaida ugunsdrošības jomā	2

RCB darbinieki gada sākumā apmeklēja tikšanās ar autoriem, kā arī piedalījās grāmatu atvēršanas pasākumos, grāmatu svētkos, sākot no marta sekoja līdzīgi un noklausījās dažādas ar bibliotēku darbu, literatūru u. c. saistītas konferences, seminārus, lekcijas, prezentācijas tiešsaistē, jo daudzi klātienē pasākumi tika pārcelti tiešsaistē, tostarp arī tādi, kas notika ārpus Rīgas un Latvijas. Pieredzes iegūšanai tika izmantota iespēja sekot līdz citu Latvijas bibliotēku tiešsaistē organizētajiem pasākumiem.

Darbinieki papildinājuši ne tikai profesionālās un literatūras zināšanas, bet apguvuši citas darbā un ārpus tā noderīgas prasmes: angļu valodu, kursu "Organizācijas darba nodrošināšana un semināru, darbnīcu un konsultāciju vadīšana tiešsaistē", ekskursiju vadīšanu u. c.

Darbinieki pilnveidoja savas zināšanas KISC piedāvātajos vebināros "EBSCO datubāzu resursi un informācijas meklēšana", kas notika katru mēnesi, Digitālās nedēļas tiešsaistes semināros u. c.

RCB pieredze: RCB direktore Dzidra Šmita iepazīstināja Latvijas akadēmisko, speciālo un publisko bibliotēku direktoru 2020. gada rudens sanāksmes dalībniekus ar RCB darba organizāciju Covid-19 apstākļos.

RCB direktore Dzidra Šmita ir Latvijas Bibliotēku padomes priekšsēdētāja, Nacionālās kultūras padomes locekle, kā arī Bibliotēku akreditācijas komisijas priekšsēdētāja. Direktore kā eksperte piedalījās LR KM projekta "Vērtīgo grāmatu iepirkums Latvijas publiskajām bibliotēkām" grāmatu izvērtēšanā un atlasē.

RCB direktora vietniece Doloresa Veilande ir Latvijas Kultūras akadēmijas Latvijas Kultūras koledžas profesionālās kvalifikācijas eksāmenu komisijas priekšsēdētāja studiju programmā "Bibliotēku informācijas speciālists". Direktora vietniece ir Bibliotēku akreditācijas ekspertu komisijas sastāvā, kā arī darbojas Informācijas un dokumentācijas standartizācijas tehniskajā komitejā.

RCB Bolderājas filiālbibliotēkas vadītāja Zinta Haļzova ir Latvijas Kultūras koledžas vieslektore.

5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība

Bibliotēkas pamatrādītāji

	2018	2019	2020	% salīdzinot ar iep. gadu
Lietotāju skaits	55 208	54 130	42 909	-2 %; -21 %
<i>t. sk. bērni</i>	15 699	15 464	11 046	-1,5 %; -29 %
Jauni reģistrēti lietotāji	9 352	9 271	5368	-1 %; -42 %
Fiziskais apmeklējums	816 321	802 140	533 242	-1,7 %; -34 %
<i>t. sk. bērni</i>	189 030	188 098	105 707	-0,5 %; -44 %
Izsniegums kopā	1 329 509	1 275 680	912 749	-4 %; -29 %
<i>t. sk. grāmatas, audiovizuālie u. c. informācijas resursi (bez periodikas)</i>	1 253 519	1 200 220	868 607	-4,3 %; -28 %
<i>t. sk. periodiskie izdevumi*</i>	75 990	75 460	44 142	-0,7%; -42 %
<i>t. sk. bērniem</i>	244 829	245 478	150 616	+0,3 %; -39 %
Bibliotekārais aptvērums % no iedz. skaita Rīgā	8%	7,8 %	6,3 %	-2,5 %; -19 %
<i>t. sk. bērni</i>	13%	12,9 %	9 %	-0,8 %; -30 %
Iedzīvotāju skaits Rīgā	696 986	693 487	686 253**	-0,5 %; -1 %
<i>t. sk. bērni</i>	120 407	119 841	118 673**	-0,5 %; -1 %

Piezīme. Bērni ir visas personas vecumā līdz 18 gadiem

Piezīme. Pamatrādītāju sadalījumu pa RCB struktūrvienībām skat. pielikumā ["RCB un filiālbibliotēku izmantojuma rādītāji 2020. gadā"](#)

* RCB tiek uzskaitīts tikai iepriekšējā kalendārā gada žurnālu izsniegums izmantošanai ārpus bibliotēkas, kalendārā gada periodisko izdevumu izmantošana uz vietas bibliotēkā netiek uzskaitīta.

** Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes iedzīvotāju reģistra statistika uz 01.01.2021.

2020. gadā RCB un filiālbibliotēkās vērojama skaitlisko rādītāju samazināšanās, ko radījusi Covid-19 pandēmija un valstī ieviestā ārkārtējā situācija. Līdz 2020. gada 14. martam RCB un filiālbibliotēkas piedāvāja ierastos pakalpojumus, no 14. marta bibliotēkas 2 mēnešus bija slēgtas, pēc tam piedāvāja saviem apmeklētājiem ierobežotu pakalpojumu klāstu (nebija pieejamas lasītavas, netika nodrošināti datorpakalpojumi vai tie bija pieejami mazākam interesentu skaitam), gada nogalē no 21. decembra atkal slēgtas. Taču, ir filiālbibliotēkas, kurās apmeklējumu skaits un bērnu grāmatu izsniegums samazinājies vairāk nekā par 50 %. Ārkārtējās situācijas laikā, kad bibliotēku apmeklējumi ir atļauti, filiālbibliotēkas, kuras atrodas interešu izglītības iestāžu telpās (Bišumuižas filiālbibliotēka, filiālbibliotēka "Pūce") apmeklētājus klātienē apkalpoja tikai sestdienās, kad iestādēs neuzturējās skolēni un pedagogi. Laikā, kad slēgtas sporta zāles un treniņu vietas, slēgtas mūzikas un mākslas skolas, kā arī nenotiek pulciņu nodarbības, ievērojami samazinājās apmeklējumu skaits filiālbibliotēkā "Kurzeme", kas atrodas VOLVO sporta centra telpās, filiālbibliotēkā "Zemgale" (atrodas vienā ēkā ar Pārdaugavas mūzikas un mākslas skolu), Ilģuciema filiālbibliotēkā (atrodas vienā ēkā ar Ilģuciema kultūras centru), Ziemeļblāzmas filiālbibliotēkā (kultūras pilī "Ziemeļblāzma"). ĀAP "Saulaino dienu bibliotēka" BKUS, kur vecāki kopā ar bērniem labprāt uzturas bibliotēkas telpās, šī iespēja bija liegta.

Izsniegumu samazināja arī tas, ka no apmeklētājiem saņemtās grāmatas tika novietotas "karantīnā". Bieži vien lasītāji bibliotēkā ierodas pēc konkrētas grāmatas un, ja tā nav pieejama, citu vietā nevēlas. Tāpat lasītājiem bija grūti pierast, ka nebija iespējas pašiem izvēlēties grāmatas, jo bija liegta piekļuve bibliotēku krājumam: bija lasītāji, kas šādos apstākļos izvēlējās bibliotēku neapmeklēt, citi izvēlējās mazāku grāmatu skaitu, citi apguva sistēmā "Mana bibliotēka" piedāvāto iespēju informācijas resursus rezervēt attālināti. Lielākais samazinājums vērojams tieši bērnu līdz 18 gadu vecumam skaitliskajos rādītājos – skaidrojumu skat. "Darbs ar bērniem un jauniešiem".

Pakalpojumu attīstība, jauninājumi – kopaina, piemēri, vērtējums

2020. gadā tika uzsākta **lietotāju attālināta reģistrācija RCB**. Lai attālināti kļūtu par RCB lietotāju, jāaizpilda RCB tīmekļa vietnē pieejamā pieteikuma veidlapa, jāparaksta tā ar elektronisko parakstu un jānosūta uz e-pastu jebkurai izvēlētai RCB nodaļai vai filiālbibliotēkai vai jāiesniedz kā oficiāls iesniegums portālā Latvija.lv. Ir iespēja vērsties RCB vai jebkurā filiālbibliotēkā, vislabāk rakstot e-pastu un izsakot vēlmi reģistrēties. Bibliotēka nosūta uz norādīto e-pastu pieteikuma veidlapu, kas jāaizpilda, jāparaksta ar elektronisko parakstu un jānosūta atpakaļ bibliotēkai. Pieteikumu nepilngadīgas personas reģistrēšanai RCB aizpilda un paraksta ar elektronisko parakstu viens no bērna vecākiem (likumiskais nepilngadīgā pārstāvis).

2020. gadā RCB filiālbibliotēkā "Pārdaugava" notika iepriekšējā gadā iegādātās RFID (radiofrekvences identifikācijas) drošības sistēmas uzstādīšana, testēšana (drošības vārti un darbstacija – RFID

aktivizators/deaktivizators) un bibliotekāru apmācība darbam ar iekārtām. Informācijas resursi tika pielāgoti darbam ar RFID. Tika veiktas nepieciešamās izmaiņas saistībā ar apkalpošanu BIS ALISE. RCB darbinieki devās pieredzes apmaiņas braucienā uz Jūrmalas Centrālo bibliotēku.

*Jauno lietotāju reģistrācija
RCB grāmatu maiņas punktā Ķīpsalā*

28., 29. februārī un 1. martā “Latvijas Grāmatu izstādē 2020” starptautiskajā izstāžu centrā Ķīpsalā, darbojās RCB grāmatu maiņas punkts, kurā pirmo reizi ikvienam interesentam bija iespēja reģistrēties par RCB lietotāju. Lai reģistrētos, bija nepieciešams uzrādīt pasi vai personas apliecību (eID), kā arī iepazīties ar RCB lietošanas noteikumiem un parakstīties par to ievērošanu.

Ar Sabiedrības integrācijas programmas finansiālu atbalstu, sadarbojoties RD IKSD ar Latvijas

Nedzirdīgo savienības Rehabilitācijas centru un Rīgas pašvaldības institūcijām, izveidota **informācija par RCB zīmju valodā**, kas pieejama informatīva video materiāla formā. RCB PSAN speciālisti sagatavoja video izstrādei nepieciešamo tekstu un atlasīja fotogrāfijas vizuālajam noformējumam. Informācija zīmju valodā publicēta RCB mājaslapā, RD IKSD tīmekļa vietnē un YouTube kanālā.

3td e-grāmatu bibliotēka

3td e-grāmatu bibliotēkas statistikas dati

	2019	2020
E-grāmatu bibliotēkas lasītāju/autorizēto lietotāju skaits	1 289	1 522
E-grāmatu bibliotēkas izsniegums	4 687	11 503

2020. gadā, darbojoties ierobežotas pieejamības apstākļos, lielu atbalstu bibliotekāriem un bibliotēku lietotājiem sniegusi „3td e-grāmatu bibliotēka”. Šis pakalpojums salīdzinoši īsā laikā (no tā ieviešanas 2019.gadā) guvis lielu atsaucību lietotāju vidū un, īpaši 2020. gadā varējām novērtēt tā sniegtās iespējas. Īpašu popularitāti “3td e-grāmatu bibliotēka” guva brīdī, kad saistībā ar Covid-19 izplatību tika ierobežota vai liegta piekļuve bibliotēku krājumiem klātienē. Daudzi lietotāji atzinuši, ka reģistrējušies sistēmā „Mana bibliotēka”, lai iegūtu piekļuvi „3td e-grāmatu bibliotēkai”. Bibliotekāri īpaši ieteikuši iespēju elektroniski lasīt pieprasītākās grāmatas, uz kurām bibliotēkās izveidojušās rindas, kā arī grāmatas, kas iekļautas Bērnu un jauniešu žūrijas programmā. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, lielāku interesi par „3td e-grāmatu bibliotēku” izrādījuši arī gados vecāki bibliotēkas lietotāji, tāpat šis pakalpojums un iespēja attālināti lietot e-grāmatu bibliotēku ieinteresējusi ārzemēs dzīvojošos latviešus (RCB Pieaugušo literatūras nodaļa). Gan bibliotekāri, gan lasītāji atzīst, ka kopš tās ieviešanas „3td e-grāmatu bibliotēka” pilnveidojusies gan

saturiski, gan tehnoloģiski. Lasītāji īpaši pozitīvi vērtē e-grāmatu piedāvājuma papildināšanu katru nedēļu (kopš pakalpojuma ieviešanas tas audzis aptuveni 5 reizes) un iespēju e-grāmatas lasīt atkārtoti. Kaut arī filiālbibliotēkas atzīst, ka ne visus šo pakalpojumu popularizējošos pasākumus izdevies 2020. gadā īstenot, filiālbibliotēku darbinieki aktīvi informējuši un snieguši konsultācijas “3td e-grāmatu bibliotēkas” izmantošanā.

Sabiedrības, lasītāju viedokļa izzināšana par bibliotēkas darba kvalitāti, to rezultāti (pētījumi, aptaujas, anketas u. tml.); jaunu lasītāju piesaiste

2020. gadā RCB netika izstrādātas lasītāju centralizētas aptaujas vai pētījumi. Taču visās RCB filiālbibliotēkās tika izzināts lasītāju viedoklis, analizēti atteikumi un izmantojuma rādītāji, noskaidrotas izmaiņas lietotāju sastāvā, veikts datu salīdzinājums ar iepriekšējiem gadiem, analizētas izmaiņas un tās ietekmējošie faktori. Pirms periodisko izdevumu abonēšanas filiālbibliotēkas analizē lasītāju pieprasījumus.

Ārējie apkalpošanas punkti kā pakalpojums

Bibliotekāro pakalpojumu nodrošināšanai iedzīvotājiem ierobežotas piekļuves vietās – VSIA BKUS, Rīgas patversmes Dienas centrā, Ieslodzījuma vietu pārvaldes Rīgas Centrālcietumā – ir izvietoti RCB ĀAP. To darbību nosaka līgumi.

ĀAP BKUS “Saulaino dienu bibliotēka” apkalpo slimnīcas pacientus, medicīnisko personālu un pacientu vecākus. RCB nodrošina ar informācijas resursiem, veic lietotāju apkalpošanu un organizē pasākumus. Divas reizes nedēļā tiek nodrošināta guļošu pacientu apkalpošana palātās slimnīcas Ķirurģijas un Hematoonkoloģijas nodaļās. Šo pakalpojumu nevarēja nodrošināt Covid-19 situācijā.

ĀAP Rīgas patversmes Dienas centrā un ĀAP Ieslodzījuma vietu pārvaldes krājumu veido no RCB krājuma norakstītajiem dubletiem vai lietotāju dāvinājumiem.

ĀAP Dienas centrā apmeklētāju apkalpošanu veic filiālbibliotēkas “Rēzna” darbinieki.

RCB ĀAP Ieslodzījuma vietu pārvaldes Rīgas Centrālcietumā bibliotēka nodrošina metodisko palīdzību, informācijas resursu pieejamību, t. sk. periodisko izdevumu abonēšanu, bet neveic lietotāju apkalpošanu.

Bibliotēkas pieejamība un pakalpojumi personām ar īpašām vajadzībām

2020. gadā RCB personām ar īpašām vajadzībām piedāvāja daudzveidīgu pakalpojumu kopumu. Cilvēkiem ar redzes traucējumiem tiek piedāvātas lupas, RCB lietošanas noteikumi palielinātā drukā. Lietotājiem ar uztveres grūtībām pieejami bibliotēkas noteikumi vieglajā valodā. Visās bibliotēkās izvietoti “Ābolu plaukti” ar informatīviem izdevumiem par sociālo aprūpi un rehabilitāciju. CB un lielākā daļa filiālbibliotēku pieejamas cilvēkiem ar pārvietošanās grūtībām.

Sadarbībā ar RD IKSD Latvijas Nedzirdīgo savienības Rehabilitācijas centru un Rīgas pašvaldības institūcijām RCB mājaslapā ievietots informatīvs videomateriāls par RCB zīmju valodā.

2020. gadā turpinājās informācijas resursu saņemšana/nodošana dzīvesvietā tiem, kuri paši nespēj apmeklēt bibliotēku: individuāliem bibliotēkas lasītājiem (Šampētera filiālbibliotēka), sociālās mājas "Mūsmājas" un Dienas centra "Kastanis" apmeklētājiem (filiālbibliotēka "Rēzna"), Sociālās aprūpes centra „Mežciems” klientiem (filiālbibliotēka "Strazds"). Sekmīga bija sadarbība ar aprūpētājiem (sociālajiem darbiniekiem, tuviniekiem u.c.), kuri iesaistījās bibliotēku informācijas resursu piegādē, pirms tam palīdzot atlasīt literatūru un komplektējot grāmatu kopas.

Lai uzturētu interesi par bibliotēkā notiekošo, informētu par jaunumiem un emocionāli atbalstītu savus lasītājus ar īpašām vajadzībām, Juglas filiālbibliotēkas darbinieki ārkārtējās situācijas laikā zvanīja saviem lasītājiem. 2020. gadā samazinājās RCB organizēto pasākumu skaits bibliotēku telpās, dienas centros un sociālās aprūpes centros. Vairākas filiālbibliotēkas 2020. gada sākumā organizēja izglītojošus un izklaides pasākumus apkaimēs esošo dienas centru klientiem (filiālbibliotēkas: "Rēzna", "Avots", "Strazds"). Sadarbība notika arī ar Latvijas Sarkanā krusta krīzes centru "Burtnieks", piedāvājot Biķernieku filiālbibliotēkas pakalpojumus ģimenēm ar nepilngadīgiem bērniem.

2020. gadā CB un filiālbibliotēkās pastiprināti tika sniegta informācija par Latvijas Neredzīgo bibliotēkas sniegtajiem pakalpojumiem, īpaši uzsverot iespēju saņemt klausāmās grāmatas.

Bibliotekārie pakalpojumi sniegti personām ar ierobežotām iespējām – slimnīcas pacientiem – RCB ĀAP "Saulaino dienu bibliotēka" BKUS.

Informācija par bibliotēkas sniegtajiem pakalpojumiem, jaunieguvumu saraksti un aktuālā informācija tika piegādāta pensionāru un invalīdu biedrībām, aprūpes centriem, speciālajām skolām.

Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām (uzņēmēji, bezdarbnieki, imigranti, mājsaimnieces, seniori, ģimenes u. c.)

Pārskata periodā RCB un filiālbibliotēkās tika nodrošināti pakalpojumi plašam sabiedrības lokam atbilstoši daudzveidīgajām bibliotēkas apmeklētāju interesēm, vajadzībām un ārkārtējās situācijas noteikumiem. CB

PLN gada pārskatā atzīmē, ka visus pasākumus un aktivitātes piedāvā visiem interesentiem, tos atsevišķi neiedalot mērķgrupās. Tā kā bibliotēkas pakalpojumi un pasākumi klātienē no marta bija ierobežoti vai atcelti, tika aktualizēts attālinātais darbs ar visu lasītāju mērķgrupu pārstāvjiem, individuāli sniegta informācija par pieejamiem pakalpojumiem, notika apmācības bibliotēkas attālināto pakalpojumu saņemšanai.

"Nāc dejot pasakā!" Sarkandaugavas filiālbibliotēkā

Ģimenēm rīkoti pasākumi un aktivitātes. Ģimenes tika aicinātas piedalīties gandrīz visos bibliotēkas pasākumos: literārajās pastaigās, jaunieguvumu apskatos, bet literatūras izstādēs tika iekļautas arī grāmatas bērniem. Pārskata gadā bibliotēkas pakalpojumus visai ģimenei klātienē nereti saņēma viens tās pārstāvis. Tā filiālbibliotēkas „Rēzna” lasītāja, piesaistot ģimeni grāmatu lasīšanai, pasūtīja ap 25 grāmatām, pielietojot *WhatsApp* lietotni.

Senioriem pārskata gadā tika pievērsta pastiprināta uzmanība, lai palīdzētu apgūt prasmes izmantot bibliotēku pakalpojumus ārkārtas apstākļos. Šai mērķgrupai tika sniegtas individuālas konsultācijas elektroniskā kataloga izmantošanā, literatūras rezervēšanā, piedāvāti tematiski literatūras saraksti, slaidrādes nosūtītas uz bibliotēku lietotāju e-pastiem.

Senioru domubiedru grupu klātienes tikšanās tika ierobežotas, bet iespēju robežās daži pasākumi tomēr notika Imantas filiālbibliotēkā dāmu klubā „Ilgas”, Bolderājas filiālbibliotēkā lasītāju klubīnā „Skaļā doma”. Mežciema filiālbibliotēkā bibliotekāri, iepazīstinot ar bibliotēkas jaunieguvumiem, senioru uzmanību pievērta laikrakstam „KonTeksts”. Rezultātā pieauga pieprasījums pēc šī izdevuma. Sarkandaugavas filiālbibliotēkā senioriem tika izlikta izstāde un notika pārrunas pie tām, piemēram, “Proza ir mana labākā draudzene”: Gundegai Repsei – 60, “Teiksma par varonību un cilvēci”: “Dvēseļu putenis” (izstāde no cikla “Vienas grāmatas izstāde”, papildināta ar periodiskiem izdevumiem, interneta materiāliem, attēliem). Sarkandaugavas filiālbibliotēka sadarbībā ar Latvijas Nacionālo operu izmantoja iespēju organizēt vienu pasākumu - izrādes “Kopēlija” apmeklējumu bibliotēkas aktīvākajiem lasītājiem - senioriem.

Iespēju robežās bibliotēkās tikās **cilvēki, kurus saista kopīgas intereses**: literatūra, psiholoģija, rokdarbi, ceļošana un citas.

Daugavas filiālbibliotēkā notika diskusijas un praktiskas nodarbības par tematu “Jūti un saproti citus”, kuras vadīja sociālpsiholoģisko treniņu eksperte Dzintra Līce, bet klubīnā „Ceļotprieks” dalībniekiem un visiem interesentiem notika pasākums “Indija: tempļi, cilvēki, dzīvnieki – ceļojuma iespaidi”. Pasākumu kuplināja indiešu klasiskās dejas dejotājas Larisas Podskočajas priekšnesums.

Rokdarbnieces turpināja darboties CB, Bišumuižas, Daugavas un Ķengaraga filiālbibliotēkā. Daugavas filiālbibliotēkā klātienē notika deviņas nodarbības, bet neklātienē rokdarbnieces tikās *Facebook* slēgtā interešu grupā „Daugavas rokdarbnieki”.

Nodarbība "Jūti un saproti"
Daugavas filiālbibliotēkā

CB par savu tikšanās vietu bija izvēlējušies dzejas draugu klubs "Sozvezdije" ("Zvaigznājs"). Filiālbibliotēkā "Zemgale" tikās domubiedru grupa "Lasītprieks".

RCB un filiālbibliotēkas aktīvi sadarbojās ar **Rīgas Sociālā dienesta Dienas centriem pilngadīgām personām un Kopienas centriem**, gan aicinot šo centru apmeklētājus uz bibliotēku, gan ar jaunieguvumu apskatiem viesojoties pie viņiem: filiālbibliotēka "Pārdaugava" iesaistījās Kopienas centra "Ābeļzieds" aktivitātēs, filiālbibliotēka "Rēzna" sadarbojas ar Dienas centru "Kastanis", Ķengaraga filiālbibliotēka sadarbojas ar Dienas aprūpes centru „Cerību māja”.

Pedagogiem un pedagogijas studentiem noderīgi resursi, mācību literatūra un līdzekļi vienkopus pieejami RCB Vispārējās izglītības iestāžu bibliotēku metodiskajā lasītavā, kas ir vērtīgs atbalsts šīs mērķauditorijas kvalitatīvai apkalpošanai.

Bezdarbniekiem tika piedāvātas datorlietošanas apmācības, sniegtas individuālas konsultācijas par interneta resursu iespējām darba meklēšanā, piedāvāti tīmekļa vietņu saraksti ar padomiem darba meklētājiem, informatīvās mapes ar dažādu dokumentu iesniegumu paraugiem (CV, iesniegumu paraugi sociālajiem dienestiem). RCB ārējā apkalpošanas punktā Rīgas patversmes Dienas centrā tika sniegti bibliotekārie pakalpojumi centra apmeklētājiem.

Uzziņu un informācijas darbs

Galvenais uzziņu un informācijas darbs – profesionāli palīdzēt bibliotēkas lietotājam orientēties plašajā iespēstās un elektroniskās informācijas klāstā, pilnveidot lietotāju informācijpratību, kā arī nodrošināt bibliotēkas lietotājiem informācijas pieejamību. Neskatoties uz to, ka sabiedrība arvien vairāk izmanto viedierīces, prot meklēt informāciju dažādos tiešsaistes resursos, bibliotēkas lietotāju vidē bibliotekāra kā informācijas speciālista loma nav mazinājusies. Notiek konsultācijas par elektroniskā kataloga izmantošanu, tiek sniegtas tematiskas uzziņas, bibliotekārs māca, kā meklēt un atlasīt kvalitatīvāko informāciju, kā arī apkopot informāciju.

Kā plaši lietotas uzziņu darba formas var minēt jaunieguvumu sarakstu un grāmatu apskatu veidošanu. To nozīmīgums palielinājās 2020. gadā valstī noteiktās ārkārtējās situācijas apstākļos, kad piekļuve bibliotēkas krājumam bija ierobežota vai slēgta. Saraksti vai prezentācijas e-pastā tika sūtītas lietotājiem, sadarbības partneriem, pirmsskolas izglītības iestādēm, skolām.

Tika veikts tematiski daudzpusīgs uzziņu darbs. Daži piemēri no pieprasījumiem: administratīvo teritoriju iedalījums Latvijā, dzelzceļa senās stacijas, *Brexit* ietekme uz Latvijas ekonomiku, pusaudžu psiholoģiskā uzvedība, kā norūdīt organismu u.c. Uzziņu pieprasījumos atspoguļojās šī gada notikumi un aktualitātes. Uzziņas tika sniegtas gan klātienē, gan attālināti – telefoniski un e-pastā.

Centrālajā bibliotēkā atrodas ESIP stends, kur regulāri tiek atjaunota saņemtā informācija un aktualitāšu informatīvie mēnešraksti no Eiropas Padomes informācijas biroja un Eiropas Kustības Latvijā biroja. Šie materiāli tiek izmantoti uzzīņu darbā.

Bibliogrāfija. RCB ir ilggadīga bibliogrāfisko sarakstu un rādītāju sastādīšanas pieredze. Tiek sastādīti literatūras saraksti, veltīti literātiem vai novadpētniecības tematiem, kas parasti papildina literatūras izstādes vai tiek sūtīti sadarbības partneriem.

Pārskata gadā no jauna popularitāti guva RCB iepriekšējā gadā sastādītais bibliogrāfiskais rādītājs "Romānu sērija "Mēs. Latvija, XX gadsimts"", kurā apkopota informācija par sērijā iznākušajiem latviešu rakstnieku darbiem un to autoriem. Sērijas romāni bija vieni no pieprasītākajām grāmatām pārskata gadā. Bibliogrāfiskie saraksti tiek sastādīti arī atsevišķās filiālbibliotēkās. CB PLN pārskata gadā izveidoja bibliogrāfisko sarakstu "J. Pauļuks", kas tika nosūtīts mākslas galerijai "Art Platz" un tika izmantots izstādes veidošanā. Bišumuižas filiālbibliotēkas darbinieki sastādīja bibliogrāfisko sarakstu veltītu novadniekam, obojistam, diriģentam un producentam Normundam Šnē.

Covid-19 situācijas laikā noteiktie ierobežojumi bibliotēku darbībā lasītājiem radīja grūtības literatūras izvēlē. Tāpēc darbinieki vairākās filiālbibliotēkās veidoja tematiskos bibliogrāfiskos sarakstus, piemēram, "Zviedru literatūra", "Skandināvu detektīvs", "Vēsturiskie romāni Latvijā", "Latvijai veltīta patriotiskā dzeja". Šos sarakstus drukātā formā varēja paņemt uz mājām, vai saņemt elektroniskā formā e-pastā.

Bibliotēku dienestā tika sastādīti divi bibliogrāfiskie saraksti, veltīti RCB bibliotekārēm literātēm Daigai Lapānei un Evitai Hofmanei. Šie saraksti tika pievienoti intervijām ar šīm darbiniecēm un publicēti RCB mājaslapā un "Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmatā, 2019-2020". Bibliotēku dienestā regulāri tiek papildināta mape "Publikācijas par RCB un filiālbibliotēkām". Katru gadu izdevumā "Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata" tiek publicēts bibliogrāfiskais saraksts "Publikācijas par RCB ... gadā", kurā ietverti bibliotēkas izdevumi, apkopotas nozīmīgākās publikācijas presē, kā arī elektroniskās publikācijas. Secinājums – valstī noteiktās ārkārtējās situācijas laikā, lai informētu lietotājus klātienē vai attālināti, palielinājās bibliogrāfisko sarakstu nozīme.

Bibliotēkas izglītojošā darbība

RCB neveic izglītojošo darbību iedzīvotājiem, rīkojot plānveida nodarbības, seminārus, kursus, bet nodrošina mūžizglītības iespējas, rīkojot tematiskus pasākumus, iespēju tikties interešu grupām, popularizējot bibliotēku krājumus, iesakot kvalitatīvus informācijas avotus un izglītojot medijpratībā. Pieaugušo neformālo izglītību Rīgas iedzīvotājiem īsteno Rīgas Izglītības un informatīvi metodiskais centrs, piedāvājot plašu kursu klāstu gan valodu apguvē, gan profesionālos jautājumos (grāmatvedība, datorzinības u. c.), gan hobiju īstenošanā. RCB reizi ceturksnī saņem RIIMC sastādīto kursu grafiku, kas bibliotēkās un RCB tīmekļa vietnē pieejams visiem interesentiem.

Pašvaldības, valsts institūciju un nevalstisko organizāciju informācijas pieejamība iedzīvotājiem

RCB filiālbibliotēkas regulāri centralizēti saņem pašvaldības, valsts institūciju un nevalstisko organizāciju sagatavoto informāciju. Materiāli tiek izvietoti bibliotēkas apmeklētājiem redzamā vietā lasīšanai uz vietas vai līdzņemšanai.

Bibliotēkās pieejami arī citu RD departamentu sagatavotie informatīvie materiāli, piemēram, Labklājības departamenta aktuāla informācija par sociālās palīdzības saņemšanas iespējām, informācija trūcīgajām personām par ēdināšanas pakalpojumiem, patversmēm un dienas centriem. Elektroniski bibliotēkām tiek izsūtīta Rīgas Pilsētas būvvaldes informācija par publisko apspriešanu rīkošanu (koku ciršana, detālplānojumi, būvniecības ieceres, adrešu maiņa u. tml.). Šo informāciju bibliotēkas pašas izdrukā un izvieto lietotājiem pieejamās vietās.

2020. gadā apmeklētājiem vienmēr bija pieejama aktuālā informācija par Covid-19 situāciju, ierobežojumiem, pašvaldībā pieejamo atbalstu.

Elektroniskais katalogs kā pakalpojums**Sistēmas “Mana bibliotēka” izmantošana**

	2018	2019	2020	% salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu
Autorizētie lietotāji	12 017	14 418	15 625	+ 20 %; +8 %
Sistēmā pasūtīti izdevumi	27 318	31 459	53 498	+ 15 %; +70 %
Sistēmā pieprasīti pagarinājumi	57 089	66 810	57 483	+ 17 %; -14 %*

* Ārkārtējās situācijas laikā, kad bibliotēkas tika apmeklētājiem slēgtas, informācijas resursu izmantošanas termiņa pagarināšanu veica bibliotekāri, negaidot lasītāju pagarināšanas pieprasījumus, lai lasītāji neklūtu par parādniekiem un varētu bez ierobežojumiem izmantot 3td e-grāmatu bibliotēku.

RCB elektroniskais kopkatalogs aptver informāciju par RCB un tās filiālbibliotēku krājumos esošajiem informācijas resursiem (bez periodikas), par to atrašanās vietu un pieejamību. Kā liecina summārās uzskaites dati, elektroniskajā kopkatalogā bibliotēkas lietotājiem pieejamo eksemplāru kopskaits pa gadiem 2018., 2019. un 2020. gadā tikai samazinājies. Salīdzinājumam: 2018. gadā RCB krājumā esošo eksemplāru kopskaits ir 652 227 (-22 436 eks.), 2019. gadā – 645 755 (-6 472 eks.) un 2020. gadā – 628 072 (-17 683). Ievērojamā krājuma apjoma samazināšanās skaidrojama ar to, ka 2020. gadā vairākus mēnešus bibliotēkas bija slēgtas un šajā laikā darbinieki veikuši krājuma izpēti un atlasī, norakstot mazpieprasītos un bojātos eksemplārus. CB un lielākajā daļā filiālbibliotēku veiktas krājuma inventarizācijas, kuru laikā norakstīti brīvpieejā zudušie eksemplāri.

RCB kopkatalogs kalpo ne tikai kā palīgs informācijas izgūšanai RCB un tās filiālbibliotēku apmeklētājiem, bet arī kā serveris Z39.50 protokolam, ar kura palīdzību jebkura Latvijas vai ārvalstu bibliotēka var lejupielādēt RCB KAN veidotos bibliogrāfiskos ierakstus, tā atvieglojot un paātrinot savu katalogizēšanas darbu.

Elektroniskajā katalogā tiek ievadīti ne tikai jaunie bibliogrāfiskie ieraksti, bet arī regulāri papildināti un rediģēti agrāk ievadītie ieraksti. Elektroniskā kataloga satura un kvalitātes uzlabošanai tiek veiktas šādas darbības:

- Atbilstoši jaunajam datu veidošanas standartam RDA (Resursu apraksts un piekļuve - *Resource Description and Access*) tiek rediģēti, papildināti vai mainīti bibliogrāfisko ierakstu un autoritāto ierakstu lauki. Ņemot vērā to, ka starptautiskās RDA ieviešanas darba grupas regulāri šo standartu pilnveido un papildina [LNB], arī bibliogrāfiskie ieraksti regulāri tiek laboti un papildināti;
- Autoritāto ierakstiem, kuriem ir identiska aprakstgalva (vienāds vārds un uzvārds), tiek precizēts un noskaidrots, vai persona atbilst esošajā ierakstā pievienotajiem datiem un nepieciešamības gadījumā tiek atvienots no bibliogrāfiskā ieraksta, veidots jauns ieraksts vai papildināms kāds no esošajiem autoritāto ierakstiem;
- Turpinās darbs ar bibliogrāfiskajiem ierakstiem, kuriem nav un nav bijis pievienots neviens eksemplārs – tiek aizstāti ar jauniem datiem;
- Darbs ar identiskiem ierakstiem – atlase un eksemplāru pārceļšana pie kvalitatīvākā apraksta. Bibliogrāfisko aprakstu datu precizēšanai un papildināšanai rekatalogizētajiem iespieddarbiem tiek izmatots Repozitārija Pasīvais krājums vai citu filiālbibliotēku krājumi.

RCB KAN darbinieki regulāri strādā pie Autoritāto ierakstu datubāzes papildināšanas. To kopējais skaits ir 86 280. Ieraksti tiek lejupielādēti no LNB Autoritāto ierakstu datubāzes un rediģēti vai izveidoti jauni. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, jaunievadīto vai lejupielādēto ierakstu skaits nav krasi audzis: 2018. gadā – par 5 001, 2019. gadā – par 3 039, 2020. gadā – par 4 410 ierakstiem. Ņemot vērā to, ka lielākā daļa populārāko autoru dati Autoritāto datubāzē ir jau ievadīti, tad jauno autoru, sastādītāju, redaktoru, mākslinieku u.c. personu ievadāmo datu skaits ir tikai nedaudz palielinājies. Atbilstoši RDA katalogizācijas noteikumiem, palielinās darbs pie rediģēšanas un papildināšanas. Lai precizētu, uzzinātu datus par personu vai novērstu kļūdas, precīzu datu iegūšanai un kvalitatīvu ierakstu izveidošanai un papildināšanai dati tiek pārbaudīti arī Kongresa bibliotēkas (*Library of Congress*), Krievijas Valsts bibliotēkas (*Российская государственная библиотека*), Vācijas Nacionālās bibliotēkas (*Deutsche Nationalbibliothek*) elektroniskajos katalogos. Reizēm notiek arī sazināšanās ar autoriem, izdevējiem, LNB u. c. iestādēm vai personām.

Iekšzemes starpbibliotēku abonements (SBA)

SBA rādītāji

	2018	2019	2020
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	182	179	52
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	4	1	1

2020. gadā saistībā ar Covid-19 pandēmijas noteiktajiem ierobežojumiem SBA pieprasījumu skaits ievērojami samazinājies. Atskaites gadā no RCB un tās filiālbibliotēkām kopumā saņemti 52 pieprasījumi. Visi pieprasījumi izpildīti – atteikumu nav bijis. Pieprasījumu izpildē SBA tāpat kā iepriekšējos gados izmanto visu pieejamo bibliotēku krājumus. 2020. gadā šo pieprasījumu izpildei visbiežāk izmantots LNB krājums – 42 pieprasījumi. Tāpat sadarbība SBA pieprasījumu izpildē saglabājusies ar Latvijas Universitātes un tās fakultāšu bibliotēkām (8). Rīgas Tehniskās universitātes bibliotēkas krājums 2020. gadā izmantots tikai 2 pieprasījumu izpildē. 2020. gadā RCB SBA saņemts viens pieprasījums dokumentu nosūtīšanai uz citām Latvijas bibliotēkām – no Kuldīgas Galvenās bibliotēkas. Analizējot SBA pieprasījumus saturiskā aspektā, kā pieprasītākās nozares 2020. gadā var minēt medicīnu, arī vēsturi. Gada otrajā pusē palielinājies pieprasījumu skaits pedagoģijas nozarē. Meklēta galvenokārt deviņdesmitajos gados izdota literatūra – var secināt, ka šobrīd tā atgūst savu aktualitāti. Īpaši laikā, kad bibliotēkas apmeklētājiem bija slēgtas, filiālbibliotēku darbinieki varēja vairāk pievērsties novadpētniecības darbam – arī šim darbam tika izmantoti SBA pakalpojumi, sniedzot iespēju iegūt informāciju citu bibliotēku krājumos. No daiļliteratūras vispieprasītākās bijušas agrākajās desmitgadēs izdotas, bibliotēkās retāk sastopamas grāmatas.

6. Krājums

Krājuma komplektēšanas politika un organizācija:

- **krājuma komplektēšanas un organizācijas prioritātes pārskata periodā**

RCB kā lielākajai publiskajai bibliotēkai, pirmkārt, jānodrošina lietotājus ar plašāko latviešu oriģinālliteratūras klāstu. Krājums tiek komplektēts ievērojot šādus atlases kritērijus - informācijas resursa izziņas un informācijas vērtība, tā nozīmīgums Latvijas valsts, tās tautsaimniecības, izglītības un kultūras attīstībā. Krājuma komplektēšanā tiek ievērots reģionālais un valodu aspekts. RCB komplektē informācijas resursus latviešu valodā, tās dialektos, Latvijā dzīvojošo mazākumtautību valodās un citās pieprasītākajās svešvalodās.

Bibliotēkas pakalpojuma un krājuma kvalitātes celšanai nozīmīga ir pieprasītāko informācijas resursu pieejamības nodrošināšana. Tā tiek nodrošināta ar ikmēneša iepirkumam sagatavoto nosaukumu un eksemplāru sarakstu izvērtēšanu RCB Krājuma komplektēšanas padomē.

- **informācija par krājuma komplektēšanas politikas dokumentu**

Pārskata gadā komplektēšanas darbs tika veikts saskaņā ar “RCB Krājuma komplektēšanas koncepcija 2020.–2024. gadam”.

Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums

2020. gadā no RD apstiprinātā RCB budžeta informācijas resursu iegādei izlietoti 237 362.00 EUR:

- Krājuma papildināšanai ar jaunām grāmatām un citiem informācijas resursiem (neskaitot periodiku) – 177 242 EUR (no tiem 2 391 EUR tika saņemts no ieņēmumiem). Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, tas ir par 1 310 EUR mazāk nekā 2019. gadā (178 552 EUR (3 686 EUR no ieņēmumiem)) un par 54 473 EUR mazāk nekā 2018. gadā (226 851 EUR). Starpību salīdzinājumā ar 2019. gadu veido piešķirtās summas samazinājums par 100 EUR un par ieņēmumiem piešķirtā summa (-1 295 EUR). Salīdzinājumā ar 2018. gadu starpība ir tik liela, jo 2018. gada nogalē informācijas resursu iegādei papildus tika piešķirti 50 000 EUR.
- Periodikas abonēšanai izlietoti 60 120 EUR. Salīdzinot ar 2019. gadu, periodikai paredzētā summa ir palielināta par 1 210 EUR, iepriekšējiem gadiem, arī periodikai paredzētā summa ir samazināta: salīdzinot ar 2017. gadu par 4846 EUR mazāk un salīdzinot ar 2018. gadu par 6074 EUR mazāk.

Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums

	2018	2019	2020
Finansējums krājuma komplektēšanai	326 629	269 449	268 393
t. sk. pašvaldības finansējums	291 834	237 462	237 362
grāmatām	247 315	174 095	204 130
t. sk. bērnu grāmatām	26 832	22 470	31 530
Periodiskajiem izdevumiem	64 984	58 910	60 120
Finansējums krājumam uz vienu iedzīvotāju Rīgā (pašvaldības finansējums)	0,46	0,39	0,39

Krājuma rādītāji (jaunieguvumi, apgrozība u. c.)

Krājuma rādītāji

	2018	2019	2020
Saņemtie informācijas resursi	60 687	52 681	48 302
t. sk. pirktie jaunieguvumu skaits	25 460	20 227	18 795
t. sk. periodika (laikraksti un žurnāli)	24 532	25 683	22 807
t. sk. nepirktie (beztālīdzības izdevumi un bibliotēkas nodod viena otrai)	10 695	6 771	6 584
t. sk. bērniem	7 558	7 218	4 590
t. sk. jaunieguvumu skaits elektroniskajā katalogā	33 605	26 166	25 379
Izslēgtie informācijas resursi	84 631	61 752	67 696
Krājuma kopskaits	704 821	695 750	676 356
t. sk. periodika (laikraksti un žurnāli)	52 595	49 995	48 288
t. sk. pārējie informācijas resursi	652 226	645 755	628 068
t. sk. bērniem	75 437	76 702	78 577
Krājuma apgrozība	1,9	1,8	1,4

Piezīme: ailē "bērniem" norādīts B un J informācijas resursu skaits

Noslēdzot 2020. gadu, RCB un filiālbibliotēku kopējo krājumu veidoja 676 356 informācijas resursi. Par bilancē esošajiem 612 777 eksemplāriem uzskaitē esošā summa ir 3 753 073,31 EUR. Salīdzinot ar krājuma apjomu gada sākumā, tas samazinājies par 19 394 vienībām (skat. pielikumu ["RCB un filiālbibliotēku krājums"](#)). Kopkrājumu veido dokumenti latviešu valodā (474 813 eks. jeb 70 %), krievu valodā (158 415 eks. jeb 23 %), angļu valodā (31 217 eks. jeb 5 %), vācu valodā (5 151 eks. jeb 1 %), pārējās svešvalodās (6 850 jeb 1 %). Visvairāk kopkrājumā ir grāmatas (583 231 eks. jeb 86 %), to veido arī seriālizdevumi/žurnāli (50 823 eks. jeb 8 %), audiovizuālie materiāli (25 373 eks. jeb 4 %), brošūras/pārējie dokumenti (12 756 eks. jeb 2 %), elektroniskie dokumenti (2 040 eks. jeb 0,3 %), nošizdevumi (1 370 eks. jeb 0,2 %), kartogrāfiskie dokumenti (528 eks. jeb 0,1 %) un attēlizdevumi (235 eks. jeb 0,03%).

2020. gadā RCB saņēmti 48 302 informācijas resursu eksemplāri. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, 2020. gadā jaunieguvumu skaits ir samazinājies, līdz ar to samazinājies arī jaunieguvumu skaits pa veidiem, valodām un nozarēm. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, samazinājies arī bērniem paredzēto informācijas resursu skaits. Jaunieguvumu skaita samazināšanos nosaka arvien pieaugošās informācijas resursu cenas. Sadalījums pa saņemtajiem informācijas resursiem pa filiālēm ir skatāms pielikumā ["RCB un filiālbibliotēku saņemtie informācijas resursi 2020. gadā"](#).

*"Vērtīgo grāmatu iepirkums
Latvijas publiskajām bibliotēkām" RCB*

Pateicoties LR KM atbalstam projektā "Vērtīgo grāmatu iepirkums Latvijas publiskajām bibliotēkām", RCB saņēmusi 905 (109 nosaukumi) grāmatu eksemplārus 9633,38 EUR vērtībā. Lasīšanas veicināšanas programmas "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija" ietvaros RCB no LNB saņēmusi 142 grāmatu eksemplārus.

RCB saņēmusi bezatlīdzības izdevumus un dāvinājumus par 31 030,80 EUR.

Kā liecina summārās uzskaites dati, elektroniskajā kopkatalogā bibliotēkas lietotājiem pieejamo eksemplāru kopskaits pa gadiem 2018., 2019. un 2020. ir samazinājies. 2020. gadā, kad RCB un tās filiālbibliotēkas bija slēgtas lasītājiem, visās struktūrvienībās notika intensīvs darbs pie krājuma izvērtēšanas un sakārtošanas, tika mainītas nozaru atrašanās vietas. Šo darbu rezultātā tika norakstīti mazpieprasītie un nolietotie informācijas resursi. CB un filiālbibliotēku krājumu inventarizāciju laikā tika norakstīti brīvpieejā zudušie informācijas resursi. RCB un tās filiālbibliotēku kopējais krājums, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, 2020. gadā ir samazinājies par 19 394 eksemplāriem. Sīkāka informācija par izslēgtajiem informācijas resursiem un to izslēgšanas iemesliem atrodama pielikumā ["RCB un filiālbibliotēku izslēgtie informācijas resursi 2020. gadā"](#).

Krājuma pārbaude (inventarizācija)

Pārskata periodā notikušas 15 kārtējās automatizētās krājuma inventarizācijas – CB, VIIBML, Biķernieku, Šampētera, Grīziņkalna, Daugavas, Jaunciema, Čiekurkalna, Bišumuižas filiālbibliotēkā un filiālbibliotēkās: „Rēzna”, „Vidzeme”, „Strazds”, „Zemgale”, „Pūce”. Nozīmīgākā problēma – iztrūkums pārsniedz LR MK noteikumos Nr. 317 noteikto pieļaujamo iztrūkumu – 0,3 % no bibliotēkas krājuma vērtības uz kārtējā saimnieciskā gada sākumu. Visvairāk brīvpieejas apstākļos zudušas daiļliteratūras un grāmatas bērniem. Iztrūkums konstatēts arī nozaru literatūras krājumā. Konstatētais iztrūkums nav pārsniedzis pieļaujamo normu Šampētera, Bišumuižas filiālbibliotēkā, filiālbibliotēkā „Pūce” un VIIBML. Pārējās filiālbibliotēkās iztrūkums svārstījās no 0,4 % līdz 1,8 % (CB) no krājuma vērtības.

Datubāzes

- abonētās tiešsaistes datubāzes (t. sk. ar piekļuvi ārpus bibliotēkas telpām)**

KISC projekta „Elektroniskās publikācijas Latvijas bibliotēkās” ietvaros tiek nodrošināta bezmaksas pieeja resursiem Letonika.lv un Lursoft laikrakstu bibliotēka. Jau trešo gadu RCB bija iespēja saviem lietotājiem piedāvāt datubāzi Letonika.lv lietot attālināti.

RCB tiek abonētas un lietotājiem pieejamas arī autorizētās datubāzes Ebscohost.com (arī ar attālinātu piekļuvi) un Nozare.lv.

2020. gadā RCB filiālbibliotēkās jau ceturto gadu tika abonēts EBSCO produkts - Flipster e-žurnālu datubāze. RCB abonē 16 žurnālus no minētās datubāzes, noderīgus radošai brīvā laika pavadīšanai un dažādām interesēm. EBSCO un Flipster datubāze reģistrētajiem lietotājiem pieejama arī attālināti mājas datorā vai viedierīcē.

Bibliotēkā pieejamo datubāžu izmantojums (skatījumi)

Datubāze	2018	2019	2020
Letonika	45 562	36 647	69 368
Lursoft laikrakstu bibliotēka	4 266	2 730	1 294
EBSCO	9 722	7 757	5 574
Flipster	1 447	1 002	1 251
Nozare.lv	1 004	156	140

Salīdzinot ar 2019. gadu, datubāzēm izmantojuma rādītāji samazinājušies, izņemot Letonika un Flipster datubāzi. Tas skaidrojams ar to, ka valstī noteiktās ārkārtējās situācijas apstākļos bija slēgtas lasītavas un līdz ar to varēja izmantot tikai tās datubāzes, kurām ir attālināta piekļuve. Toties, analizējot katru datubāzi atsevišķi, redzams, ka šajā periodā 7 bibliotēkām palielinājusies Lursoft izmantojuma statistika un 4 bibliotēkām – Letonikas izmantojuma bibliotēkā statistika. Šajās bibliotēkās bibliotekāri vairāk strādājuši ar šīm datubāzēm gan uzziņu, gan novadpētniecības darbā.

Ņemot vērā to, ka tikai 40 % Rīgas skolu abonē datubāzi Letonika.lv, RCB filiālbibliotēkas daudziem ir vienīgā vieta, kur izmantojama bezmaksas piekļuve Letonikas datubāzei un iespēja to lietot attālināti. 2020. gadā datubāzes lietošana uz vietas bibliotēkā bija stipri ierobežota, bet pēc KISC statistikas datiem RCB attālinātā piekļuve Letonika.lv uzrādījusi vienus no visaugstākajiem rādītājiem. Minams arī trūkums datubāzes izmantojamībā - mājas datoros vai viedierīcēs izmantojamību ierobežo autortiesības, kas neļauj attālināti lasīt Letonikas Lasītavu.

2020. gadā e-žurnālu datubāze Flipster abonēta jau ceturto gadu. Datubāze tiek popularizēta ne tikai bibliotēkas lietotājiem, bet arī dienas centru vadītājiem, skolotājiem un pulciņu pasniedzējiem, jo datubāzei ir attālinātā piekļuve.

Bibliotekāru darbs nav iedomājams bez LNB nacionālās bibliogrāfijas analītikas datubāzes, digitālās bibliotēkas resursiem: Periodika.lv., RunA, Dziesmu svētku krātuve u. c.

RCB veidotās datubāzes

Datubāzē “Periodiskie izdevumi RCB” apkopota informācija par žurnālu un laikrakstu pieejamību RCB un tās filiālbibliotēkās. Meklēšana datubāzē iespējama gan pēc filiālbibliotēkas nosaukuma, gan pēc izdevuma nosaukuma. Pārskata gadā datubāzē pieejamas ne tikai ziņas par esošo gadu, bet tā papildināta ar ziņām par RCB saglabātajiem iepriekšējos gados izdotajiem periodiskajiem izdevumiem. Izmantojot šo datubāzi, bibliotēkas lietotājiem ir iespēja iepazīties ar RCB periodisko izdevumu klāstu arī attālināti.

Krājuma un datubāzu popularizēšana

2020. gads bibliotēkām bijis sarežģīts arī krājumu popularizēšanas jomā – daudz ko no iecerētā nav izdevies īstenot. Tomēr kā pozitīvu iezīmi bibliotēku darbinieki min faktu, ka nācies apgūt jaunas darba formas un metodes, lai darbs pie krājumu popularizēšanas turpinātos arī ierobežotas pieejamības apstākļos.

Visas filiālbibliotēkas atzīst, ka 2020. gadā uzsvars likts uz individuālo darbu ar lasītājiem un elektroniskajām krājumu popularizēšanas metodēm (tai skaitā uz jaunu darba formu meklēšanu un apgūšanu). Tomēr iespēju robežās bibliotēkas arī aktīvi turpinājušas darbu, pielietojot tradicionālās krājuma popularizēšanas metodes.

Arī atskaites gadā turpinājies aktīvs jaunieguvumu popularizēšanas darbs dažādās formās – jaunieguvumu izstādes (Šampētera, Ziemeļblāzmas filiālbibliotēka, filiālbibliotēka „Strazds” u. c.), jaunieguvumu apskati (Ilģuciema filiālbibliotēkā laikā, kad bibliotēka bija atvērta, katra mēneša pēdējā ceturtdienā abonementā notika jaunieguvumu apskati un interesentiem visas dienas garumā bija iespēja iesaistīties pārrunās par tiem), jauno grāmatu dienas vai pēcpusdienas (piemēram, filiālbibliotēkā „Strazds” 2020. gadā notikušas 9 jauno grāmatu dienas, bet Bolderājas filiālbibliotēkā 4 jaunieguvumu dienas klātienē). Bet par būtiskāko un pieejamāko jaunieguvumu popularizēšanas formu bibliotēkās kļuvuši jaunieguvumu saraksti –

elektroniskā veidā pieejami RCB mājaslapā, drukātā veidā uz vietas filiālbibliotēkās (laikā, kad bibliotēkas pieejamas apmeklētājiem). Pēc katras filiālbibliotēkas ieskatiem un iespējām tie arī nosūtīti, piemēram, sadarbības partneriem, iespējamajām mērķauditorijām, lietotājiem, kuri izteikuši vēlmi tos saņemt. Piemēram, Čiekurkalna filiālbibliotēka veido šādus jaunieguvumu sarakstus ar anotācijām un iespēju pierakstīties, un nosūta tos sadarbības partneriem un ieinteresētajiem lietotājiem. Savukārt Juglas filiālbibliotēka uzsvērusi, ka jaunieguvumu dienas klātienē notikušas janvāra un februāra mēnešos, bet pārējā laikā sagatavotie „Jaunieguvumu biļeteni” e-formātā nosūtīti aptuveni 10 interesentiem un tiem pievienota arī informācija par jaunieguvumu meklēšanas iespējām elektroniskajā katalogā.

RCB tīmekļa vietnes virtuālo izstāžu sadaļa

bibliotēku krājumiem un izvēlēties sev piemērotu lasāmvielu. Tomēr jāatzīst, ka virtuālo grāmatu izstāžu aktīva veidošana 2020. gadā atklāja arī vairākas problēmas. Filiālbibliotēku pārskatos uzsvērts, ka darbiniekiem bieži trūkst nepieciešamo iemaņu kvalitatīvu virtuālo izstāžu veidošanā. Tāpat pierādījās, ka tik lielā bibliotēku sistēmā, kā RCB nepieciešama šī darba koordinēšana, lai izvairītos no situācijām, kad filiālbibliotēku darbs pie kādas tēmas pārklājas, kā arī, lai nodrošinātu kvalitatīvu šī darba rezultātu.

Iespēju robežās filiālbibliotēkas arī 2020. gadā turpināja izmantot tradicionālās krājuma atklāsmes un popularizēšanas formas. Tā kā ierobežotās pieejamības apstākļos praktiski visās filiālbibliotēkās samazinājusies krājuma atklāsmes izstādēm paredzētā vieta, bibliotēku darbinieki īpaši rūpīgi izvēlējušies gan tradicionālo grāmatu izstāžu tematus, gan tajās izstādītās vienības. Jāatzīst, ka arī šī darba forma atskaites gadā piedzīvojusi zināmas izmaiņas un prasījusi papildus darbu no bibliotekāru puses – lietotāji bieži bijuši pārsteigti un arī neapmierināti par to, ka nedrīkst grāmatu izstādēs piedāvātās grāmatas aizskart, ņemt rokās, šķirstīt. Tāpēc bibliotekāriem nācies iepazīstināt ar ieinteresētajām grāmatām „attālināti” – nolasīt anotācijas vai pat fragmentus, uzšķirt kādu ilustrāciju, iepazīstināt ar satura radītāju. Lai atvieglotu un paātrinātu grāmatu izvēli lasītājiem laikā, kad liegta brīvpieeja bibliotēkas krājumam, CB PLN tika izvietoti tematiskie stendi. Piemēram: „Motivējošās grāmatas”, „Ceļojam ar grāmatu”, „Tavai

2020. gadā īpaši aktīvi, kā krājuma popularizēšanas forma attīstījusies elektronisko jeb virtuālo izstāžu veidošana. Aktīvi šajā darbā iesaistījušās CB PLN, Daugavas, Imantas, Sarkandaugavas filiālbibliotēka. Pozitīvi, ka arī tās filiālbibliotēkas, kuras vēl tik aktīvi nedarbojas virtuālo izstāžu veidošanā, uzsver, ka darbā ar lietotājiem popularizē kolēģu veikumu šajā jomā. Tāpat tiek saņemtas pozitīvas atsauksmes no lietotājiem par virtuālajām grāmatu izstādēm, īpaši laikā, kad lietotājiem liegta iespēja pašiem brīvpieejā iepazīties ar bagātīgajiem

imunitātei”, „Latviešu svētki un tradīcijas”, „Ievērojamas personības – biogrāfiskie romāni”. Līdzīgi krājums popularizēts arī citās filiālbibliotēkās, piemēram, Sarkandaugavas filiālbibliotēka veidojusi izstāžu ciklu „Interesanta tēma”(„Jutekliski romāni”, „Meditatīvā literatūra”). Bet Čiekurkalna filiālbibliotēka, lai atvieglotu lietotājiem grāmatu izvēli, 2020. gada beigās uzsākusi tematisko grāmatu sarakstu veidošanu, piemēram, „Skandināvu literatūra”, „Latviešu mīlas romāns” u. c. Čiekurkalna filiālbibliotēkas darbinieki arī atzīst, ka bija izveidojuši vairākas slaidrādes ar ieteicamās literatūras sarakstiem („VEF-100”, „Vinsents van Gogs”, „Rakstnieki Rīgas ielās”), kas bija paredzēts izmantot pasākumos, bet tā kā tie tika atcelti, slaidrādes nosūtītas sadarbības partneriem un individuāliem interesentiem.

Arī 2020. gadā filiālbibliotēkās tika veidotas krājuma atklāsmes izstādes saistībā ar ievērojamu cilvēku jubilejām. Piemēram, „Laika izredzētais – Māris Čaklais”, „Prozas karaliene Regīna Ezera” (Ilģuciema filiālbibliotēka); „Gundega Repše – par sevi un tevi”, „Aspazija – pastāvēs, kas pārvērtīsies” (Bolderājas filiālbibliotēkā); „Cilvēks, kurš redzēja ar sirdi – franču rakstniekam Antuanam de Sent-Ekziperī - 120”, „Aktieris no Dieva žēlastības – aktierim Ģirtam Jakovļevam 80” (filiālbibliotēkā „Kurzeme”). Savukārt filiālbibliotēka „Pārdaugava” sava krājuma popularizēšanai sasaistījusi ievērojamas latviešu personības un to dzimtās vietas, veidojot literatūras izstāžu ciklu „Katram sava dzimtā puse”. Cikla ietvaros 2020. gadā izveidotas izstādes „Dzejnieks Fricis Bārda un Limbažu novads”, „Ebreju glābējs Žanis Lipke un Ķīpsala”, „Dzejniece Aspazija un Jelgavas novads”.

Jau 2019. gadā RCB un tās filiālbibliotēkas savu krājumu popularizēšanai izmantoja lasītāju interesi par televīzijas raidījumu „Literatūra”. Tā kā raidījums un arī lasītāju interese par to turpinājās arī 2020. gadā, filiālbibliotēkas ar krājumu atklāsmes izstādēm aktīvi popularizēja gan raidījumā analizētos darbus, gan to autoru daiļradi kopumā (CB PLN, Juglas filiālbibliotēka, filiālbibliotēka „Zemgale” u.c.).

Savukārt Šampētera filiālbibliotēka uzsākusi jaunu krājuma atklāsmes ciklu – „Grāmatu skates”, kurās tiek popularizētas kādā konkrētā apgādā vai izdevniecībā izdotās grāmatas. 2020. gadā notika divas šādas skates ar kopējo nosaukumu „Grāmatu birums”, popularizējot apgāda „Atēna” un izdevniecības „Dienasgrāmata” izdevumus.

Izstādes Sarkandaugavas filiālbibliotēkā un filiālbibliotēkā „Pūce”

Filiālbibliotēkā „Avots” tika plānots izstāžu cikls visa gada garumā „Latviešu stiprie vārdi” – par latviešu gadskārtām un Latvijā populāriem cilvēkiem. Diemžēl izdevās izveidot tikai vienu izstādi „Latviešu stiprās Māras”.

Atskaites gadā aktīvs darbs turpināts arī pie nozaru literatūras krājuma popularizēšanas, veidojot tematiskās literatūras izstādes dažādās krājuma nodaļās. Piemēram Bīķernieku filiālbibliotēkā veidoti izstāžu cikli nozaru literatūras popularizēšanai: „Skaistumam un labsajūtai”, „Sievietes priekam un labsajūtai”, „Mēs esam stipri – literatūra par vēsturi”. Bet filiālbibliotēka „Kurzeme” veidojusi tematiskās izstādes „Ceļosim neklātienē”, „Iepazīsim Latvijas muzejus”. Filiālbibliotēkā „Vidzeme” nozaru krājums atklāts izstādēs „Ūdens dabai – daba ūdenim”, „Laimi nevar atlikt uz rītdienu”, „Dzimtā valoda” u.c.

2020. gadā tika attīstīta arī grāmatu kopu piedāvāšana lasītājiem. Līdz ar brīvpieejas aizliegumu epidemioloģisko iemeslu dēļ, šis pakalpojums guvis daudz plašāku popularitāti, sniedzot bibliotēkām iespēju arī šādi atklāt savu krājumu. Bibliotēku darbinieki atzīst, ka sagatavojuši gan vispārīgas grāmatu kopas par dažādām nozarēm un tematiem, gan, pazīstot savu lasītāju intereses un lasīšanas paradumus, arī konkrētām mērķauditorijām adresētas (Ķengaraga, Sarkandaugavas filiālbibliotēka, filiālbibliotēka „Pūce”). Ilģuciema filiālbibliotēka veidojusi grāmatu kopas sociālajiem darbiniekiem un tuviniekiem, kuri aprūpē cilvēkus ar īpašām vajadzībām. Šī filiālbibliotēka arī uzsvērusi, ka grāmatu kopas tiek atjaunotas pat vairākas reizes dienā.

Tāpat, kā iepriekšējos gados lasītāju pieprasījumu izpildē filiālbibliotēkas aktīvi izmantojušas RCB vienotā krājuma iespējas. Lasītājiem ir pieejami gan pārējo filiālbibliotēku krājumi, gan arī RCB Repozitārija krājums. Vairākas informatīvās aktivitātes gan nācies atcelt, piemēram, filiālbibliotēkā „Vidzeme” neizdevās noorganizēt jau tradicionālās informatīvās „Repozitārija dienas”.

Apkopojot visu iepriekšminēto, var secināt, ka 2020. gads līcis bibliotēkām meklēt jaunas darba formas un metodes arī krājumu atklāsmei un popularizēšanai. Šo metožu aktualitāte nenoliedzami saglabāsies arī turpmāk, tādēļ aktīvi jāstrādā pie to apgūšanas un pilnveidošanas. Tāpat jāsecina, ka dotajos apstākļos liela nozīme bijusi individuālajam darbam ar lasītājiem, jo iztrūkusi iespēja savus krājumus popularizēt plašos publiskos pasākumos. Bet, neskatoties uz jaunajiem apstākļiem, savu aktualitāti protams nezaudē tradicionālās darba formas – krājuma atklāsmes izstādes, plauktu izstādes, izstāžu cikli.

Lai **veicinātu datubāzu izmantošanu** lietotāju vidū, informācija par pieejamajām datubāzēm RCB atrodamā mājaslapā, uz vietas filiālbibliotēkās informācija izvietota plakātu veidā pie lietotāju datoriem, uz informatīvajiem stendiem un TV monitoros. Lietotāju informēšana notiek reģistrēšanās laikā bibliotēkā, individuālajās datorkonsultācijās un nodarbībās, bibliotēkārājās stundās skolēnu auditorijai, kā arī E-prasmju nedēļā gan bērnu, gan pieaugušo apmeklētāju auditorijai.

2020. gada martā, kad bibliotēkas klātienē vairs nevarēja apkalpot lasītājus, RCB mājaslapā tika ievietots "RCB attālināti pieejamo informācijas resursu saraksts", kā arī apkopotas datubāzes un citi resursi, noderīgi attālinātām mācībām, tādējādi popularizējot RCB informācijas resursus.

Darbinieki pilnveidoja savas zināšanas KISC piedāvātajos vebināros "EBSCO datubāzu resursi un informācijas meklēšana", kas notika katru mēnesi, projekta "Ceļazīmes mediju lietošanā" un Digitālās nedēļas tiešsaistes semināros u. c.

Darbs ar parādniekiem

Darbā ar parādniekiem vispopulārākā metode ir atgādinājumu sūtīšana elektroniski, izmantojot BIS ALISE iespējas. Tāpat tiek veikta īsziņu sūtīšana un zvanīšana uz lietotāju norādītajiem tālruna numuriem. Šīm metodēm lielāki panākumi būtu tad, ja uzrādītā informācija būtu nekļūdīga vai nebūtu novecojusi. Daudzi parādnieki joprojām aktīvi izmantojuši iespēju mēneša pēdējā sestdienā nodot grāmatas, nemaksājot kavējuma naudu.

Ar bibliotēkas krājumu saistītās problēmas un to risinājumi, vajadzības

RCB saņemtais un izlietotais finansējums informācijas resursu iegādei salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem ir samazinājies tikai nedaudz, taču būtiski samazinājies jaunieguvumu skaits, ko nosaka arvien pieaugošās informācijas resursu cenas.

Joprojām aktuālas ir ar krājuma aizsardzību saistītās problēmas – to savos pārskatos uzsvērušas vairākas filiālbibliotēkas un par to liecina arī krājumu inventarizāciju rezultāti. CB izteikusi vajadzību pēc gāmatu krātuves telpām (Brīvības ielā 49/53), kas atvieglotu un paātrinātu lietotāju pieprasījumu izpildi. Arī citas filiālbibliotēkas atzīst, ka krājuma ērtāku izvietojumu traucē telpu īpatnības (piemēram, Sarkandaugavas filiālbibliotēka). Savukārt RCB vienotā krājuma izmantošanu bieži apgrūtina grāmatu ilgais piegādāšanas laiks (CB, Sarkandaugavas filiālbibliotēka). Filiālbibliotēka "Vidzeme" izteikusi vēlmi saņemt vairāk latviešu un ārzemju mūzikas diskus. Juglas filiālbibliotēkā novērots, ka lietotāji nevēlas ņemt pārāk lielas un smagas grāmatas. Vairākas filiālbibliotēkas krājuma atklāsmei joprojām vēlas saņemt rotējošos standus. Biķernieku filiālbibliotēka uzsver, ka īpaši ierobežotas pieejamības apstākļos tie nepieciešami, krājuma atklāsmei distancētā formā. 2020. gadā lietotāju apkalpošanā parādījušās arī īpatnējas, ar krājumu saistītās problēmas – lai aizsargātu krājumu, bibliotekāriem nācies sekot, lai lietotāji neaizskar grāmatas ar rokām, ievēro distanci un lieto sejas aizsargus.

7. Darbs ar bērniem un jauniešiem

Darba ar bērniem un jauniešiem pamatrādītāji

	2019		2020		
	Bērni līdz 18 gadiem	% no kopskaita	RCB lietotāju kopskaits	Bērni līdz 18 gadiem	% no kopskaita
Lietotāju skaits	15 464	29 %	42 909	11 046	26 %
Apmeklējumu skaits	188 098	23 %	533 242	105 707	20 %
Izsniegums	245 478	19 %	912 749	150 616	17 %

Bērnu un jauniešu skaits pa vecuma grupām

Vecuma grupa	2018	2019	2020		
			Skaits	Salīdzinājumā ar 2019. gadu	% no kopskaita (bērni līdz 18 gadiem) 11 046
Pirmsskolas vecuma bērni	1232	1219	805	- 414	7 %
1.–4. klašu skolēni	5012	4660	3113	- 1547	28 %
5.–9. klašu skolēni	7508	7611	5718	-1893	52 %
10.–12. klašu skolēni	1955	1974	1410	-564	13 %
Kopā (līdz 18 gadiem)	15707	15464	11046	- 4418	
Kopā (līdz 9. klasei)*	13752	13490	9636	-3854	

* Bērnu nodaļu apmeklētāji

2020. gadā RCB un filiālbibliotēku darbā ar bērniem vērojams kopējo skaitlisko rādītāju kritums, ko radījusi Covid-19 pandēmija un valstī ieviestā ārkārtējā situācija. Līdz 2020. gada 14. martam RCB un filiālbibliotēkas bērniem piedāvāja ierastos pakalpojumus: tika organizētas tematiskas tikšanās, bibliotekārās stundas, lasīšanas veicināšanas pasākumi, tikšanās ar ievērojamiem cilvēkiem utt. No 14. marta bibliotēkas divus mēnešus bija slēgtas, pēc tam piedāvāja saviem apmeklētājiem ierobežotu pakalpojumu klāstu. Kopš pavasara bērniem un jauniešiem vairs nav bijusi iespēja pulcēties bibliotēku telpās, lai pavadītu brīvo laiku, lasītu žurnālus, socializētos, spēlētu spēles. Bibliotēku telpās netika organizēti pasākumi bērniem. Arī attālinātais mācību process un interešu izglītības iestāžu ierobežotais darbs neveicināja bibliotēku apmeklējumu – bērniem bija daudz mazāk iemeslu doties ārā no mājas. Situācija nedaudz mainījās vasarā un septembrī, kad, ievērojot pulcēšanās ierobežojumus un epidemioloģiskās prasības, bibliotēkās un to āra teritorijās atsākās pasākumu organizēšana nelielām apmeklētāju grupām, bet, izsludinot otro ārkārtējo situāciju valstī, pasākumi atkal tika atcelti.

Skaitliskie rādītāji atklāj, ka bērni un jaunieši vēl joprojām lasa un apmeklē bibliotēkas, lai saņemtu vai nodotu informācijas resursus. RCB un lielākajās filiālbibliotēkās skaitlisko rādītāju samazinājums ir

salīdzinoši neliels, taču ir filiālbibliotēkas, kurās apmeklējumu skaits un bērnu grāmatu izsniegums samazinājies vairāk nekā par 50 %. Ārkārtējās situācijas laikā, kad bibliotēku apmeklējumi ir atļauti, filiālbibliotēkas, kuras atrodas interešu izglītības iestāžu telpās (Bišumuižas filiālbibliotēka, filiālbibliotēka "Pūce") apmeklētājus klātienē apkalpoja tikai sestdienās, kad iestādēs neuzturējās skolēni un pedagogi. Laikā, kad slēgtas sporta zāles un treniņu vietas, ievērojami samazinājās bērnu apmeklējumu skaits filiālbibliotēkā "Kurzeme", kas atrodas VOLVO sporta centra telpās. ĀAP "Saulaino dienu bibliotēka" BKUS telpās par 60 % samazinājies bērnu grāmatu izsniegums, jo ārkārtējās situācijas dēļ nebija iespējams piedāvāt pakalpojumu "Mobilā bibliotēka" – grāmatu piegādi slimnīcas palātās bērniem, kuriem noteikts gultas režīms. Arī Mežciema filiālbibliotēkā, kas darbojas Mežciema pamatskolas telpās un kuras apmeklētāji galvenokārt ir skolēni, ievērojami samazinājies bērnu apmeklējumu un bērnu grāmatu izsniegums.

Grāmatu izsniegumu samazinājis arī tas, ka no apmeklētājiem saņemtās grāmatas tika novietotas "karantīnā". Bieži vien bērns bibliotēkā ierodas pēc konkrētas grāmatas, un ja tā nav pieejama citu vietā nevēlas.

Lai nezaudētu saikni ar nozīmīgāko bibliotēkas apmeklētāju daļu – bērniem un jauniešiem, RCB un filiālbibliotēkas meklēja jaunas apkalpošanas formas. Laikā, kad valstī esošie ierobežojumi nebija tik stingri un bija atļauta pulcēšanās nelielās grupās, filiālbibliotēkas, kurām ir āra teritorija vai iespējas organizēt pasākumus pie bibliotēkas (Čiekurkalna filiālbibliotēka, filiālbibliotēka "Pūce"), aktīvi tās izmantoja darbā ar bērniem, reizē ievērojot visas valstī noteiktās epidemioloģiskās prasības.

Lielāka uzmanība tika pievērsta bibliotēkas krājuma popularizēšanai ar virtuālo izstāžu palīdzību. Virtuālās izstādes gada laikā kļuva daudzpusīgākas, saturiski interesantākas, arvien vairāk filiālbibliotēku iesaistījās to veidošanā. RCB mājaslapā un RCB mājaslapā bērniem ar virtuālo izstāžu palīdzību pārsvarā tika popularizēti RCB krājumā esošie informācijas resursi, tika atainotas bibliotēku telpās apskatāmās izstādes, kā arī tika popularizēti informācijas resursi, kurus iespējams izmantot attālināti.

2020. gadā viena no prioritātēm darbā ar bērnu auditoriju bija individuālais darbs. Lai nezaudētu bērnu interesi par bibliotēku un lasīšanu, katram bērnam un jauniešim, kurš ienācis bibliotēkā, tika pievērsta liela uzmanība. Tika sniegtas individuālas konsultācijas darbā ar sistēmu "Mana bibliotēka" (iespēja rezervēt informācijas resursus, pagarināt grāmatu izsniegšanas termiņus), tika stāstīts par 3td e-grāmatu bibliotēkas izmantošanu, dažādu datubāžu izmantošanas iespējām, kā arī iespējām saņemt attālinātos pakalpojumus. Bibliotekāri novēroja, ka pārskata gadā ievērojami uzlabojās bērnu un jauniešu prasme informācijas resursu meklēšanā izmantot RCB katalogu un datubāzes, kā arī arvien vairāk mazo lietotāju izmantoja sistēmu "Mana bibliotēka".

*Grāmatu kopa
"Latviešu rakstnieku ābece"
Rīgas 22. vidusskolā*

2020. gadā populārāks kļuvis RCB pakalpojums "Grāmatu kopa izglītības iestādei". Pēc izglītības iestādes pedagoga vai bibliotekāra pasūtījuma tika sagatavotas tematiskas grāmatu kopas. Šādi Rīgas skolas un bērnudārzus sasniedza gan jau sagatavotas tematiskās izstādes, gan informācijas resursi mācību procesa nodrošināšanai. Grāmatu kopas tika papildinātas ar darba lapām, jautājumiem un uzdevumiem par izlasīto. Šādas grāmatu kopas tika sagatavotas gan par gadskārtu svētkiem, nozīmīgiem notikumiem un slaveniem cilvēkiem, gan par bērniem interesantām tēmām. Lai bērni varētu piedalīties lasīšanas veicināšanas programmā "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija" un Ziemeļvalstu literatūras nedēļā, vairākas bibliotēkas gatavoja grāmatu kopas ar uzdevumiem.

Vairāku filiālbibliotēku darbinieki pēc skolas bibliotekāra vai pedagoga pieprasījuma gatavoja un izglītības iestādēm nosūtīja informatīvas slaidrādes par dažādām tēmām, kas kalpoja kā palīgmateriāls mācību procesā. Slaidrādēs tika informēts par bibliotēkā pieejamajiem informācijas resursiem, un tās tika papildinātas ar interesantiem faktiem un attēliem.

Kopumā var teikt, ka Covid-19 pandēmija 2020. gadā darbā ar bērniem un jauniešiem ieviesusi lielas pārmaiņas. Martā RCB darbinieki bija spiesti mainīt darba prioritātes, kā arī meklēt jaunas iespējas un risinājumus, lai nezaudētu saikni ar saviem apmeklētājiem. Notika sadarbība ar apkaimēs esošajām izglītības iestādēm, informējot par bibliotēkas piedāvājumiem. Tāpat kā iepriekš, bibliotēku telpās tika izstādīti skolēnu radošie darbi, kā arī par tiem tika informēts RCB mājaslapā un sociālajos tīklos.

Laikā, kad bibliotēkas lasītājiem slēgtas, bibliotekāri gatavoja pasākumu scenārijus un veidoja tematiskus informācijas resursu sarakstus, kurus izmantot tiklīdz kā bibliotēkās atkal varēs pulcēties bērni.

Metodiskā un konsultatīvā darba organizācija darbā ar bērniem un jauniešiem

2020. gadā tika veikts individuāls metodiskais un konsultatīvais darbs, gan apmeklējot filiālbibliotēkas, gan konsultējot tās pa telefonu un e-pastā. Tāpat kā katru gadu, RCB Bibliotēku dienests organizēja nodarbības jaunajiem RCB darbiniekiem (ar darba stāžu, kas mazāks par gadu). Tomēr ārkārtējās situācijas dēļ klātienē notika tikai viena no trim paredzētajām nodarbībām. 2021. gadā plānots nodarbības organizēt no jauna, nu jau tiešsaistē.

2020. gadā RCB Bibliotēku dienests organizēja pieredzes apmaiņas nodarbību ciklu "Tiekamies kaimiņu skolas bibliotēkā". Nodarbības bija plānotas kā Rīgas rajonu/priekšpilsētu skolu bibliotekāru un RCB bibliotekāru tikšanās un pieredzes apmaiņa darbā ar bērnu auditoriju. Diemžēl, notika tikai viena nodarbība – Rīgas Ziemeļu rajona skolu bibliotekāriem, kurā piedalījās arī Čiekurkalna un Sarkandaugavas filiālbibliotēkas darbinieki.

RCB Bibliotēku dienests sniedza metodisko atbalstu un koordinēja vairākas lasīšanas veicināšanas programmas bērniem un jauniešiem.

Katru gadu RCB piedalās apkaimju organizētajos pasākumos, tomēr 2020. gadā pulcēšanās ierobežojumu dēļ RCB piedalījies tikai vienā pasākumā. 30. augustā Čiekurkalna filiālbibliotēkas sakārtotajā āra teritorijā, ievērojot valstī noteiktos pulcēšanās ierobežojumus un epidemioloģiskās prasības, norisinājās Čiekurkalna attīstības biedrības organizētie Čiekurkalna apkaimes svētki. Svētku ietvaros notika koncerti, izstādes, tikšanās ar māksliniekiem un apkaimē zināmiem cilvēkiem, darbojās radošās darbnīcas. Mākslinieku vadībā bērni radīja savas rokassprādzes un grāmatzīmes, kā arī pūta ziepju burbuļus. Bibliotēka svētku apmeklētājus informēja par saviem piedāvājumiem, kā arī organizēja konkursus, viktorīnas un citas aktivitātes.

RCB Bibliotēku dienests veica RCB tīmekļa vietnes bērniem pārraudzību un satura veidošanu. Gada sākumā RCB un filiālbibliotēkas informēja par klātienē pasākumiem un aktivitātēm bibliotēkā, bet vēlāk par RCB piedāvātajiem attālinātajiem pakalpojumiem un bibliotēkas atvērtību.

Bibliotēku krājuma veidošana un papildināšana, alternatīvo lietu komplektēšana (spēles, puzzles u. c.)

2020. gadā iepirkti Latvijas izdevniecību piedāvātie izdevumi bērniem un jauniešiem latviešu valodā, veikts iepirkums pieprasītajiem izdevumiem svešvalodās. Tika komplektēti audiovizuālie materiāli (DVD un CD): filmas, koncertu ieraksti, klausāmgrāmatas u. c. Abonēti 52 periodiskie izdevumi (viena nosaukuma žurnāli pasūtīti vairākās filiālbibliotēkās) bērniem un jauniešiem latviešu, krievu, angļu un vācu valodā. Tā kā ārkārtējās situācijas dēļ lasītavās uzturēties nebija atļauts, periodiskie izdevumi (arī jaunākie) bērniem un jauniešiem tika izsniegti uz mājām tāpat kā citi informācijas resursi.

Krājuma bērniem proporcionālā atbilstība lasītāju skaitam 2020. gadā (izmantoti BIS ALISE dati pēc kritērijiem - eksemplāru atlase pēc plaukta indeksa)

Gads	Lasītāju skaits	Bērni līdz 9. klasei	Bērni % no lasītāju kopskaita	Krājums	Bērniem līdz 9. klasei	Bērniem % no krājuma kopskaita
2020	42 909	9636	22 %	676 356	148 844	22 %
2019	54 130	13 490	25 %	695 750	148 916	21 %
2018	55 208	13 752	25 %	704 821	147 956	21 %

RCB krājuma speciālisti un bibliotekāri regulāri izvērtē krājuma bērniem kvalitāti un norāda, ka krājums ir labs, kā arī proporcionāli atbilst lietotāju pieprasījumam un skaitam.

2020. gadā RCB un filiālbibliotēkas turpināja darbu pie krājuma popularizēšanas un atklāsmes, meklējot jaunas popularizēšanas formas un veicot izmaiņas krājuma kārtojumā. Ārkārtējās situācijas laikā vairākās filiālbibliotēkās, kurās bērnu krājums atradās tuvāk ieejai, notika šī krājuma pārcelšana uz tālākām telpām, lai tuvāk ieejai iekārtotu apmeklētāju apkalpošanas vietas. Vairākās filiālēs, lai ātrāk palīdzētu bērniem

izvēlēties grāmatas līdzņemšanai, tuvāk lasītāju apkalpošanas vietām tika izvietotas nelielas tematiskas grāmatu kopas, kas paredzētas bērnu auditorijai.

Laikā, kad bibliotēkas lasītājiem bija slēgtas, RCB un filiālbibliotēkās notika aktīvs darbs ar bērnu grāmatu krājumu: tika atlasītas un norakstītas mazpieprasītās, nolietotās grāmatas, tika atjaunoti grāmatu marķējumi un norādes. Tāpat tika papildināti jau iepriekšējos gados izveidotie tematiskie kārtojumi: “Zēniem”, “Meitenēm”, “Vecākiem”, “Vaļasprieki”, “Es mācos lasīt”, “Vesels un drošs”, “Fantastika”, “Detektīvi” utt.

Šampētera filiālbibliotēkas krājums mazajiem lasītājiem

Laikā, kad bibliotēku telpās nedrīkstēja ilgstoši uzturēties, papildus tika veidoti jauni tematiskie kārtojumi: “Dinozauri”, “Komiksi”, “Auniņš Šons”, “Bērni - detektīvi”, “Ekspedīcija datoru pasaulē”, “Skolotāji grāmatu lappusēs” u. c., lai ātrāk varētu apkalpot bērnus un atrast katram piemērotāko grāmatu.

Čiekurkalna filiālbibliotēka 2020. gadā ieguvusi papildus telpas, kā rezultātā ievērojami paplašināta bērnu literatūras nodaļa. Pārvietots bērnu literatūras krājums, izveidojot jaunus tematiskos kārtojumus. Iegādātas jaunas mēbeles bērniem, paklājs mazuļiem, kā arī dažādas spēles.

CB un filiālbibliotēkās joprojām bija pieprasītas ieteicamās literatūras grāmatas dažādu vecumu skolēniem, kā arī lasīšanas veicināšanas programmas “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas” (BJVŽ) grāmatas. BJVŽ grāmatas RCB un filiālbibliotēkās tika izvietotas atsevišķos plauktos kopā ar izdales materiāliem un papildus informāciju par lasīšanas programmu. BJVŽ grāmatas bija pieprasītas arī tajās filiālēs, kuras nepiedalījās šajā lasīšanas veicināšanas programmā.

Krājums tika papildināts ar attīstošām un izklaidējošām spēlēm. Tomēr 2020. gadā ierobežoto pakalpojumu dēļ puzzles, galda spēles, datorspēles, Xbox Kinect spēles, attīstošās spēles, kartīšu spēles, kā arī aktivitāšu spēles tika izmantotas vien dažus mēnešus un pārējā gada laikā nebija aktuālas un pieprasītas.

Uzziņu darbs, pakalpojumi, prasmju un iemaņu attīstīšana, pasākumi dažādām vecuma grupām

Informācija par pasākumiem bērniem un pusaudžiem pieejama RCB mājaslapā bērniem (<http://bibliotekaberniem.rcb.lv>), kur lasāmi īsi interesantāko pasākumu apraksti un skatāms visu RCB pasākumu bērniem kalendārs. Mājaslapu bērniem regulāri papildināja bibliotēku darbinieku veidotās virtuālās izstādes par dažādām aktuālām tēmām, slaveni cilvēki jubilejām un svarīgiem notikumiem. Laikā, kad bibliotēkās iespējama tikai informācijas resursu izsniegšana un saņemšana, virtuālās izstādes atklāja un popularizēja bibliotēkas krājumu, kā arī informēja par elektroniski pieejamiem resursiem.

Grāmatas ar noslēpumu

Atveroties bibliotēkai, kādu laiciņu nebūs iespēja piedalīties pasākumos, kuros mēs visi kopā spēlējām spēles, minējām mīklas un jauki pavadījām laiku. Un lai šis "pagaidu" laiks paskrietu ātrāk, Daugavas filiālbibliotēka piedāvā tev padarboties individuāli vai kopā ar ģimeni mājās. Grāmatās no ... [uzzināt vairāk](#)

13/05/2020 Anna D GRĀMATAS un vēl... Daugavas

Virtuāla izstāde "Mans pavasaris"

Aprīlī mēs uzaicinājām bērnus piedalīties virtuālās izstādes veidošanā. Rezultātā tapusi virtuāla bērnu darbiņu izstāde "Mans pavasaris" – no Lieldienām līdz Māmiņdienai. Paldies jaunajiem māksliniekiem – ALBERTAM, ALEKSEJAM, ANASTASIJAI, DANAI, DĀRTAI, GABRIELAI, KATRĪNAI, MARIJAI, MELĀNIJAI, OLĪVIJAI, PĀVELAM UN REINIM par piedalīšanos! Ļoti ... [uzzināt vairāk](#)

Daugavas filiālbibliotēkas veidotās virtuālās izstādes

un rotaļu elementiem, dziesmām un skaitāmpantiem, mīklām, pasaku fragmentiem, tādējādi rosinot interesi par grāmatām, lasīšanu un paplašinot bērnu vārdu krājumu. Pasākumus bērniem papildināja radošās nodarbības (krāsošana, zīmēšana, līmēšana, veidošana no dažādiem materiāliem utt.). Notika arī dažādi tematiskie pasākumi: "Spēlējam teātri" (Daugavas filiālbibliotēka), "Pasaku vecmāmiņa", kas veltīts Margaritai Stārastei (filiālbibliotēka "Vidzeme"), "Brāļu Grimmu pasakas" (Jaunciema filiālbibliotēka), "Riteņi un spārni", "Pasaku laiks" (Bišumuižas filiālbibliotēka), "Esi vesels" (Čiekurkalna filiālbibliotēka), "Ielūkosimies sniega un ledus pasaulē" (filiālbibliotēka "Rēzna"), "Grāmatas 21. gadsimtā" (CB BLN) u. c. Gada sākumā populāri bija peles gadam veltītie pasākumi: "Peļuki klāt" (filiālbibliotēka "Vidzeme"), "Peles – pasaku varoņi" (filiālbibliotēka "Daugava"), "Ko tu zini par pelēm?" (Bišumuižas filiālbibliotēka), "Žū-žū. Miega pelēns" (ĀAP "Saulaino dienu bibliotēka"), "Visas bibliotēkas peles" (Šampētera filiālbibliotēka), "Peļu saiets" (CB BLN).

Bērnu un jauniešu auditorijai tika organizēti dažādi pasākumi. Kad ārkārtējās situācijas dēļ pasākumi klātienē vairs nebija iespējami, pirmsskolas izglītības un vispārējās izglītības iestādēm tika gatavotas un izsniegtas tematiskas grāmatu kopas.

Pirmsskolas vecuma bērniem 2020. gada sākumā tradicionāli tika organizētas iepazīšanās ekskursijas bibliotēkās. Bērni saņēma atbildes uz jautājumiem: kas ir bibliotēka, kā tajā uzvesties, kā tiek kārtots krājums, kā kļūt par bibliotēkas lietotāju. Ekskursijas tika papildinātas ar slaidrādēm, skaļo lasīšanu, spēļu

"Spēlējam teātri" Daugavas filiālbibliotēkā

Imantas filiālbibliotēka jau 27. gadu pirmsskolas izglītības iestāžu audzēkņus aicināja piedalīties nodarbību ciklā „Kāpēcīšu skola”, kuras ietvaros notika gan bibliotekārās stundas, gan izglītojoši un lasītprasmi veicinoši pasākumi. Vairākās filiālbibliotēkās tika organizēti bilingvālie pasākumi bērniem, kuriem latviešu valoda nav dzimtā valoda. Šajos pasākumos ar spēļu un grāmatu palīdzību bērni papildināja savu latviešu

valodas vārdu krājumu. Gada sākumā bibliotēku darbinieki īstenoja pasākumus arī pirmsskolas izglītības iestāžu telpās.

Pamatskolas skolēniem RCB un filiālbibliotēkās 2020. gada janvārī, februārī, marta sākumā un septembrī tika organizētas bibliotekārās stundas un informācijpratības nodarbības: “Meklējam datubāzēs” (filiālbibliotēka “Vidzeme”), “Mācāmies ārpus skolas” (Daugavas filiālbibliotēka), kuru laikā skolēni saņēma informāciju par RCB piedāvātajiem pakalpojumiem, kā arī mācījās izmantot RCB katalogu un datubāzes, sistēmu “Mana bibliotēka”, 3td e-grāmatu bibliotēku, LNB katalogu, datubāzes un citus informācijas resursus. Tāpat tika īstenoti tematiski pasākumi skolēnu lasītprasmes veicināšanai un zināšanu papildināšanai: konkurss – komandu spēle “Erudīts” (Čiekurkalna filiālbibliotēka), “Rīgas dārzi un parki” (Ķengaraga filiālbibliotēka), “Es prezentēju savu mīļāko grāmatu” (Ilģuciema filiālbibliotēka), pasākumu cikls “Mācību stunda bibliotēkā”, “Skaļās lasīšanas diena” (filiālbibliotēka “Pūce”), lekciju cikls “Literārais fakultatīvs” (filiālbibliotēka “Imanta”), komandu spēle – viktorīna “Ražots Latvijā” (Sarkandaugavas filiālbibliotēka). Pasākumi tika papildināti ar slaidrādēm, darba lapām, ekspresjautājumiem, aptaujām u. tml.

Aktivitātes bērniem filiālbibliotēkā “Pūce”

Populāri bija tematiskie pasākumi un nodarbības par drošību internetā un sociālajos tīklos, kur bērni iepazinās ar jēdzieniem kibertelpa, kibervarmāka, kiberpārkāpumi, kā arī noskaidroja, kā rīkoties dažādās situācijās un kā pasargāt sevi. Notika tikšanās ar rakstniekiem un interesantām personībām, kā arī tika īstenotas “virtuālas pastaigas” (ar slaidrāžu un grāmatu palīdzību skolēni iepazinās ar dažādām Rīgas vietām: vēsturisko centru, parkiem, mikrorajonu interesantākajām vietām). Pavasarī notiekošo Karjeras dienu ietvaros parasti bibliotēkās notiek dažādi profesijām veltīti pasākumi. 2020. gadā ārkārtējās situācijas dēļ izdevās īstenot vien dažus pasākumus: “Mana profesija” (Imantas filiālbibliotēka), “Iepazīsim profesijas!” (Sarkandaugavas filiālbibliotēka), “Profesija bibliotekārs” (filiālbibliotēka “Strazds”).

Darbs ar vecāko klašu skolēniem visa gada garumā notika individuāli: tika sniegta informācija par RCB un tās filiālbibliotēkām, piedāvātajiem pakalpojumiem, elektronisko katalogu, sistēmu “Mana bibliotēka”, tika popularizētas RCB veidotās un abonētās datubāzes, “3td e-grāmatu bibliotēka” un lasīšanas

veicināšanas programmas. Vecāko klašu skolēni bibliotēkā galvenokārt meklēja informāciju, kas nepieciešama mācībām. 2020. gada sākumā sadarbībā ar apkaimes skolām Čiekurkalna filiālbibliotēkā vecāko klašu skolēniem izdevās īstenot konkursu – komandu spēli “Erudīts”.

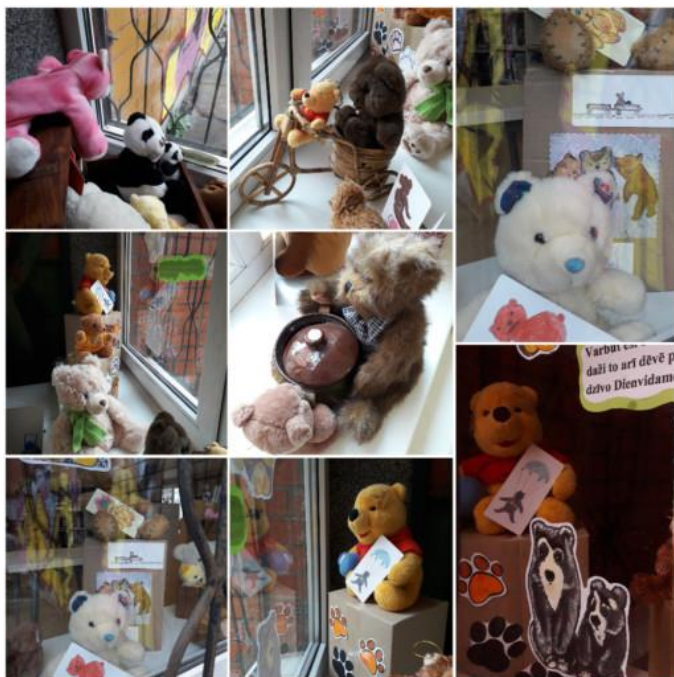
Veiksmīgākās lasīšanas veicināšanas aktivitātes

Jebkurš pasākums bibliotēkā bērnu un jauniešu auditorijai tika organizēts un bija uzskatāms kā lasīšanu veicinošs pasākums. Covid-19 pandēmijas izraisīto ierobežojumu dēļ RCB un filiālbibliotēkās neizdevās īstenot daudzas iecerētās lasīšanas veicināšanas aktivitātes. Kā veiksmīgākās atzīmējamas: kanisterapijas nodarbības ģimenei “Pasaku suns” (CB BLN); koncerts, pasakas lasīšana, spēlēšana un radošās aktivitātes “Nāc dejot pasakā”; ballīte ar izlaušanās spēles elementiem “Harija Potera atgriešanās” (Sarkandaugavas filiālbibliotēka), “Pasaka pasaciņa” ar uzdevumiem, mīklām, dejām (filiālbibliotēka “Vidzeme”). 2020. gada sākumā veiksmīgi norisinājās tradicionālo lasītāju klubiņu nodarbības: “Kāpēcīšu skola”, “Literārais fakultatīvs” (Imantas filiālbibliotēka), “Burtotava”, Bilingvālais klubiņš “Kopā” (CB BLN), tomēr neizdevās īstenot visas ielānotās nodarbības. CB BLN, atbalstot un iepriecinot savus mazos lasītājus un rosinot vasarā lietderīgi pavadīt brīvo laiku, izveidoja vasaras “Labo darbu sarakstiņu”, kurā varēja atrast dažādus uzdevumus, piemēram: Iesaisties aizraujošā lasīšanas piedzīvojumā – „BJVŽ 2020”; Izsaki kādam komplimentu; Starptautiskajā draudzības dienā izlasi sava drauga mīļāko grāmatu; Piezvani kādam sen nesatiktam radniekam; Dodies garā pastaigā, ieelpojot saldo liepziedu aromātu u. c.

2020. gada martā un aprīlī vairākas RCB filiālbibliotēkas piedalījās starptautiskā akcijā “Rotaļlāču medības” (#teddybearhunt). Laikā, kad valstī izsludināta ārkārtējā situācija, bibliotēkas slēgtas un ieviesti pulcēšanās

ierobežojumi, bibliotekāri mēģināja iepriecināt savus lasītājus, aicinot doties pastaigās un bibliotēku logos meklēt rotaļu lāčus. Šo akciju aizsāka Čiekurkalna filiālbibliotēka un vēlāk tai pievienojās Bišumuižas filiālbibliotēka, Šampētera filiālbibliotēka un BLN. Šampētera filiālbibliotēkas logos varēja ieraudzīt 33 rotaļu lāčus. Atsaucīgi bija arī apkaimju iedzīvotāji, kas lāčus izvietoja savu māju un dzīvokļu logos.

2020. gada aprīlī Latvijas Literatūras gada balvu par ieguldījumu latviešu bērnu literatūrā saņēma rakstnieks Juris Zvirgzdiņš. CB un vairākas filiālbibliotēkas pēc RCB PSAN ierosinājuma iesaistījās sava ilggadējā lasītāja un pasākumu

Rotaļlāči Šampētera filiālbibliotēkas logā

dalībnieka virtuālā sveikšanā. J. Zvirgzdiņam par godu filiālbibliotēku telpās un logos tika izvietotas viņa sarakstītās grāmatas, tika veidotas slaidrādes un virtuālās izstādes, bibliotekāri atcerējās tās reizes, kad autors viesojies dažādās filiālbibliotēkās.

Joprojām kā viena no veiksmīgākajām lasīšanas veicināšanas programmām RCB un filiālbibliotēkās tika atzīmēta **Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija** (BJVŽ). BJVŽ grāmatas tika komplektētas CB un visu filiālbibliotēku krājumos, kopā ar informatīvajiem materiāliem tās tika izvietotas atsevišķos plauktos. Bibliotekāri tās piedāvāja apmeklētājiem un popularizēja lasīšanas veicināšanas programmu. Informācija par BJVŽ tika ievietota RCB mājaslapā un RCB mājaslapā bērniem, kā arī RCB kontos sociālajos tīklos. RCB un filiālbibliotēkās 2020. gada sākumā tika organizēti 2019. gada BJVŽ noslēguma pasākumi, kas bija populāri un izpelnījās dalībnieku atzinību. Pasākumu laikā dalībnieki tikās ar grāmatu autoriem, lasīja grāmatu fragmentus, dalījās savos iespaidos par izlasītajām grāmatām, piedalījās konkursos un saņēma balvas. Dalībai 2020. gada BJVŽ programmai pieteikusies CB BLN un 11 filiālbibliotēkas, kurās plānoja lasīt gandrīz 500 bērnu un jauniešu. Tomēr Covid-19 radītie ierobežojumi ietekmēja bibliotēkas darbu ar BJVŽ dalībniekiem un lasītgrībētāju skaits samazinājās. Vairākas bibliotēkas sadarbojās ar skolām, nogādāja tur BJVŽ grāmatu kopas, izstrādāja darba lapas, sagatavoja jautājumus un sazinājās ar dalībniekiem ar e-pasta un lietotnes WhatsApp palīdzību. Vairākās filiālbibliotēkās bērni e-pastā iesūtīja savus zīmējumus, kuru tapšanu iedvesmojušas BJVŽ grāmatas. ĀAP "Saulaino dienu bibliotēka" tika plānota tikšanās ar grāmatas "Dzejnieks un smarža" autori Loti Vilmu Vītiņu. Covid-19 ierobežojumu dēļ tikšanos nācās atcelt, taču bibliotēkas telpās tika iekārtota mākslinieces personālizstāde un interaktīva izstāžu siena, kurā Bērnu slimnīcas pacienti iesaistījās izstādes tapšanā, zīmējot smaržīgas lietas un vietas. Bija vērojama liela atsaucība un nepilna mēneša laikā 4,84 m garā interaktīvās izstādes siena tika aizpildīta ar daudzveidīgiem pacientu zīmējumiem. Vairākas filiālbibliotēkas RCB mājaslapā bērniem ievietoja virtuālās izstādes, interesantus faktus un konkursu jautājumus par BJVŽ grāmatām.

Ziemeļvalstu literatūras nedēļas pasākumi RCB un filiālbibliotēkās tika organizēti lielākoties attālināti, jo pulcēšanās ierobežojumu dēļ klātienē varēja pulcēties tikai neliels skaits cilvēku. Bibliotēku telpās tika izvietotas Ziemeļvalstu rakstnieku grāmatu izstādes un skolēnu zīmējumu un pašdarinātu grāmatzīmju izstādes. Vairākas filiālbibliotēkas izglītības iestādēm piedāvāja ziemeļvalstu rakstnieku grāmatu kopas, kā arī informēja par Ziemeļvalstu literatūras nedēļas vēsturi un norisi. RCB mājaslapā bērniem ievietota Imantas filiālbibliotēkas sagatavotā virtuālā izstāde "Ziemeļblāzmai pa pēdām", Šampētera filiālbibliotēkas sagatavotais R. Lāgerkrancas grāmatas "Mana laimīgā dzīve" lasījums, filiālbibliotēkas "Rēzna" apkopotā informācija, uzdevumi un grāmatu fragmenti lasīšanai. Filiālbibliotēkas "Pārdaugava" darbinieces sacerējušas un RCB mājaslapā bērniem ievietojušas divas pasakas, kurās satiekas vairāku Ziemeļvalstu rakstnieku darbu varoņi.

Bibliotekāri kā labu lasīšanas veicināšanas pasākumu atzīmēja **apgāda "Zvaigzne ABC" organizēto lasīšanas stafeti**. Šis projekts ar savām interesantajām balvām un krāšņo noslēguma pasākumu parasti ir pamudinājums bērniem un jauniešiem pievērsties grāmatu lasīšanai. Kaut arī 2020. gadā izpalika klātienes tikšanās un noslēguma pasākums, vairākas RCB filiālbibliotēkas piedalījās lasīšanas stafetē. Dalībnieki aizrautīgi lasīja, pildīja uzdevumus, dalījās iespaidos un pārdomās, un stafetes noslēgumā ieguva pārsteiguma, naudas balvas un atzinības rakstus.

Bibliotēkas sadarbības tīkls bērnu un jauniešu apkalpošanā, nozīmīgākie partneri, vērtējums

RCB un tās filiālbibliotēkas 2020. gadā sadarbojās ar Rīgas vispārējās izglītības iestādēm, pirmsskolas izglītības iestādēm, interešu izglītības iestādēm, mūzikas un mākslas skolām, dienas centriem, kā arī dažādām valsts iestādēm un nevalstiskajām organizācijām. Izveidojusies veiksmīga sadarbība ar izdevniecībām un grāmatu apgādiem, kā arī ar autoriem un māksliniekiem. Bibliotēku un izglītības iestāžu sadarbību veicina bibliotēkas atrašanās vieta - ja RCB filiālbibliotēka atrodas mācību iestādes, interešu izglītības iestādes vai kādas citas iestādes telpās, bibliotēkā iespējams piesaistīt vairāk bērnus un jauniešus. Tomēr Covid-19 pandēmijas radīto ierobežojumu dēļ sadarbība ievērojami samazinājās.

Visaktīvākā bija sadarbība ar RCB un filiālbibliotēku tuvumā esošajām **pirmsskolas izglītības iestādēm**. Gada sākumā bibliotēku telpās un bērnudārzos tika organizēti tematiski pasākumi un bibliotekārās stundas, kuros bērni iepazinās ar bibliotēku un grāmatu, klausījās daiļliteratūras lasījumos. Sākot no marta vidus, klātienes tikšanās tika aizstātas ar saziņu telefonā un e-pastā un tematisko grāmatu kopu nogādāšanu bērnudārzos.

Sadarbība **ar vispārējās izglītības iestādēm** lielākoties bija laba, tomēr ar dažām mācību iestādēm sadarbība bija epizodiska. Kā vienu no iemesliem var minēt vairāku Rīgas skolu bibliotekāru profesionālu darbu, kā arī labu tehnisko aprīkojumu un plašu bibliotēkas krājumu. Šādos gadījumos skolu bibliotekāri paši organizēja pasākumus skolēnu lasītprasmes veicināšanai, kā arī spēja nodrošināt mācību procesu ar skolas bibliotēkā esošajiem informācijas resursiem. 2020. gada janvārī, februārī, martā un septembrī RCB un skolu sadarbības rezultātā notika klātienes pasākumi gan RCB un filiālbibliotēkās, gan skolās. Šīs nodarbības tika papildinātas ar slaidrādēm, grāmatu izstādēm un materiāliem par RCB un tās piedāvātajām iespējām. Pārējā laikā šie pasākumi tika aizstāti ar slaidrādēm un tematiskajām grāmatu kopām, kas tika nosūtītas uz izglītības iestādēm. Visu gadu bibliotēku telpās tika izvietoti skolēnu radošie darbi.

Sadarbībā **ar speciālajām skolām** 2020. gada sākumā tiek organizētas gan ekskursijas uz bibliotēku, gan tematiskie pasākumi, kā arī organizētas skolēnu radošo darbu izstādes. RCB bibliotekāri vadīja pasākumus un organizēja grāmatu izstādes mācību iestāžu telpās. Visas Rīgā esošās speciālās skolas aktīvi sadarbojās ar RCB un filiālbibliotēkām. Pasākumi tika vadīti latviešu valodā, bilingvāli vai vieglajā valodā. Ārkārtējās

situācijas laikā klātienēs pasākumi tika atcelti un sadarbība mazinājās. Speciālo skolu pedagogi un audzēkņi saņēma tematiskas grāmatu kopas un informatīvus materiālus par RCB piedāvājumiem.

Sadarbībā **ar interešu izglītības iestādēm, mūzikas un mākslas skolām**, RCB un filiālbibliotēku telpās parasti visu gadu notiek bērnu un jauniešu radošo darbu izstādes, koncerti un izrādes. 2020. gadā izdevās

*Fragments no pasākuma
"Dzejnieks un smaržas" zīmējumu sienas
"Saulaino dienu bibliotēkā"*

īstenot tikai dažus klātienēs koncertus un izrādes. Ārkārtējās situācijas laikā un laikā, kad noteikti pulcēšanās ierobežojumi, tika organizētas tikai izstādes, ko apmeklēja neliels skaits interesentu. Informācija par izstādēm tika ievietota RCB mājaslapā, RCB mājaslapā bērniem, kā arī RCB kontos sociālajos tīklos.

Sadarbība ar citām institūcijām. Jau daudzus gadus notiek aktīva sadarbība ar BKUS. RCB ĀAP "Saulaino dienu bibliotēka" slimnīcas personālu un pacientus slimnīcas

telpās nodrošina ar informācijas resursiem, kā arī sadarbībā ar slimnīcas pedagogiem organizē dažādus pasākumus un radošās aktivitātes. 2020. gadā tika realizēti divi projekti - bērnu zīmējumu izstādes "Paldies, māsiņ! Tu liki man justies labāk!" un "Dzejnieks un smaržas".

Čiekurkalna filiālbibliotēka 2020. gadā turpināja sadarbību ar Čiekurkalna attīstības biedrību, kā rezultātā augustā tika organizēti "Čiekurkalna apkaimes svētki".

Bibliotēku darbinieku profesionālās pilnveides vērtējums specializācijā

Darbā ar bērniem nozīmīgas ir psiholoģijas zināšanas, prasme strādāt ar dažādu vecumposmu bērniem, kā arī prasme izmantot dažādas darba formas un metodes. Tāpat darbā nepieciešams radošums un motivācija strādāt ar bērniem. Bibliotekāriem svarīgi ir orientēties bērnu literatūras klāstā, pārzināt gan agrāk izdoto, gan jaunāko literatūru. 2020. gadā aktualizējās bibliotēkas darbinieku prasme savā darbā izmantot jaunākās tehnoloģijas, kā arī dažādas tiešsaistes platformas (Microsoft Teams, Zoom u. c.). Nepieciešama prasme ātri mācīties, pilnveidoties un apgūt jaunas iemaņas, kā arī pielāgoties esošajai situācijai un meklēt jaunas iespējas un risinājumus.

Strādājot ar bērniem un jauniešiem, bibliotekāriem nepieciešama nepārtraukta zināšanu papildināšana un profesionālā pilnveide. Svarīga ir pieredzes apmaiņa un tikšanās ar kolēģiem no dažādām RCB filiālbibliotēkām un skolu bibliotekāriem. Covid-19 pandēmijas laiks parādīja, ka bibliotekāram vairāk nekā jebkad ir nepieciešama savu personīgo resursu apzināšana, prasme strādāt stresa un krīzes situācijās, psiholoģiskā un emocionālā stabilitāte.

Gada sākumā un septembrī RCB bibliotekāri savas zināšanas un prasmes pilnveidoja apmeklējot dažādus klātienes seminārus un nodarbības RCB, LNB, Rīgas pašvaldībā u. c. iestādēs. Pārējā laikā klātienes nodarbības tika aizstātas ar tiešsaistes nodarbībām.

Problēmas bibliotēku darbā ar bērniem un jauniešiem, to iespējamie risināšanas ceļi

2020. gadā RCB un filiālbibliotēkās ievērojami samazinājās sadarbība ar izglītības iestādēm un interešu izglītības iestādēm. Galvenais iemesls - ārkārtējās situācijas ieviešana valstī, pulcēšanās ierobežojumi un epidemioloģisko prasību ievērošana. Pavasara ārkārtējās situācijas laikā, kad daļa Latvijas bibliotēku bija atvērtas, RCB un filiālbibliotēkas bija slēgtas. Vēlāk apmeklētājiem tika piedāvāts ierobežots pakalpojumu klāsts, galvenokārt informācijas resursu saņemšana un izsniegšana. Vislielākās problēmas tas radīja darbā ar bērniem un jauniešiem, kuriem bibliotēka pārsvarā ir brīvā laika pavadīšanas vieta. Darbs ar šo apmeklētāju grupu notiek individuāli, bet tikai tad, ja apmeklētājs ierodas bibliotēkā. Arī skolas un interešu izglītības iestādes gandrīz visu gadu strādāja attālināti un pedagogiem svarīgāk par sadarbību ar bibliotēku bija mācību procesa nodrošināšana, stundu un nodarbību novadīšana. Ievērojama daļa izglītības iestāžu izmantoja bibliotēkas piedāvātos attālinātos pakalpojumus, grāmatu kopas un slaidrādes, tomēr tā nav uzskatāma par pilnvērtīgu sadarbību un šādā veidā reti izdodas piesaistīt bibliotēkai jaunus lietotājus. Viens no risinājumiem varētu būt – bibliotēkas pasākumus un nodarbības veidot tiešsaistē, tomēr arī šādi darba formai ir zināmi mīnusi: nepietiekams tehniskais nodrošinājums bibliotēkā vai mācību iestādē, nepietiekamas prasmes, lai veidotu šādas nodarbības, neliela interese un atsaucība no skolēniem un pedagogiem, jo attālinātais mācību process sabiedrībā rada lielu spriedzi. RCB bibliotekāri atzīst, ka nākotnē būs jāveic liels darbs, lai atjaunotu bērnu un jauniešu interesi par bibliotēku.

Bez tam skolēnu interesi par bibliotēku un lasīšanu ietekmē lasīšanas paradumu maiņa. Arvien vairāk mācību procesā tiek izmantotas tehnoloģijas (īpaši attālināto mācību procesā), skolēni mācās izmantot savā darbā e-grāmatas, datubāzes, meklē informāciju internetā. Šīs mācību formas bieži vien aizstāj grāmatu un lasīšanu. Arī brīvajā laikā aizvien mazāk skolēnu dod priekšroku grāmatām, populārākas ir spēles, dažādas fiziskās aktivitātes vai vienkārši laika pavadīšana ar vienaudžiem. Ja vēl līdz 2020. gada ierobežojumiem tos skolēnus, kuri savu brīvo laiku pavada bibliotēkā, izdevās ieinteresēt grāmatu lasīšanā, tad no marta šie skolēni uz bibliotēku nāca reti.

Kvalitatīvu darbu ar bērniem un jauniešiem ietekmēja arī subjektīvi faktori: darbinieku darbnespēja un profesionalitāte. Ja kādā no filiālbibliotēkām bibliotekāram, kurš veic darbu ar bērniem un pusaudžiem, bija ilgstoša darbnespēja vai arī viņš pārtrauca darbu RCB, pasākumu skaits attiecīgajai auditorijai samazinājās, tāpat samazinājās arī sadarbība ar izglītības iestādēm. Liela nozīme ir bibliotekāra personīgai ieinteresētībai un prasmei strādāt ar bērnu un jauniešu auditoriju. Darbiniekiem, kas strādā ar bērnu auditoriju, nepieciešama nepārtraukta profesionālā pilnveide.

8. Novadpētniecība

Novadpētniecības darba virzieni un pakalpojumi, pārskata perioda prioritātes

2020. gadā novadpētniecības darba virzieni noteikti un pakalpojumi sniegti atbilstoši LNB izstrādātajām “Latvijas bibliotēkas novadpētniecības darba vadlīnijām”, RCB noteiktajām prioritātēm, vietējās sabiedrības pieprasījumam pēc novadpētniecības pakalpojumiem, novadpētniecības darba tradīcijām un ārkārtējās situācijas nosacījumiem.

Bibliotēkas lietotājiem tika piedāvātas iespējas izmantot novadpētniecības krājumus, datubāzes, tematiskās mapes, bibliotēku sagatavotās bezmaksas ekskursijas un literārās pastaigas, piedalīties bibliotēku organizētajos novadpētniecības pasākumos, iesaistīties bibliotēku projektos, iepazīt novadpētniecības izstāžu materiālus, piedalīties bibliotēkas novadpētniecības krājuma papildināšanā, bibliotēkas vēstures un novada izzināšanā.

Pārskata gadā novadpētniecība tika atzīmēta kā viens no galvenajiem bibliotēku darba virzieniem, tā veikšanā iesaistot bibliotēkas kolektīvu, izmantojot laiku, kad bibliotēkas slēgtas apmeklētājiem. Ārkārtējā situācijā bija iespēja atvēlēt vairāk laika un darba spēka novadpētniecības krājuma sakārtošanai un papildināšanai, novadpētniecības materiālu attālinātai popularizēšanai.

Pārskata gadā tika sastādīta un izdota RCB septiņpadsmitā gadagrāmata “RCB gadagrāmata, 2019–2020”. Pirmo reizi izdevums aptver pusotra gada periodu. Gadagrāmatā izveidotas divas jaunas tematiskas materiālu kopas. Sadaļā “Pašu mājās” izveidota rubrika “Aiz slēgtām durvīm”, kas atspoguļo bibliotēku darbu Covid-19 pandēmijas laikā. Otra novitāte ir sadaļa “Rīgas Centrālās bibliotēkas bibliotekāri literāti”, kas iepazīstina ar Imantas filiālbibliotēkas galveno bibliotekāri Daigu Lapāni un RCB Projektu un sabiedrisko attiecību nodaļas vadītājas pienākumu izpildītāju Evitu Hofmani un viņu literāro veikumu. Otro gadu tika veidota sadaļa „Viedokļos ieklausoties”. Pārskata gadā tajā publicētas intervijas ar izciliem savas nozares speciālistiem - grāmatu izdevēju, žurnālisti Līgu Kovtunu un LNB Bibliotēku attīstības centra vadītāju Eviju Vjateri.

Novadpētniecības krājums

Pārskata gadā īpaši aktualizēts darbs ar bibliotēku novadpētniecības krājumu. Novadpētniecības krājumā ietverti materiālu veidi: grāmatas, periodiskie izdevumi, audio un video materiāli, arhīvu dokumentu kopijas, kopijas no rakstiem periodiskajos izdevumos, studentu izstrādātie pētījumi par apkaimi, lietišķie materiāli, nepublicētie dokumenti, mutvārdu vēsture, atmiņu pieraksti, bibliotēkas lietotāju personīgo arhīvu materiālu kopijas, fotogrāfijas, atklātnes.

Pārskata gadā RCB un filiālbibliotēkas LNB projekta “Industriālais mantojums” ietvaros veica RCB un filiālbibliotēku novadpētniecības krājumu padziļinātu izpēti un papildināšanu. Projektā tika iekļauti tie Latvijas uzņēmumi, kuru produkcija bija pazīstama Latvijā, Latvijas PSR, Padomju Savienībā vai visā

pasaulē. Uzņēmumu darbības vēsturiskais aptvērums ir no 19. gadsimta sākuma līdz 1991. gadam. RCB veica 47 uzņēmumu izpēti. Tā, piemēram, filiālbibliotēka "Vidzeme" vāca un apkopoja materiālus par uzņēmumu "Ērenpreiss/Sarkanā zvaigzne", "Fēnikss/Vairogs/Rīgas vagonu rūpnīca" u. c. Daugavas filiālbibliotēka pētīja gumijas izstrādājumu rūpnīcu "Sarkanais kvadrāts", filiālbibliotēka "Pārdaugava" – zeķu fabriku "Aurora", Sarkandaugavas filiālbibliotēka – stikla rūpnīcu "Sarkandaugava" un rūpnīcu "Provodņiks", kā arī tekstilkombinātu "Boļševička" u. c. Tā rezultātā bibliotēku novadpētniecības krājumu industriālā sadaļa ir kļuvusi apjomīgāka un kvalitatīvāka.

Pārskatot rūpīgāk savu bibliotēku krājumus, ir gadījušies vērtīgi atradumi. Tā Bolderājas filiālbibliotēkā novadpētniecības krājums papildināts ar sen norakstītām grāmatām ar 8. bibliotēkas zīmogu. Grāmatas okupācijas vara bija paredzējusi iznīcināšanai, bet tās paslēpis 8. bibliotēkas vadītājs (1925–1949) Oskars Osvalds Kaufmanis.

Pārskata gadā tika turpināts sistemātisks darbs pie novadpētniecības mapju rediģēšanas, strukturēšanas, papildināšanas un vizuālā noformējuma uzlabošanas, kā arī jaunu mapju izveides. Nopietnu darbu bibliotēkas ir veikušas novadnieku apzināšanā. Tā Mežciema filiālbibliotēka papildinājusi mapi „Populārie Mežciema iedzīvotāji”. BKUS izveidota jauna mape „Stiprais stāsts”, kurā ievietoti raksti par slimnīcas pacientu pieredzi un veiksmīgu izveseļošanos. Juglas filiālbibliotēkā tapusi jauna tematiskā mape „Bibliotēka Covid-19 laikā”.

Novadpētniecības krājuma izmantošana

Bibliotēkas ir atzīmējušas, ka interese par novadpētniecības materiāliem pieaug. To izmanto ne tikai bibliotekāri, bet arī bibliotēku lietotāji, bibliotēku sadarbības partneri. Piemēram, Čiekurkalna filiālbibliotēkas novadpētniecības krājumu aktīvi izmanto Čiekurkalna attīstības biedrība (ČAB) un Kultūras biedrība „Jugol”.

Šampētera filiālbibliotēkas un filiālbibliotēkas "Pārdaugava" literārās pastaigas pa apkaimi

Bibliotēku novadpētniecības krājumi izmantoti mācībām un studijām, pētniecībai, gatavojot publikācijas, sastādot ceļvežus, rakstot grāmatas, veidojot raidījumus plašsaziņas līdzekļos, izstrādājot ekskursiju un

pastaigu maršrutus pa bibliotēkas apkaimi, pētot novadnieku dzimtas. Tā Ziemeļblāzmas filiālbibliotēkas krājums izmantots pētījumam par kokrūpnieka Andreja Griķīša dzimtu.

Novadpētniecības krājuma popularizēšana

Pārskata gadā novadpētniecības krājuma popularizēšanai tika pievērsta pastiprināta uzmanība, īpaši elektroniskajā vidē. Viena no biežāk izmantotajām novadpētniecības darba popularizēšanas metodēm joprojām ir novadpētniecības tematikas izstādes – gan atsevišķi izliktas, gan iekļautas citos pasākumos, kā arī virtuālās izstādes.

Viena no pārskata gada aktivitātēm novadpētniecības krājuma popularizēšanā ir pagājušā gadsimta fotogrāfiju, kas atspoguļo bibliotēku darbu, publicēšana RCB tīmekļa vietnē un iesūtīšana LNB projektam „Zudusī Latvija”.

Bibliotēkas vēstures izpēte

Pārskata periodā rezultatīva ir bijusi RCB un filiālbibliotēku vēstures izpēte. RCB un filiālbibliotēkās, līdztekus ikdienas notikumu fiksēšanai un saglabāšanai vēsturei, tika iepazīti bibliotēku vēstures dokumenti bibliotēkas novadpētniecības krājumos un interneta resursos.

RCB vēstures izpētē turpināta sadarbība ar LNB vadošo pētnieci Janu Dreimani. Pārskata gadā Janas Dreimanes publikācija “Uz priekšu lielā ātrumā: bibliotekārs Voldemārs Rubens (1903–1942) kultūrā un politikā” RCB gadagrāmatā iepazīstina ar vēl vienu nozīmīgu personību, kura kādreiz strādājusi Rīgas pilsētas bibliotēkās.

Padziļinātu bibliotēku vēstures izpēti un publikāciju sagatavošanu RCB gadagrāmatai ir veikušas filiālbibliotēkas “Pārdaugava” vadītāja Inta Eglīte un Bolderājas filiālbibliotēkas vadītāja Zinta Haļzova. Imantas filiālbibliotēkas kolektīvs apkopojis bibliotēkas mutvārdu vēsturi publikācijā “RCB Imantas filiālbibliotēka. Kolektīva atmiņu stāsts”, kā arī papildinājis bibliotēkas vēstures prezentāciju „Imantas bibliotēkai - 35”.

Pārskata gadā tika turpināts darbs pie pētījuma “RCB bibliotekāri - literāti”.

Novada izpēte

Turpināta bibliotēkas apkaimes vēsturisko notikumu noskaidrošana, novadnieku, novada iestāžu apzināšana, novada vides, kultūras objektu, potenciālo sadarbības partneru apzināšana, novadpētniecības darba galveno adresātu noteikšana un vajadzību izpēte, dažādu nozaru pētnieku ieinteresēšana un sadarbība. Tā RCB Pieaugušo literatūras nodaļā turpināta Rīgas vēsturiskā centra izpēte. Bibliotēkas turpina vākt un apkopot mutvārdu vēsturi. Tā filiālbibliotēka “Rēzna” apkopo novadnieku stāstus, bet filiālbibliotēka „Zemgale” ieraksta intervijas ar novadniekiem.

Digitalizācija, digitālie resursi un to veidošana

Pārskata gadā RCB filiālbibliotēku darbinieki veikuši regulāru darbu ar jaunu materiālu aprakstu ievadīšanu novadpētniecības datubāzē. Šo darbu koordinē Bibliotēku dienesta atbildīgais darbinieks, pēc nepieciešamības tika sniegtas konsultācijas pa tālruni vai e-pastā. Kopumā pārskata gadā ievadīti 1130 ieraksti.

Atjaunotas datubāzes “Ziemeļblāzmas arhitektūras komplekss (1886–1940)” un “Ēka Brīvības gatvē 206 (1895–1940)”, atklājot to saturu un uzlabojot vizuālo noformējumu.

Sadarbība novadpētniecības / bibliotēku vēstures jomā

Galvenie bibliotēku sadarbības partneri novadpētniecības jomā ir LNB, Rīgas izglītības iestādes, Dienas centri, iestādes, biedrības, muzeji.

Jauninājumi novadpētniecības jomā

„RCB gadagrāmata, 2019–2021” pirmo reizi aptver 1,5 gadu ilgu laika periodu. Gadagrāmata papildināta ar jaunām tematiskām sadaļām.

Piedalīšanās LNB projektā „Industriālais mantojums”.

Novadpētniecības darba problēmas un to risinājumi

Tā kā pārskata gadā bibliotēkas pastiprināti pievērsās novada un bibliotēkas vēstures izpētei, bija nepieciešamas jaunas prasmes pētniecības metožu izmantošanā. Ārkārtējā situācijā bija iespēja atrast papildus laiku pētniecības darbam, bet traucēja LNB un arhīvu lasītavu slēgšana. Līdz ar to vairākus iesāktos pētījumus nebija iespēja turpināt.

Novadpētniecības krājuma izdevumiem nereti nepieciešama atjaunošana un restaurācija, informācijas pārrakstīšana jaunākajos informācijas nesējos, piemēroti glabāšanas apstākļi. Nepieciešamas atbilstošo nozaru speciālistu konsultācijas, pakalpojumu pirkšana, aprīkojuma iegāde.

Novadpētniecības darbā joprojām traucē neprasme ieplānot laiku ikdienas darba veikšanai, novadpētniecības darba nozīmes nenovērtēšana, uzskatot, ka visu vajadzīgo informāciju var atrast internetā.

Pārdomas raisīja intervija ar LNB Bibliotēku attīstības centra vadītāju Eviju Vjateri “Es pelēkais, kas palīdz parādīties krāsām” (RCB gadagrāmata, 2019–2020, 20.–29. lpp.), kurā tiek akcentēts LNB piedāvātais atbalsts novadpētniecības izpētē, ko ir aicināta izmantot ikviena bibliotēka. RCB un filiālbibliotēku novadpētniekiem ir jāturpina iepazīt un izmantot visas LNB piedāvātās iespējas novadpētniecības darba pilnveidošanai. Sadarbība ar LNB Bibliotēku attīstības centra speciālistiem, profesionālās pilnveides pasākumu apmeklēšana, LNB pakalpojumu izmantošana, dalība projektos ir veids kā arī turpmāk pilnveidot RCB novadpētniecības darbu. Gaidītas ir LNB rīkotās izbraukuma konferences

novadpētniekiem, jācer, ka nākamajā gadā tās atsāks Covid-19 laika apturēto darbību. Gaidīta ir LNB veidotā rokasgrāmata bibliotekāriem-novadpētniekiem.

Secinājumi, nākotnes prognozes, vajadzības

Pārskata gadā novadpētniecības darbs RCB un filiālbibliotēkās kopumā vērtējams kā veiksmīgs ārkārtējās situācijas apstākļos. Tā kā novadpētniecības darbs aptver visas bibliotēku darba galvenās jomas, tas tika turpināts, mainot uzsvarus uz vienu vai otru šī darba virzienu. Akcents tika likts uz novadpētniecības krājuma papildināšanu, sakārtošanu, popularizēšanu virtuālajā vidē.

Bibliotēku novadpētniecības krājums, īpaši tā industriālā sadaļa, ir papildināts ar jauniem izdevumiem, dokumentiem, marķēts ar RCB uzlīmēm, sakārtots un pārskatāmi izvietots.

Dažās bibliotēkās jāuzlabo novadpētniecības darba tehniskais aprīkojums, novadpētniecības krājuma glabāšanas apstākļi. Jāmeklē labākie risinājumi novadpētniecības krājuma fotogrāfiju saglabāšanai digitālā formātā.

RCB un filiālbibliotēku novadpētniecības darbs arī turpmāk būs viens no svarīgākajiem darba virzieniem. Bibliotēku vēstures izpētē uzsvars tiks likts uz personībām - bibliotekāriem un bibliotēkas apmeklētājiem, mutvārdu vēsturi. Novadpētniecības mapēs glabāsies arhīvu dokumentu kopijas, bibliotēkāju rokrakstu paraugi un citi ekskluzīvi dokumenti un to kopijas. Turpinās iznākt RCB gadagrāmata. Turpmāko gadagrāmatu veidošanā plānots iesaistīt plašāku autoru loku, papildināt gadagrāmatas ar jaunām tematiskām iedaļām. Tiks meklētas jaunas sadarbības iespējas ar LNB, arhīviem, muzejiem, sabiedriskām organizācijām.

9. Finansējuma piesaiste projektos

Izstrādātie un iesniegtie projektu pieteikumi

- **“Kopā būt!”**

Finansētājs: RD IKSD Sabiedrības integrācijas programmas projektu konkurss.

Finansējums: 2500 EUR / neatbalstīts

Tika plānotas individuālās mākslas terapijas nodarbības bērniem un viņu vecākiem. Lekcijas, konsultācijas un nodarbības nelielām pieaugušo grupām, mākslas terapijas lekcijas un nodarbības bibliotēku darbiniekiem un citas aktivitātes.

Projekta mērķis bija piesaistīt finansējumu onkoloģiski slimu bērnu un viņu vecāku psihosociālajai rehabilitācijai un atbalstam, kā arī RCB darbinieku tālākizglītībai mākslas terapijas jomā. Sabiedrības, tostarp arī bibliotēkas darbinieku, izglītošana, onkoloģisko pacientu un viņu tuvinieku dzīves kvalitātes

uzlabošana un reintegrācija sabiedrībā. Sniegt iespēju bērniem kopā ar vecākiem, slimnīcā esot, kvalitatīvi pavadīt laiku, pilnveidoties, būt radošiem.

- **Kultūras programma “Iedvesmo, iesaisti, vieno!”**

Finansētājs: RD IKSD Kultūras pasākumu projektu finansēšanas konkurss

Finansējums: 900 EUR / neatbalstīts

Vasarā (jūnijā–augustā) RCB Pludmales lasītavā tika plānoti 15 izglītojoši, izzinoši un izklaidējoši kultūras pasākumi dažādām vecuma grupām. Projekta mērķis bija, līdzdarbojoties ar partneriem, nodrošināt Rīgas pilsētas kultūrvides daudzveidības veicināšanu, iedzīvotājiem sniegt iespēju kvalitatīvi pavadīt brīvo laiku, sekmēt kultūras iestāžu atpazīstamību un iedzīvotāju informētību par tajās pieejamajiem pakalpojumiem.

2020. gadā turpinājās **Latvijas simtgadei veltītie un projektu ietvaros atbalstītie pasākumi:**

- **“Literārās pastaigas”**, ņemot vērā Covid-19 dēļ noteiktos pasākumu norises ierobežojumus, rudenī nelielām interesentu grupām rīkoja Sarkandaugavas filiālbibliotēka (“Atklājot Sarkandaugavu”), filiālbibliotēka “Pārdaugava” (“Zigmunda Skujiņa Pārdaugava”) un Šampētera filiālbibliotēka (“Šampēteri zīles krīt”);
- starptautiskā piecu valstu **bērnu zīmējumu izstāde „Es mīlu savu valsti”** (“I love my country”), kurā redzami Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Somijas un Ukrainas jauno mākslinieku darbi, tika eksponēta Rīgas vispārējās izglītības iestādēs: J.G. Herdera Rīgas Grīziņkalna vidusskolā, Rīgas Čiekurkalna pamatskolā, Āgenskalna Valsts ģimnāzijā, Mežciema pamatskolā, Rīgas 66.vidusskolā;
- ceļojošā latviešu autoru **bērnu grāmatu izstāde projektā „100 grāmatas bērniem”** bija apskatāma Latvijas bibliotēkās: Salaspils novada bibliotēkā, Ventspils Pārventas bibliotēkā, Jelgavas bērnu un jauniešu bibliotēkā “Zinītis”, Maltas pagasta bibliotēkā.

*Izstādes “100 grāmatas bērniem” Jelgavas bērnu un jauniešu bibliotēkā “Zinītis”
un “Es mīlu savu valsti” Rīgas 66. vidusskolā*

RCB kā sadarbības partneri piedalījās vairākos finansētos projektos:

- Pasaules Veselības organizācijas finansētajā projektā “Paldies, māsiņ! Tu liki man justies labāk!”, ko realizēja Rīgas Stradiņa universitātes bibliotēkas nodaļa „Pasaules Veselības organizācijas

Depozitārija bibliotēka Latvijā”. Sadarbībā ar RCB PSAN un ārējo apkalpošanas punktu “Saulaino dienu bibliotēka” BKUS projekta ietvaros tika rīkota bērnu zīmējumu akcija. Zīmējumi tapa individuāli, bibliotēkas darbiniekiem uzrunājot slimnīcas personālu, kuri šo vēsti puda nodaļās, jo ārkārtējās situācijas laikā bibliotēkas darbinieki nedrīkstēja apmeklēt pacientus un kopējas radošās nodarbības nenotika. Tika nodrošināti radošajam darbam nepieciešamie materiāli, un visi bērni par piedalīšanos saņēma balviņas. Tika izveidota virtuāla bērnu zīmējumu izstāde, kas tika ievietota gan projekta realizētāju, gan RCB mājaslapā un sociālajos tīklos. Zīmējumi tika eksponēti RCB ārējā apkalpošanas punktā “Saulaino dienu bibliotēka”, Šampētera un Biķernieku filiālbibliotēkā.

- RD IKSD Sabiedrības integrācijas programmas projektu konkursa „Apkaimju iniciatīvas līdzdalības un piederības veicināšanai” ietvaros finansētajos Čiekurkalna apkaimes svētkos, ko rīkoja Čiekurkalna attīstības biedrība. Daļa svētku pasākumu notika Čiekurkalna filiālbibliotēkas pagalmā. Sadarbībā ar ielu mākslinieku Daini Rudeni uz bibliotēkas pagalmā esošo garāžu vārtiem tika radīts lielformāta grafiti, kura tematika saistīta ar literatūru. Svētkos 30. augustā tika organizētas radošās darbnīcas, koncerti, mākslinieka meistarklase, gleznu un foto izstādes atklāšana, grāmatu priekšlasījumi, ekskursija, bija iespēja iepazīties ar novadpētniecības video materiāliem un iepazīt apkaimi un notika citas aktivitātes visas dienas garumā, kas pulcēja apkaimes iedzīvotājus un viesus.

Čiekurkalna apkaimes svētki

- Ar FLEX programmas atbalstu privātpersonas Elizabetes Sandas Ezes īstenotajā projektā “Pasaku suns”. Bija paredzētas četras kanisterapijas nodarbības, realizēt bija iespēja vienu individuālu nodarbību CB.

Pasākumi, kas valstī bija noteikti Covid-19 ierobežošanai, ietekmēja 2020. gada projektu norisi, daudzi pasākumi nevarēja notikt vai tika pārplānoti.

10. Publicitāte

Bibliotēkas tēla veidošana, publicitāte, sabiedrības informēšana par bibliotēkas funkcijām, pakalpojumiem

2020. gadā nozīmīga bija bibliotēku pakalpojumu pieejamības un bibliotēku krājumos esošo informācijas resursu popularizēšana un citas aktivitātes, turpinājās iepriekšējos gados aizsāktie Latvijas simtgadei veltītie projekti.

RCB darba organizācija paredz, ka informāciju par RCB struktūrvienību pasākumiem vai citām aktualitātēm sagatavo šīs struktūrvienības atbildīgie darbinieki, par RCB projektiem un pakalpojumiem Projektu un sabiedrisko attiecību nodaļas vai citi atbildīgie RCB speciālisti, taču tālāka informācijas izplatīšana notiek centralizēti – informācija tiek iesniegta Projektu un sabiedrisko attiecību nodaļai, kas koordinē sabiedrības informēšanas darbu. Nozīmīgāko pasākumu un citu aktivitāšu popularizēšanai tika sagatavota informācija nosūtīšanai plašsaziņas līdzekļiem un ievietošanai RCB tīmekļa vietnē un sociālo tīklu profilos. Sadarbībā ar RD un RD IKSD sabiedrisko attiecību speciālistiem un IKSD Kultūras pārvaldes darbiniekiem informācija tāpat kā katru gadu regulāri tika ievietota RD IKSD tīmekļa vietnes jaunumu sadaļā, kā arī RD informatīvajā portālā. Informācija tika sūtīta arī Latvijas ziņu aģentūrām LETA un BNS, kā arī interneta portāliem, televīzijas un radio ziņu dienestiem, laikrakstiem u. c., kuru ieinteresētība un atsaucība informācijas publicēšanā gan ir grūti prognozējama.

Diskusija "Iemesli lasīt vairāk: ieskats 3td e-grāmatu bibliotēkā" un tikšanās ar Marinu Kosteņecku CB

2020. gada nozīmīgākās aktualitātes, kam tika veltīta īpaša uzmanība (informācijas ievietošana RCB tīmekļa vietnē un sociālajos tīklos, informācija plašsaziņas līdzekļiem, pasākumu norises fotografēšana un fotogaleriju veidošana), bija:

- aktuāla informācija par RCB darba organizāciju, apmeklētājiem pieejamajiem pakalpojumiem, ierobežojumiem Covid-19 apstākļos. Bibliotēku darba atspoguļošana laikā, kad tās apmeklētājiem bija slēgtas, - fotofiksācija "Aiz slēgtām durvīm", kad maijā atsāka apmeklētāju apkalpošanu - fotoreportāžas „Bibliotēka gaida lasītājus” u. c.;

- diskusija “Iemesli lasīt vairāk: ieskats 3td e-grāmatu bibliotēkā” sadarbībā ar apgādu „Zvaigzne ABC”, IT uzņēmumu “TietoEVERY in Latvia” un KISC (9. janvārī);
- “Rīgas Centrālās bibliotēkas bibliotekāru atmiņu grāmatas” prezentācija (30. janvārī);
- grāmatu un izstāžu atvēršanas pasākumi, tikšanās ar autoriem;
- RCB akcijas un iesaiste sadarbības projektos;
- RCB izdevumi - “Rīgas Centrālās bibliotēkas gadagrāmata 2019–2020”, prospekts “Rīgas Centrālā bibliotēka un tās filiālbibliotēkas”.

Gada sākumā tika sagatavots un jūnijā izdots **prospekts “Rīgas Centrālā bibliotēka un tās filiālbibliotēkas”**, kurā atspoguļotas ziņas par RCB un tās 24 filiālbibliotēkām, un 3 ārējiem apkalpošanas punktiem. Līdzās kontaktinformācijai prospektā pausts tas, kādu savu bibliotēku redz tās darbinieki šodien, 21. gadsimta 20. gados. Tādējādi prospektā līdztekus informatīvajam blokam lasāmas arī poētiskas atziņas par bibliotēku un bibliotekāru misiju mūsdienu pasaulē. Izdevuma teksts ir latviešu, angļu un krievu valodā, tas ir bagātīgi ilustrēts.

2020. gadā RCB un filiālbibliotēku pakalpojumu popularizēšanai tika izmantotas **vienota stila informatīvās vienlapes un bukleti**, kas latviešu un krievu valodā (CB nodaļām arī angļu valodā) izveidoti visām RCB filiālbibliotēkām. Izstrādātas arī informatīvās vienlapes un krāsainas grāmatzīmes bērniem. Neliela izmēra afišas un informācijas lapiņas par bibliotēkās notiekošajiem pasākumiem tiek sagatavotas visās filiālbibliotēkās. RCB nodaļas un filiālbibliotēkas, kur bija tehnoloģiskais nodrošinājums, apmeklētāju informēšanai par bibliotēkas piedāvātajiem pakalpojumiem, aktualitātēm un pasākumiem turpināja izmantot informatīvos ekrānus (Daugavas, Ilģuciema, Imantas, Ķengaraga, Šampētera filiālbibliotēka, “Avots”, “Pārdaugava”, “Vidzeme”).

Pieejami RCB **reklāmas suvenīri** ar bibliotēkas simboliku: pildspalvas, mapes, auduma maisiņi, krekliņi, lietussargi, aprociņas, atstarotāji, krūzītes.

Bibliotēkas informācija tīmeklī:

- **bibliotēkas tīmekļa vietne (mājaslapa)**

Sabiedrības informēšanai interneta telpā tiek uzturēta RCB tīmekļa vietne www.rcb.lv, kā arī tīmekļa vietne bērniem <http://bibliotekaberniem.rcb.lv> (skat. sadaļu „Darbs ar bērniem un jauniešiem”). Svarīgākais tīmekļa vietnes uzdevums ir atspoguļot aktuālās izmaiņas bibliotēku darbā un sniegto pakalpojumu pieejamībā. 2020. gadā RCB tīmekļa vietnē publicētas 294 aktualitātes, virtuālās izstādes un fotogalerijas. Informācijas ievietošanu tīmekļa vietnē veica RCB sabiedrisko attiecību vadītāja un Bibliotēku dienesta speciālisti. Decembrī saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr. 445 “Kārtība, kādā iestādes ievieto informāciju internetā” pirmo reizi tika veikta tīmekļa vietnes piekļūstamības izvērtēšana, piekļūstamības paziņojums un izvērtējuma protokols publicēts tīmekļa vietnē.

Izvērtēšanas gaitā tika secināts, ka ir vairākas nepilnības, kas mājaslapas piekļūstamības jomā būtu novēršamas.

- **emuāri RCB netiek veidoti.**
- **sociālie tīkli**

RCB ir profili sociālajos tīklos www.facebook.com/RigaCB, www.draugiem.lv/rcb, www.twitter.com/RigaCB, www.instagram.com/rigascb, kur tiek atspoguļota informācija par RCB un filiālbibliotēkām (RCB nodaļas un filiālbibliotēkas atsevišķus profilus neveido, informācija par visām struktūrvienībām tiek atspoguļota vienā kopīgā RCB kā iestādes profilā, ko uztur RCB Projektu un sabiedrisko attiecību nodaļas speciālisti). Sociālajiem tīkliem ir liela nozīme sabiedrības informēšanā, jo cilvēki salīdzinoši bieži tos izmanto, līdz ar to informāciju saņem ātrāk. Dažādiem sociālajiem tīkliem atšķirīga ir to auditorija, tāpēc izvērtēta ir RCB profila uzturēšana katrā no tiem.

2020. gadā tika izveidots RCB konts sociālajā tīklā Instagram www.instagram.com/rigascb. Pirmais ziņojums tajā tika ievietots 2020. gada janvāra izskaņā, gada beigās kontam bija gandrīz 300 sekotāji. Neskatoties uz portāla popularitātes samazināšanos, RCB lapai www.draugiem.lv/rcb arī 2020. gadā bija savs stabils sekotāju un interesentu loks (galvenokārt sievietes vecumā virs 50 gadiem), un tajā ievietotās informācijas skatījums pārsniedza 120 000. Izvērtējot bibliotēkas profila portālā apmeklējumu, nolemts, ka tas tiks uzturēts arī 2021. gadā, taču turpmāk jāizvērtē ieguldītā darba lietderība.

RCB lapas www.facebook.com/RigaCB sekotāju skaits, noslēdzoties 2020. gadam, sasniedza 2000, un katru gadu tas turpina pieaugt (2019. gadā 1735, 2018. gadā – 1420, 2017. gadā – 1210). Facebook uzskatāms par nozīmīgāko RCB informācijas un komunikācijas kanālu sociālajos tīklos, piemēram, uz RCB Facebook kontu lietotāji raksta arī ārpus bibliotēku darba laika, svētdienās un brīvdienās, un viņiem tiek operatīvi atbildēts.

RCB profilam www.twitter.com/RigaCB 2020. gadā bija 800 sekotāji. Profils vairāk tiek izmantots kā rīks bibliotēku nozarē un citās saskarnozarēs svarīgas informācijas apzināšanai un popularizēšanai. Analizējot sociālo tīklu statistiku, jāņem vērā, ka tā dažādos tīklos tiek veidota pēc atšķirīgiem principiem.

- **citas tīmekļa vietnes**
- Informācija par RCB izdotajiem izdevumiem tika nosūtīta [Latvijas Bibliotēku portālam](#);
- Balstoties uz statistikas datu administrēšanas sistēmā ievadīto RCB un visu filiālbibliotēku pamatinformāciju un statistikas datiem, šī informācija tiek atspoguļota [Latvijas Kultūras datu portālā](#);
- Informācija par RCB kā Rīgas pašvaldības iestādi atrodama [RD IKSD interneta vietnes iestāžu katalogā](#);
- Google meklētājā un kartē tika atjaunota RCB nodaļu un filiālbibliotēku kontaktinformācija, kā arī veiktas izmaiņas bibliotēku darba laikā.

Veiksmīgākie bibliotēku popularizējošie pasākumi

Ik gadu katru mēnesi RCB un filiālbibliotēkās notika ievērojams daudzums pasākumu, starp kuriem varēja izvēlēties nozīmīgākos. 2020. gadā ikviens pasākums ieguva nozīmību ar to, ka Covid-19 apstākļos tam vispār bija iespēja notikt.

Fotoizstāde Grīziņkalna filiālbibliotēkas skatlogā

2020. gadā turpinājās RCB sadarbība ar grāmatu apgādiem un autoriem, notika arī citi ar literatūru, rakstīšanu un lasīšanu saistīti pasākumi, kas ir būtiski bibliotēku krājuma, literatūras un lasīšanas popularizēšanā:

- atzīmējot 3td e-grāmatu bibliotēkas pirmo gadadienu, CB sadarbībā ar KISC, "TietoEvry", izdevniecību "Zvaigzne ABC" un Valmieras integrēto bibliotēku notika diskusija "Iemesli lasīt vairāk: ieskats 3td e-grāmatu bibliotēkā" (9. janvārī);
- sadarbībā ar apgādu „Jumava” tika prezentēta ceļotāja Pētera Struberga grāmata “Papua Jaungvineja tuvplānā” (13. februārī);
- RCB PSAN organizēja rakstnieces Rolandas Bulas romāna “Sīnāja kalna lieta” (izdevniecība “Latvijas Mediji”) atvēršanas svētkus (4. martā);
- Sadarbībā ar LNB Atbalsta biedrību CB aicināja uz tikšanos ar publicisti un rakstnieci Marinu Kosteņecku (7. oktobrī);
- RCB filiālbibliotēkas piedalījās starptautiskā akcijā “Rotaļlāču medības” (#teddybearhunt) (skat. “Darbs ar bērniem un jauniešiem”);
- rakstnieka Jura Zvirgzdiņa virtuālā sveikšana (skat. “Darbs ar bērniem un jauniešiem”);
- Čiekurkalna filiālbibliotēkas sakārtotajā āra teritorijā norisinājās Čiekurkalna attīstības biedrības organizētie Čiekurkalna apkaimes svētki (30. augustā) (skat. “Finansējuma piesaiste projektos”);

2020. gadā turpinājās iepriekš aizsāktie Latvijas simtgades projekti un pasākumi (skat. “Finansējuma piesaiste projektos”).

Arī 2020. gadā RCB un filiālbibliotēkas iespēju robežās piedalījās Latvijas un starptautiskajos projektos un akcijās: „Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijā 2020”, Digitālajā nedēļā martā, Bibliotēku nedēļā aprīlī, Ziemeļvalstu literatūras nedēļā novembrī.

Populāri RCB nodaļās un filiālbibliotēkās gada sākumā bija pasākumi, kas organizēti dažādām lietotāju interešu grupām - klubiem (skat. sadaļu „Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība”).

Arī 2020. gada sarežģītajos apstākļos RCB pasākumu daļa bija apmeklētājiem piedāvātās mākslas un radošo darbu izstādes, kas bija apskatāmas filiālbibliotēkā “Rēzna”, „Vidzeme”, “Strazds”, „Zemgale”, Bīķernieku, Čiekurkalna, Daugavas, Ķengaraga filiālbibliotēkā. Kā nozīmīgākās jāmin 15. Starptautiskā glezniecības simpozija „Mark Rothko 2019” izstāde no Daugavpils Marka Rotko mākslas centra kolekcijas CB; augustā CB eksponētā mākslinieka

*Izstādes "Romis Bēms Eiropas ceļos" atklāšanā
piedalījās RD un RD IKSD pārstāvji*

Viļņa Heinrihsona gleznu izstāde “Vārdi” ar iespēju klātienē tikties ar autoru; oktobrī CB atklātā Roma Bēma Rīgas pilsētai dāvinātās kolekcijas akvareļu izstāde “Romis Bēms Eiropas ceļos”, ko organizēja un atbalstīja RD IKSD, Pārdaugavas Mūzikas un mākslas skola un RCB.

Ar publicitātes darbu saistītās problēmas un to risinājumi

Aktuāls ir autortiesību jautājums, realizējot sadarbību ar skolām, kuras bibliotēku vēlas apmeklēt mācību programmas ietvaros un apmeklējumā iekļaut daiļdarbu fragmentu lasījumus, kinofilmu skatīšanos, mūzikas ierakstu klausīšanos. Autortiesības aktuālas arī sagatavojot informāciju par RCB krājumos pieejamajiem informācijas resursiem (virtuālās izstādes) publicēšanai interneta vietnēs.

Mūsdienās pastāv dažādi veidi un interneta vietnes, ar kuru starpniecību par RCB, tās sniegtajiem pakalpojumiem un rīkotajiem pasākumiem informēt cilvēkus, kuri ikdienā izmanto internetu. Grūtāk ir sasniegt to sabiedrības daļu, kas internetu neizmanto. Kaut arī informācija tiek sūtīta visdažādākajiem plašsaziņas līdzekļiem, tai skaitā drukātajiem preses izdevumiem, televīzijām un radio, tomēr atsaucība ir neliela. Tas skaidrojams ar Rīgas piesātināto kultūras dzīvi - RCB organizētie pasākumi ir tikai neliela daļa no daudzajām kultūras norisēm galvaspilsētā un plašsaziņas līdzekļi atspoguļo tikai daļu no tiem.

Nākotnē svarīga būtu bibliotēku vizuālā tēla veidošana pilsētvidē, izmantojot uzrakstus, attēlus, gaismas reklāmas elementus u. c. Šādas norādes ne tikai atvieglotu bibliotēkas atrašanu, bet veicinātu arī to atpazīstamību. Uz šo norādījusi arī Bibliotēku akreditācijas ekspertu komisija.

Nepieciešamas RCB darbinieku apmācības par pasākumu organizēšanu virtuālajā vidē, video materiālu sagatavošanu, dažādu tiešsaistes platformu izmantošanu pasākumu rīkošanā, kā arī nepieciešams atbilstošs tehnoloģiskais nodrošinājums.

11. Sadarbības tīkla raksturojums

Sadarbība ar pašvaldību un pašvaldības institūcijām

RCB darbs ik gadu notiek aktīvā sadarbībā ar pārraugošo RD IKSD, īpaši ciešā sadarbībā ar Kultūras pārvaldi un Izglītības pārvaldi. Dažādu darba jomu īstenošanā tiek iesaistīti arī citi RD departamenti, piemēram, Attīstības departaments, Labklājības departaments, Īpašuma departaments. Sabiedrības informēšanas darbs notiek sadarbībā ar RD Sabiedrisko attiecību nodaļu, RD IKSD Sabiedrisko attiecību nodaļu un RD IKSD Kultūras pārvaldes Kultūras projektu un pasākumu nodaļu.

RCB direktore Dzidra Šmita piedalījās Rīgas pilsētas Attīstības programmas izstrādes darba grupā, kurā 10. martā iepazīstināja ar RCB tīklu, paveikto un iecerēto bibliotēku tīkla attīstībā.

Aktīva sadarbība ar RD IKSD notika, realizējot Rīgas vispārējās izglītības iestāžu bibliotēku metodisko pārraudzību, īpaši risinot jautājumus, kas saistīti ar skolu bibliotēku krājumu pārbaudēm un izglītības iestāžu tīkla optimizācijas procesu ietekmi uz skolu bibliotēkām. Konsultācijas tika saņemtas un problēmsituācijas risinātas sadarbībā ar RD IKSD Izglītības pārvaldi, Finanšu pārvaldi un RD Finanšu departamentu (vairāk skat. "Metodiskais un konsultatīvais atbalsts izglītības iestāžu bibliotēkām").

RCB regulāri piedalās RD IKSD izsludinātajos projektu konkursos.

Sadarbībā ar RD Labklājības departamentu notika izglītojošās nodarbības RCB darbiniekiem, kas organizētas, lai mazinātu strādājošo iedzīvotāju stresu un izdegšanu darba vietā, fizisko nogurumu, kā arī palīdzētu rast risinājumus darba un ģimenes pienākumu apvienošanai.

RD LD atbalstītās nodarbības RCB darbiniekiem

RD Labklājības departamenta īstenotā Eiropas Sociālā fonda projekta "Mēs par veselīgu Rīgu – daudzveidīgi un pieejami veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi!" ietvaros vairākās RCB filiālbibliotēkās arī 2020. gada sākumā notika biedrības "Latvijas Zīdīšanas veicināšanas

konsultantu asociācija” sadarbībā ar biedrību “Vecāku apvienība KKM” rīkotās bezmaksas “Zīdīšanas apmācības”. Šī paša projekta ietvaros interesenti bibliotēkās varēja apmeklēt arī ciguna nodarbības sertificētu instruktoru vadībā. Rīgas domes ārkārtas vēlēšanu laikā 26.–29. augustā filiālbibliotēkā “Pārdaugava” tika ierīkots vēlēšanu iecirknis, kurā kā brīvprātīgās darbojās arī RCB darbinieces.

Nozīmīgi RCB sadarbības partneri ir:

- pašvaldības izglītības iestādes: Rīgas vispārējās izglītības iestādes un pirmsskolas izglītības iestādes, speciālās skolas, mūzikas un mākslas skolas (izstādes, pasākumi, skat. sadaļu “Darbs ar bērniem un jauniešiem”, konsultatīvais atbalsts bibliotēkām);
- interešu izglītības centri, Dienas centri bērniem un pilngadīgām personām (izstādes, pasākumi, skat. sadaļu “Darbs ar bērniem un jauniešiem” un “Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām”);
- Rīgas pašvaldības kultūras iestāžu apvienība un tās iestādes (informācijas apmaiņa par pasākumiem, izstādes), Kultūras un tautas mākslas centri, tajās darbojošās tautas lietišķās mākslas, glezniecības, fotostudijas u. c. (izstāžu organizēšana bibliotēkās);
- RIIMC (informācija par pieaugušo neformālās izglītības iespējām Rīgas iedzīvotājiem);
- orķestris “Rīga”, kam 2020. gada februārī un martā Bibliotēku dienesta, KAN, ISAN speciālisti sniedza metodiskas konsultācijas orķestra nošu krājuma uzskaites jautājumos, kā arī KAN darbinieki sniedza praktisku palīdzību krājuma uzskaites sakārtošanā.

Citi sadarbības partneri reģionā un Latvijā, veiktās sadarbības aktivitātes

Sadarbība ar KISC:

- RCB aktīvi izmantoja un popularizēja KISC sadarbībā ar “TietoEVRY”, Latvijas izdevniecībām un publiskajām bibliotēkām īstenoto projektu “3td e-grāmatu bibliotēka”;
- projekta “Elektroniskās publikācijas Latvijas bibliotēkām” realizācija un datubāzu EBSCO un EBSCO Flipster, Nozare.lv, Letonika.lv, Lursoft datubāzes “Laikrakstu bibliotēka” abonēšana.

RCB visa gada garumā sadarbojās ar citām Latvijas publiskajām bibliotēkām, kuru bibliotekāri regulāri apmeklēja RCB Repozitārija Apmaiņas krājumu, lai bez maksas saņemtu grāmatas savu bibliotēku krājumu papildināšanai.

2020. gadā RCB sadarbojās ar Latvijas Kultūras koledžu un LNB Kompetenču attīstības centru, profesionālās tālākizglītības programmas “Bibliotēku zinības” ietvaros nodrošinot kvalifikācijas prakses vietas vairākiem studentiem CB BLN, KAN, filiālbibliotēkā “Avots”, kā arī Čiekurkalna, Daugavas, Šampētera filiālbibliotēkā. Skat. pielikumā [studentes atsauksmi par praksi](#).

Sagatavojot RCB gadagrāmatu un citus izdevumus, kā arī papildinot RCB novadpētniecības datubāzes, RCB izveidojusies laba sadarbība ar Latvijas Nacionālo arhīvu, Latvijas Valsts vēstures arhīvu.

Turpinājās bibliotēkas **sadarbība ar apgādiem**: „Jumava”, “Latvijas Mediji”, “Zvaigzne ABC” (grāmatu atvēršanas pasākumi, 3td e-grāmatu bibliotēka, skat. “Publicitāte. Veiksmīgākie bibliotēku popularizējošie pasākumi”), “Vesta-LK” (intervija ar vadītāju Ligitu Kovtunu).

RCB atbalsta **Rīgas apkaimju biedrību** iniciatīvas, iesaistās kopīgu pasākumu rīkošanā, Rīgas iedzīvotāju informēšanā. 2020. gadā Čiekurkalna filiālbibliotēkas sakārtotajā āra teritorijā norisinājās Čiekurkalna attīstības biedrības organizētie Čiekurkalna apkaimes svētki. Sadarbībā ar Jaunciema un Torņakalna attīstības biedrību, kā arī Āgenskalna apkaimes biedrību tika izskatīti telpu piedāvājumi RCB filiālbibliotēku iekārtošanai šajās apkaimēs.

Pārrobežu sadarbība, starptautiskā sadarbība

Ņemot vērā Covid-19 situāciju Latvijā, Eiropā un visā pasaulē, starptautisko bibliotekāro forumu apmeklēšana, ārvalstu viesu uzņemšana, pieredzes apmaiņas braucieni klātienē 2020. gadā nebija iespējami. Nācās atcelt aprīlī plānoto pieredzes apmaiņas projektu ar Minskas (Baltkrievija) bibliotēku darbiniekiem. RCB direktore Dzidra Šmita un direktores vietniece Doloresa Veilande regulāri piedalījās attālinātās IFLA un IFLA Metropoļu bibliotēku sekcijas sanāksmēs. Tāpat visu gadu tika uzturēti kontakti ar ārvalstu sadarbības partneriem Viļņā (Lietuva), Tallinā, Pērnavā (Igaunija), Krakovā (Polija), Brēmenē (Vācija), Helsinkos (Somija). Tika uzturēti kontakti arī ar citiem RCB sadarbības partneriem:

- Raiņa un Aspazijas muzeja līdzstrādnieces Lindas Grīnbergas priekšlasījumu “Rainis un Aspazija. Lietuvas kultūras saiknes”, ko klātienē Baltu vienības dienas ietvaros apmeklēja RCB darbinieki, lietuviešu valodā bija iespēja noklausīties arī Viļņas Centrālās bibliotēkas darbiniekiem un apmeklētājiem. Viļņas Centrālajā bibliotēkā tika eksponēta RCB darbinieku sagatavota virtuālā izstāde, kas atspoguļoja lietuviešu autoru darbu tulkojumus latviešu valodā. Septembris Viļņas Centrālajā bibliotēkā bija izsludināts par Latvijas kultūras mēnesi.

Baltu vienības dienas pasākumi

- “RCB gadagrāmatā 2019–2020” tika publicēts Minskas Valsts publisko bibliotēku centralizētās sistēmas direktora vietnieces Jeļenas Matvejevas raksts “Bibliotēka - sadarbības teorija” un lietuviešu

literātes, literatūras kritiķes un tulkotājas, literārā žurnāla "Nemunas" redaktore Ērikas Druņģītes raksts "Par laikiem un tendencēm".

12. Metodiskais un konsultatīvais darbs

Situācijas apraksts, kopaina, metodiskā un konsultatīvā darba prioritātes pārskata periodā

Metodisko darbu, konsultācijas, informatīvo atbalstu RCB nodaļām un filiālbibliotēkām sniedz Metodiskās nodaļas eksperti, KAN, ISAN, PSAN speciālisti. Regulāri tiek aktualizētas koncepcijas, metodiskie materiāli, instrukcijas, iespēju robežās nodrošināta profesionālā pilnveide.

Metodiskā un konsultatīvā darba prioritātes 2020. gadā bija kvalitatīvu bibliotekāro pakalpojumu nodrošināšana Covid-19 un ar to saistīto ierobežojumu apstākļos, attālinātie bibliotēku pakalpojumi un krājuma attīstības veicināšana. Turpinājās elektronisko informācijas resursu izmantošanas prasmju papildināšana darbiniekiem u. c.

Reģiona galvenās bibliotēkas veiktie metodiskie pasākumi un konsultācijas, īstenotie profesionālās pilnveides un pieredzes apmaiņas pasākumi

RCB organizētie profesionālās pilnveides pasākumi

	Norises laiks	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Dalībnieku skaits
1.	14.,15.01.2020.	Seminārs Rīgas skolu bibliotekāriem „Darbs ar Latvijas Kultūras datu portālu”	70
2.	11.03.2020.	Pieredzes apmaiņas nodarbība Rīgas skolu bibliotekāriem un RCB bibliotekāriem “Tiekamies kaimiņu skolas bibliotēkā”	22
3.	12.03.2020.	Nodarbību cikls jauniešiem RCB darbiniekiem	12
4.	10.09.2020.	Profesionālās pilnveides nodarbība “Dzejas dienas. Tradīcijas un tendences”	34
5.	09.09., 02., 05., 06.10.2020.	Nodarbība “Stress un izdegšana darba vietā”	69
6.	21.09.2020.	Seminārs “Rainis un Aspazija. Lietuviešu kultūras saites”	33
7.	20.10.2020.	Tiešsaistes nodarbība (Zoom) “Latvijas kultūras kanons”	54
8.	20., 21., 22.10.2020.	Seminārs Rīgas skolu bibliotekāriem “Informācijas resursu eksemplāru norakstīšana BIS ALISE (skolu) Komplektēšanas modulī” un „Darbs BIS ALISE (skolu) Cirkulācijas modulī”	48
9.	15., 17.12.2020.	Tiešsaistes seminārs (MS Teams) Rīgas skolu bibliotekāriem “Informācijas resursu eksemplāru norakstīšana BIS ALISE (skolu) Komplektēšanas modulī” un „Darbs BIS ALISE (skolu) Cirkulācijas modulī”	23

RCB galvenie eksperti bibliotēku jomā koordinē RCB un filiālbibliotēku darbu visās bibliotēkārā darba jomās: konsultē par darbu ar krājumu, uzskaiti, lasītāju apkalpošanas jautājumos, par darbu ar datubāzēm un uzzīņu darbu, par novadpētniecības jautājumiem, rakstu sagatavošanu un iesniegšanu RCB sagatavotajiem izdevumiem u. c.

Organizējot **RCB darbinieku profesionālo pilnveidi**, tradicionāli tika uzsākts nodarbību cikls RCB darbiniekiem, kam stāžs RCB ir mazāks par vienu gadu, taču izdevās noorganizēt tikai vienu nodarbību.

Filiālbibliotēkas “Pārdaugava” darbinieki, ISAN un PSAN speciālisti 27. janvārī pieredzes apmaiņā apmeklēja Jūrmalas Centrālo bibliotēku, lai iepazītos ar pieredzi RFID tehnoloģiju ieviešanā un izmantošanā.

RCB Bibliotēku dienesta eksperti ir vislielākajā mērā iesaistīti **RCB izdevējdarbībā**: 2020. gadā tika strādāts pie iecerētā RCB izdevuma “RCB bibliotekāri-literāti”, tika sagatavots un izdots prospekts “Rīgas Centrālā bibliotēka un filiālbibliotēkas”. Savus lasītājus sasniedza “RCB gadagrāmata, 2019–2020”.

RCB Bibliotēku dienesta speciālisti strādāja šādās jomās:

- bibliotēku pakalpojumi, lietotāju apkalpošana un informēšana, ierobežojumi Covid-19 apstākļos;
- novadpētniecības datubāzes ierakstu rediģēšana;
- darbu koordinēšana kultūras pils "Ziemeļblāzma" arhitektūras kompleksa un ēkas Brīvības gatvē 206 (filiālbibliotēka “Vidzeme”) materiālu digitalizēšanā un elektroniska resursa sagatavošanā;
- RCB bibliotēkārū darba un iesaistīšanās LNB projektā „Industriālais mantojums” koordinēšana. Tika apzināti bijušie Rīgas industriālie objekti, to vēsture un bibliotēkās pieejamie novadpētniecības materiāli. Tika meklēta papildus informācija;
- bibliogrāfijas par RCB, svarīgāko notikumu hronikas sagatavošana izdevumam “RCB gadagrāmata”;
- starptautisko un nacionālo lasīšanas veicināšanas programmu – “Ziemeļvalstu literatūras nedēļa”, “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” – koordinēšana RCB;
- RCB tīmekļa vietnes bērniem <http://bibliotekaberniem.rcb.lv> satura veidošana un rediģēšana;
- RCB tīmekļa vietnes www.rcb.lv satura veidošana un publicēšana;
- dažādu slaidrāžu par RCB sagatavošana;
- RCB 2019. gada darba pārskata, 2020. gada darba plāna sagatavošana;
- ikmēneša RCB pasākumu plānu apkopošana un pasākumu kalendāra un pasākumu bērniem kalendāra veidošana (janvāris–februāris);
- RCB skaitlisko rādītāju apkopošana un analīze, filiālbibliotēku statistikas datu kvalitātes pārraudzību Latvijas Kultūras datu portālā;

- RCB rīkojumu projektu sagatavošana par dažādiem bibliotekārā darba procesiem (krājuma inventarizācija, lietotāju reģistrēšana, darbs ar personu datiem RCB lietotāju datubāzē, personas datu aizsardzība, darba organizācija Covid-19 ārkārtējās situācijas laikā u. c.);
- dalība RCB struktūrvienību reglamentu, darbinieku amata aprakstu sagatavošanā;
- RCB struktūrvienību telpu funkcionālo plānu, mēbeļu specifikācijas sagatavošana;
- mākslinieciskās noformēšanas darbi RCB un filiālbibliotēkās, publicitātes materiālu vizuālo projektu, norāžu un izkārtņu skiču izstrādāšana;
- RCB akreditācijai nepieciešamās dokumentācijas sagatavošana un iesniegšana, informācijas sniegšana Bibliotēku akreditācijas komisijai;
- dalība RCB tīmekļa vietnes piekļūstamības izvērtēšanā, RCB tīmekļa vietnes piekļūstamības protokola sastādīšana;
- darbošanās RCB Komplektēšanas padomē, RCB krājumu komisijā, krājumu inventarizācijas komisijā;
- informācijas sagatavošana par RCB iesniegšanai pašvaldībā, LNB, LR KM;
- dalība atbildes vēstuļu projektu sagatavošanā RCB lasītājiem un iedzīvotājiem;
- SBA pakalpojumu RCB un filiālbibliotēkām nodrošināšana.

Metodiskais un konsultatīvais atbalsts izglītības iestāžu bibliotēkām

2020. gadā RCB organizēja 5 seminārus Rīgas vispārizglītojošo skolu bibliotekāriem (3 notika klātienē, 1 tiešsaistē, 1 neizdevās īstenot):

- “Darbs ar Latvijas Kultūras datu portālu” - 2 nodarbības. Lektore - LNB statistikas eksperte Diāna Rudzīte. Seminārs notika RCB telpās Brīvības ielā 49/53. 70 dalībnieki;
- Pieredzes apmaiņas nodarbība Rīgas skolu bibliotekāriem un RCB bibliotekāriem “Tiekamies kaimiņu skolas bibliotēkā”. Seminārs notika Rīgas 66. Vidusskolā, Katrīnas ielā 4. 22 dalībnieki;
- “Informācijas resursu eksemplāru norakstīšana BIS ALISE (skolu) Komplektēšanas modulī” un „Darbs BIS ALISE (skolu) Cirkulācijas modulī” - 3 nodarbības. Seminārs notika CB telpās Brīvības ielā 49/53. 48 dalībnieki;
- “Informācijas resursu eksemplāru norakstīšana BIS ALISE (skolu) Komplektēšanas modulī” un „Darbs BIS ALISE (skolu) Cirkulācijas modulī” - 2 nodarbības. Seminārs notika tiešsaistē MS Teams platformā. 23 dalībnieki;
- Seminārs jaunajiem Rīgas skolu bibliotekāriem, kas darbu skolas bibliotēkā uzsākuši 2020. gadā - “Rīgas skolu sadarbība ar RCB. Darbs ar skolas bibliotēkas krājumu. Inventarizācijas.” Pulcēšanās ierobežojumu dēļ seminārs nenotika. Pieteikušies 13 dalībnieki. Sagatavota un dalībniekiem nosūtīta slaidrāde ar komentāriem un piemēriem. Sniegtas individuālas konsultācijas.

RCB galvenokārt sniedz metodisko atbalstu Rīgas pašvaldības pārziņā esošajām skolām, taču pa telefonu un e-pastā konsultētas arī vairākas valsts pārziņā esošas izglītības iestādes.

2020. gadā RCB mājaslapa papildināta ar jaunu sadaļu "Skolu bibliotekāriem", kur tiek ievietota informācija par centralizētajiem dāvinājumiem skolām, profesionālās pilnveides pasākumiem, normatīvajiem aktiem, kā arī jaunieguvumiem VIIBML.

Seminārs "Darbs ar Latvijas Kultūras datu portālu" skolu bibliotēku darbiniekiem

RCB veica centralizēto dāvinājumu saņemšanu un sadali skolu bibliotēkām, kā arī bija atbildīga par centralizēto dāvinājumu pavaddokumentu noformēšanu un apriti.

Rīgas skolu bibliotekāri regulāri apmeklēja RCB Repozitārija Apmaiņas krājumu, lai bez maksas saņemtu grāmatas savu skolu bibliotēku krājumu papildināšanai.

RCB speciālisti sastādīja nepieciešamos dokumentus grāmatu nodošanai un sniedza konsultācijas pareizai šo dāvinājumu uzņemšanai skolas bibliotēkas krājumā.

Rīgas skolu bibliotēkas regulāri saņēma RCB Bibliotēku dienesta sagatavotos informācijas resursu sarakstus "Jaunieguvumi RCB VIIBML".

RCB Bibliotēku dienests veica Rīgas vispārējās izglītības iestāžu bibliotēku statistikas datu kvalitātes pārraudzību Latvijas Kultūras datu portālā.

2020. gadā ārkārtējās situācijas un pulcēšanās ierobežojumu dēļ RCB speciālisti nepiedalījās Latvijas mēroga skolu bibliotēku metodiķu pieredzes apmaiņas pasākumos. Skolu bibliotēku jautājumi tika risināti attālināti sadarbībā ar LNB, LR KM un RD IKSD speciālistiem.

Pārskata gadā Rīgas skolu optimizācijas rezultātā tika likvidēta Rīgas Lastādijas pamatskola. RCB Bibliotēku dienesta speciālisti sniedza konsultācijas darbā ar skolas bibliotēkas krājumu, kopā ar skolas bibliotekāri tika sastādīti nepieciešamie dokumenti, lai bibliotēkas krājumu nodotu citām skolām. 2020. gadā četrām Rīgas skolām tika mainīti nosaukumi. RCB par to informēja LNB Bibliotēku attīstības centru (izmaiņu veikšanai Latvijas Kultūras datu portālā) un LR KM Arhīvu, bibliotēku un muzeju nodaļu (izmaiņu veikšanai Latvijas Bibliotēku reģistrā).

RCB ISAN veic Rīgas skolu bibliotēku kopkataloga datu kvalitātes pārraudzību un administrēšanu. 2020. gadā palielinājies to skolu skaits, kuras savā darbā izmanto BIS ALISE (skolu). Gada beigās - jau 88 skolas. Arvien vairāk skolas apmeklētāju apkalpošanā izmanto BIS ALISE (skolu) Cirkulācijas moduli. 2020. gadā Covid-19 radītie ierobežojumi rosināja arvien vairāk skolu bibliotēku savā darbā izmantot BIS ALISE (skolu), jo tādējādi bija iespēja daudzus bibliotēkas krājuma uzskaites procesus veikt attālināti. Skolu bibliotēkū attālināti veiktā darba rezultātā ir uzlabojusies skolu Rīgas bibliotēku kopkataloga kvalitāte,

kā arī uzlabojušās bibliotekāru prasmes savā darbā izmantot BIS ALISE (skolu) piedāvātās iespējas. RCB ISAN speciāliste - datortīklu administratore individuāli konsultēja katru skolu, kura strādā ar BIS ALISE (skolu). Gada sākumā un septembrī konsultācijas notika klātienē, bet pārējā gada laikā tiek sniegtas attālinātas konsultācijas pa telefonu, e-pastā, vietnē WhatsApp. Gada beigās lielākā daļa konsultāciju notiek MS Teams platformā. 2020. gadā četrās Rīgas skolu bibliotēkās notika automatizētās krājuma inventarizācijas BIS ALISE (skolu). RCB ISAN speciāliste - datortīklu administratore individuāli konsultēja inventarizācijā iesaistītos bibliotekārus gan skolas apmeklējot klātienē, gan sniedzot attālinātas konsultācijas. Nepieciešamības gadījumā inventarizāciju gaita, rezultāti un tehniskie risinājumi tika pārrunāti arī ar skolu direktoriem. Skolu bibliotēkas, kuras no tradicionālās uzskaites gatavojās pāriet uz automatizēto uzskaiti (BIS ALISE), tika informētas par BIS ALISE tehniskajām prasībām un pareizu darbu ar elektronisko katalogu.

RCB 2020. gadā turpināja sadarbību ar Rīgas pašvaldības pārziņā esošajām mākslas un mūzikas skolām. RCB Bibliotēku dienests sagatavoja un Rīgas mākslas un mūzikas skolām regulāri e-pastā nosūtīja informāciju par RCB jaunieguvumiem - izdevumiem, kas saistīti ar mākslu un mūziku. 22. septembrī RCB direktore un Bibliotēku dienesta speciālistes piedalījās Rīgas mākslas un mūzikas skolu direktoru sanāksmē, kur informēja par RCB piedāvājumu - informācijas resursiem par mākslu un mūziku, kā arī iespējām saņemt metodiskās konsultācijas bibliotēku krājumu uzskaites un organizēšanas jautājumos. 2020. gada 29. septembrī Bibliotēku dienesta speciālisti apmeklēja Māras Muižnieces Rīgas mākslas skolu, lai sniegtu metodiskas konsultācijas par bibliotēkas krājuma uzskaiti.

Pārskata gada sākumā Bibliotēku dienesta speciālisti sniedza klātienes konsultācijas skolu bibliotekāriem. Pārējā laikā Covid-19 radīto ierobežojumu dēļ skolu bibliotekāriem tika sniegtas attālinātas konsultācijas. Lielu atbalstu RCB darbā ar skolām sniedz Rīgas pašvaldība. 2020. gadā tradicionālās klātienes sanāksmes, kurās piedalās RD IKSD vadība un speciālisti, kā arī RCB administrācija, Bibliotēku dienesta un ISAN speciālisti, tika aizstātas ar individuālām konsultācijām un sarunām. 2020. gada pavasarī RCB Bibliotēku dienests izstrādāja metodiskos norādījumus mācību grāmatu saņemšanai skolas bibliotēkās ārkārtējās situācijas laikā. RD IKSD tos akceptēja un nosūtīja Rīgas skolām.

2020. gada aprīlī Bibliotēku dienests veica aptauju Rīgas skolu bibliotēkās ar mērķi noskaidrot, kā notiek darbs skolas bibliotēkā ārkārtējās situācijas laikā, ar kādām grūtībām un izaicinājumiem sastopas bibliotekāri. Aptaujas apkopojums tika publicēts "RCB Gadagrāmatā 2019–2020".

Pārskata gadā veiksmīga sadarbība ar "TietoEVRY", kas konsultē RCB un risina dažādus ar BIS ALISE (skolu) saistītus jautājumus. Augustā notika klātienes konsultācija RCB telpās, kad "TietoEVRY" konsultante konsultē RCB ISAN galveno speciālisti par datu importu. Pārējā laikā konsultācijas notiek attālināti.

Joprojām RCB laba sadarbība ar LNB Bibliotēku attīstības centru, kā arī ar LR KM Arhīvu, bibliotēku un muzeju nodaļu.

Sadarbība metodiskā, konsultatīvā u. c. profesionālo jautājumu jomā

RCB kā reģiona galvenās bibliotēkas akreditācijas process notika sadarbībā ar LR KM Arhīvu, bibliotēku un muzeju nodaļu.

RCB Bibliotēku dienesta speciālisti tika aicināti un iesaistījās LNB izdevuma "Bibliotēku statistika un snieguma rādītāji" projekta sagatavošanā, izsakot savu viedokli, precizējumus un komentārus.

Profesionālās pilnveides pasākumu tēmu nodrošināšanai un lektoru piesaistei RCB konsultējās ar LNB Bibliotēku attīstības centru.

Metodiskā un konsultatīvā darba problēmas un to risinājumi, profesionālās pilnveides vajadzības

Konsultējot skolu bibliotekārus nepieciešama normatīvo dokumentu pārzināšana (valsts līmeņa bibliotēku un izglītības nozares dokumenti, Rīgas pašvaldības dokumenti) un prasme savas zināšanas nodot tālāk. Nepieciešamas prasmes iespējami īsā laikā atrisināt dažādas problēmas, kā arī komunicēt ar dažādiem cilvēkiem. Svarīga ir nepārtraukta profesionālā pilnveide un pieredzes apmaiņa speciālistu starpā.

Profesionālās pilnveides jomā joprojām aktuāli autortiesību, kā arī psiholoģijas jautājumi. Nepieciešamas praktiskas nodarbības publiskās uzstāšanās iemaņu uzlabošanai, kā arī mūsdienīgu publicitātes materiālu sagatavošanai, jaunākās literatūras tematikai veltīti apskati.

2020. gadā aktualizējās jautājums par prasmju pilnveidošanu tiešsaistes rīku izmantošanā.

Rīgas Centrālās bibliotēkas direktore
Dzidra Šmita

24.02.2021.

Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku izmantojuma rādītāji 2020. gadā

	Lietotāju skaits	T. sk. bērni un jaunieši līdz 18 gadiem	Apmeklējumu skaits	T. sk. apmeklējums bērni un jaunieši līdz 18 gadiem	Izsniegums	T. sk. izsniegums bērniem un jauniešiem līdz 18 gadiem
CB	10100	1492	88382	11014	157052	18928
Filiālbibliotēka „Avots”	1431	254	12729	1471	19971	2494
Biķernieku filiālbibliotēka	1583	406	13446	2565	25219	3949
Bišumuižas filiālbibliotēka	730	205	8670	2320	18984	4765
Bolderājas filiālbibliotēka	1372	340	14308	2756	26832	3326
Čiekurkalna filiālbibliotēka	1358	356	12165	2779	24121	4449
Daugavas filiālbibliotēka	1932	605	26332	5161	35276	6444
Grīziņkalna filiālbibliotēka	1307	185	10360	1109	19783	1879
Ilģuciema filiālbibliotēka	2235	593	20508	5120	27562	4969
Imantas filiālbibliotēka	3552	977	33486	8136	55599	10489
Jaunciema filiālbibliotēka	417	129	4355	1092	7887	1213
Juglas filiālbibliotēka	2191	370	21979	2762	29488	2864
Filiālbibliotēka „Kurzeme”	1620	391	13820	2689	25414	4252
Ķengaraga filiālbibliotēka	2271	635	24949	5825	36280	8013
Mežciema filiālbibliotēka	1052	463	9589	3135	14960	3373
Filiālbibliotēka „Pārdaugava”	3782	695	39937	6687	65654	8396
Pļavnieku filiālbibliotēka	2160	691	22918	5661	38345	7913
Filiālbibliotēka „Pūce”	1456	531	13734	4961	23462	6110
Filiālbibliotēka „Rēzna”	1587	276	14147	1719	27326	2313
Sarkandaugavas filiālbibliotēka	1487	441	15002	3837	27786	5778
Filiālbibliotēka „Strazds”	1713	443	16514	2998	18621	3115
Šampētera filiālbibliotēka	1580	412	13969	3420	26132	5457
Filiālbibliotēka „Vidzeme”	4016	1023	30925	7672	67163	14911
Filiālbibliotēka „Zemgale”	2009	565	22096	5324	41619	6831
Ziemeļblāzmas filiālbibliotēka	1589	399	16544	3009	36130	3721
Ārējais apkalpošanas punkts Dienas centrā	182	0	2826	0	3635	0
Ārējais apkalpošanas punkts BKUS	677	321	8072	2452	7357	4644
Vispārējās izglītības iestāžu bibliotēku metodiskā lasītava	291	13	1480	33	2815	20
Kopā:	55 680	13 211	533 242	105 707	910 473	150 616

RCB vienotajā datubāzē reģistrēti **42 909** lietotāji,
no tiem bērni un jaunieši līdz 18 gadiem – **11 046**

Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku kopējais krājums

RCB struktūrvienība	Krājums 31.12.2019.	Saņemts 2020	Izslēgts 2020	Krājums 31.12.2020.	(+) vai (-)
CB	109120	6932	16668	99384	-9736
Repozitārija Aktīvais fonds	9950	97	19	10028	78
Bibliotēku dienests	2398	801	309	2890	492
Vispārējās izglītības iestāžu bibliotēku metodiskā lasītava	9734	227	152	9809	75
Ārējais apkalpošanas punkts BKUS	6797	953	700	7050	253
Filiālbibliotēka „Avots”	18469	1111	1293	18287	-182
Biķernieku filiālbibliotēka	12299	1238	1378	12159	-140
Bišumuižas filiālbibliotēka	7723	979	699	8003	280
Bolderājas filiālbibliotēka	23023	1764	2 348	22439	-584
Čiekurkalna filiālbibliotēka	17221	1461	1 604	17078	-143
Daugavas filiālbibliotēka	25214	1817	2 043	24988	-226
Grīziņkalna filiālbibliotēka	14885	1255	1 857	14283	-602
Ilguciema filiālbibliotēka	25370	1396	2450	24316	-1054
Imantas filiālbibliotēka	52014	2645	1913	52746	732
Jaunciema filiālbibliotēka	10335	1157	1400	10092	-243
Juglas filiālbibliotēka	22015	2000	4183	19832	-2183
Filiālbibliotēka „Kurzeme”	18459	1320	1770	18009	-450
Ķengaraga filiālbibliotēka	18149	1638	483	19304	1155
Mežciema filiālbibliotēka	9853	961	1555	9259	-594
Filiālbibliotēka “Pārdaugava”	37810	3253	3777	37286	-524
Pļavnieku filiālbibliotēka	27764	1808	2570	27002	-762
Filiālbibliotēka „Pūce”	13404	1312	1094	13622	218
Filiālbibliotēka „Rēzna”	23340	1612	3611	21341	-1999
Sarkandaugavas filiālb.	29447	1402	1772	29077	-370
Filiālbibliotēka „Strazds”	22707	1208	1564	22351	-356
Šampētera filiālbibliotēka	25628	1648	2085	25191	-437
Torņakalna filiālbibliotēka	13368	0	79	13289	-79
Filiālbibliotēka „Vidzeme”	45914	3144	3800	45258	-656
Filiālbibliotēka „Zemgale”	17348	1568	1656	17260	-88
Ziemeļblāzmas filiālbibl.	21842	1595	1775	21662	-180
Reorganizētā krājuma daļa	3061	0	1089	3061	-1089
Kopā	695 750	48 302	67 696	676 356	-19 394

Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku saņemtie informācijas resursi 2020. gadā

RCB struktūrvienība	Pirktie (par RCB budžeta līdzekļiem)		Nepirktie (dāvinājumi; bibliotēka nodod otrai bibliotēkai)		Kopā		Periodika (2018)		Pavisam kopā	
	Eks.	€	Eks.	€	Eks.	€	Žurnāli	Laikraksti	Eks.	€
CB	3054	30428.75	1407	5759.47	4461	36188.22	2446	25	6932	36188.22
Repozitārija Aktīvais fonds	91	934	6	70.89	97	1004.89	0	0	97	1004.89
Bibliotēku dienests	1	69.9	7	29.22	8	99.12	792	1	801	99.12
Vispārējās izgl. iestāžu bibl. metodiskā lasītava	89	767.57	11	62.14	100	829.71	122	5	227	829.71
Ārējais apkalpošanas punkts BKUS	364	3051.35	148	242.38	512	3293.73	439	2	953	3293.73
Filiālbibliotēka „Avots”	516	4893.58	47	396.23	563	5289.81	543	5	1111	5289.81
Biķernieku filiālbibliotēka	449	3997.42	78	544.31	527	4541.73	706	5	1238	4541.73
Bišumuižas filiālbibliotēka	446	4044.62	38	280.67	484	4325.29	491	4	979	4325.29
Bolderājas filiālbibliotēka	532	4723	104	647.55	636	5370.55	1121	7	1764	5370.55
Čiekurkalna filiālbibliotēka	670	6190.79	83	618.53	753	6809.32	705	3	1461	6809.32
Daugavas filiālbibliotēka	862	8319.26	157	991.14	1019	9310.4	790	8	1817	9310.4
Grīziņkalna filiālbibliotēka	467	4213.53	124	837.95	591	5051.48	658	6	1255	5051.48
Iļģuciema filiālbibliotēka	624	5747.49	129	920.35	753	6667.84	634	9	1396	6667.84
Imantas filiālbibliotēka	856	8037.11	516	2609.25	1372	10646.36	1264	9	2645	10646.36
Jaunciema filiālbibliotēka	465	4086.46	36	286.86	501	4373.32	652	4	1157	4373.32
Juglas filiālbibliotēka	574	5369.12	478	2479.02	1052	7848.14	940	8	2000	7848.14
Filiālbibliotēka „Kurzeme”	478	4315.09	224	758.96	702	5074.05	610	8	1320	5074.05
Ķengaraga filiālbibliotēka	599	5539.36	405	1629.35	1004	7168.71	628	6	1638	7168.71
Mežciema filiālbibliotēka	451	4101.88	110	573.2	561	4675.08	395	5	961	4675.08
Filiālbibl. “Pārdaugava”	935	9260.23	864	2754.52	1799	12014.75	1442	12	3253	12014.75
Ļavnieku filiālbibliotēka	751	7055.96	277	1698.23	1028	8754.19	772	8	1808	8754.19
Filiālbibliotēka „Pūce”	501	4523.77	179	366.99	680	4890.76	629	3	1312	4890.76
Filiālbibliotēka „Rēzna”	515	4724.28	66	564.3	581	5288.58	1015	16	1612	5288.58
Sarkandaugavas filiālb.	677	6269.47	131	864.77	808	7134.24	590	4	1402	7134.24
Filiālbibliotēka „Strazds”	570	5328.41	47	376.15	617	5704.56	584	7	1208	5704.56
Šampētera filiālbibliotēka	622	5654.82	354	1523.9	976	7178.72	666	6	1648	7178.72
Torņakalna filiālbibliotēka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Filiālbibliotēka „Vidzeme”	1327	13412.89	227	1859.38	1554	15272.27	1583	7	3144	15272.27
Filiālbibliotēka „Zemgale”	609	5580.11	199	1300.53	808	6880.64	753	7	1568	6880.64
Ziemeļblāzmas filiālbibl.	700	6601.78	248	1028.51	948	7630.29	640	7	1595	7630.29
Kopā	18795	177242	6700	32074,75	25495	209316,75	22807		48302	209316,75

Rīgas Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku izslēgtie informācijas resursi 2020. gadā (sadalījums pa norakstīšanas iemesliem)

RCB struktūrvienība	Nolietoti	Lietotāju nozaudēti	Zuduši brīvpieejā	Novecojuši pēc satura	Nodoti Repozitārija Apmaiņas f.	Nodoti Repozitārija Pasivajam f.	Nav atgūstami bibl. Lietotāja dēļ	Nodoti uz citu fondu	Kopā	Periodika		Kopā
										Žurnāli (2018)	Laikraksti (2019)	
CB	6469	101	1964		4169		1531	3	14237	2404	27	16 668
Repozitārija Aktīvais fonds							19	0	19		0	19
Bibliotēku dienests								0	0	303	6	309
Vispārējās izgl. iestāžu bibl. metodiskā lasītava			18					0	18	130	4	152
Ārējais apkalpošanas punkts BKUS	8				209			9	226	472	2	700
Filiālbibliotēka „Avots”	336				16		177	0	529	760	4	1 293
Biķernieku filiālbibliotēka	556	16	46		35		13	0	666	708	4	1 378
Bišumuižas filiālbibliotēka	8		15		60		1	0	84	610	5	699
Bolderājas filiālbibliotēka	1544						69	0	1 613	728	7	2 348
Čiekurkalna filiālbibliotēka	177		76		428		112	0	793	808	3	1 604
Daugavas filiālbibliotēka	352		142		626		110	0	1 230	804	9	2 043
Grīziņkalna filiālbibliotēka	684		160		89	65	67	0	1 065	787	5	1 857
Iļģuciema filiālbibliotēka	1383	10			239		157	0	1 789	650	11	2 450
Imantas filiālbibliotēka	493	24				24	326	0	867	1037	9	1 913
Jaunciema filiālbibliotēka	59		43		421		31	0	554	842	4	1 400
Juglas filiālbibliotēka	2956			1	141		146	0	3 244	930	9	4 183
Filiālbibliotēka „Kurzeme”	398	14			354		310	2	1 078	686	6	1 770
Ķengaraga filiālbibliotēka	174	8			44		75	0	301	174	8	483
Mežciema filiālbibliotēka	296		34		542		9	17	898	653	4	1 555
Filiālbibl. “Pārdaugava”	752	14	1		1326		134	0	2 227	1534	16	3 777
Pļavnieku filiālbibliotēka	1122	13			249		144	3	1 531	1031	8	2 570
Filiālbibliotēka „Pūce”	73		10		42		39	0	164	926	4	1 094
Filiālbibliotēka „Rēzna”	1869	12	282		170		34	0	2 367	1232	12	3 611
Sarkandaugavas filiālb.	579	4			442		9	0	1 034	734	4	1 772
Filiālbibliotēka „Strazds”	700	9	150		72		43		974	583	7	1 564
Šampētera filiālbibliotēka	999		71		170		55	0	1 295	784	6	2 085
Torņakalna filiālbibliotēka							26	53	79			79
Filiālbibliotēka Vidzeme”	1721		250		198		99	0	2 268	1524	8	3 800
Filiālbibliotēka „Zemgale”	356		178		145		128	0	807	842	7	1 656
Ziemeļblāzmas filiālbibl.	768				166		101	1	1 036	732	7	1 775
Reorganizētā krājuma daļa	1						156	28	185	904		1 089
Kopā	24 833	225	3 440	1	10 353	89	4 121	116	43 178	24518		67 696

LNB Kompetenču attīstības centra
profesionālās tālākizglītības programmas “Bibliotēku zinības”
studentes Māras Cepurītes atsauksmes par praksi

Māras pārdomas par kvalifikācijas praksi Rīgas Centrālajā bibliotēkā

/esot pusceļā/

Jau kopš bērnības es kopā ar mammu regulāri apmeklēju bibliotēku reizi divās nedēļās, tādēļ man ar šo iestādi saistās jaukas bērnības atmiņas. Spurainajos pusaudžu gados lasīšana vairs neaizrāva, tādēļ arī bibliotēkas apmeklējums nebija ikmēneša darāmo darbu sarakstā. Gadi gāja, pabeidzu vidusskolu un biju izvēles priekšā, kurp doties studēt. Ilgi laužīju galvu nespējama izlemt starp plašo piedāvājumu klāstu un beigu beigās kopā ar ģimeni izkristalizējās divi iespējamie man piemērotākie varianti – bibliotekāri un vides zinātne. Toreiz otrā specialitāte šķita perspektīvāka, tādēļ nosvēros par labu tai. 2019.gadā pamanīju, ka Eiropas Savienības projektā “Mācības pieaugušajiem” piedāvā apgūt bibliotekāra specialitāti. Sapratu, ka tas ir īstais brīdis, lai startētu konkursā un cerētu, ka varbūt tomēr izdosies iekļūt mācību programmā. Un tā arī notika. Bērnības nerealizētā karjeras iespēja nu varēja tikt īstenota.

Rīgā patstāvīgi dzīvoju jau pusi mūža, bet tā arī ne reizi nebiju sadūšojusies apmeklēt publisko bibliotēku. Viss šķita tik sarežģīts, nesaprotams. Viegļāk bija grāmatas nopirkt jeb aizņemties no draugiem, radiem, paziņām. Lasīšana pieauga spēkā un nopirkto grāmatu skaits mājās tāpat. Līdz sapratu – stop, es taču apgūstu bibliotekāra specialitāti, man ir jāatrodas bibliotēkas vidē. Un tādēļ beidzot devos pierēģistrēties Rīgas Centrālajā bibliotēkā. Pirmais apmeklējums neizvērtās kā gaidīts – nezinu vai ierados neīstajā brīdī jeb sagaidīju par daudz uzmanības, taču pēc šī apmeklējuma kādu brīdi domāju vai tiešām vēlos šeit viesoties regulāri? Arī neviens no maniem draugiem vienaudžiem šo institūciju neapmeklē, jo ir saskārušies ar neieinteresētu, nelaipnu attieksmi jeb tiem ir izveidojies stereotips savīts priekšstats par šo iestādi. Labi, ka pēc pirmās pakļupšanas tomēr turpināju turp doties, jo nākamie mani bibliotēkas apmeklējumi bija visnotaļ jauki un patīkami. Tiesa gan, es izmantoju tikai vienu bibliotēkas sniegto pakalpojumu – grāmatu lasīšanu. Priekšroku dodu savai piemājas filiālei – tajā ir patīkama, mierīga aura.

Uzsākot kvalifikācijas prakses gaitas Rīgas Centrālās bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļā biju ļoti patīkami gandarīta, jo nodaļas vadītāja ir radoša, atsaucīga, atvērta. Jūtos labi! Kvalifikācijas prakses vadītājas ietekmē arī ir tapis šis pārdomu apcerējums – tā teikt ar skatu uz darbības jomu un institūciju no malas.

Ja man jādod savs šā brīža vērtējums no praktikanta redzējuma par Rīgas Centrālo bibliotēku un jo īpaši Bērnu literatūras nodaļu, tad jāsaka, ka ilgušus gadus esmu dzīvojusi nepamatotās šaubās un priekšstats par to kā šeit ir, jo patiesībā, institūcijā ir visai viegli orientēties un patīkami atrasties. Protams, laužu plūsma šeit ir lielāka, tādēļ izpaliek mājīgā, mierīgā atmosfēra, kas valda mazākās filiālbibliotēkās. Tieši šī komfortablā, mierinošā atmosfēra ir tā, kas mani ir vilinājusi šīs profesijas izvēlē, kas galvenajā struktūrvienībā mazliet izpaliek, jo Rīgas centra dūna uzspiež savus spēles noteikumus.

Pateicoties prakses vadītājai uzzināju daudz noderīgas un jaunas informācijas – gan par bibliotēkas sadarbības projektiem, par plašo pasākumu un radošo darbnīcu klāstu, par krājuma sastāvu un galu galā par darbinieku dienas gaitām, klientu apkalpošanu un ikdienā izmantoto informācijas sistēmu. Man, kā jaunajai mammai, bija pārsteigums cik daudz dažādu izklaides iespēju Bērnu literatūras nodaļa sniedz pirmsskolas vecuma bērniem. Tiesa gan jāatzīst, ka bibliotēkas tīmekļa vietnē esošā sadaļa tieši bērniem ir diezgan slikti pamanāma. Pirms prakses uzsākšanas mājas lapu biju aplūkojusi vairākkārt, diezgan aktīvi izmantoju katalogu, taču sadaļu bērniem līdz šim neizmantoju, jo neievēroju. Prakses laikā ir gūts arī plašāks priekšstats par Rīgas Centrālās bibliotēkas uzbūvi un funkciju sadalījumu.

Kvalifikācijas prakses gan vēl ir tikai pusē, taču līdz šim interesantākais man ir šķitis tieši radošais bibliotekāra darba process attiecībā uz pasākumu plānošanu un organizēšanu. Satraucošākais un biedējošākais – klientu tiešā apkalpošana un darbs ar katalogu, jo pie pašreizējās situācijas, kad klients ir norobežots no grāmatu krājuma, reizēm plūsma ir tik aktīva un intensīva, ka veidojas klientu "korķis", tādēļ steidzīgākajos apmeklētājos var rasties neapmierinātības impulsi. Bet tāds jau ir tas darbs ar sabiedrību – reizē aizraujošs un reizē satraucošs. Prieks, ka daudzi tomēr ir saprotoši par šā brīža apkalpošanas stilu un ir gatavi paciesties, līdz atkal tiks atjaunota brīvpieeja grāmatu plauktiem.

Nākotnes redzējumā novēlu bibliotēkai kļūt vēl atvērtākai, radošākai, modernākai un īstenot projektus, un aktivitātes, kas spētu piesaistīt vairāk jauniešus un ekonomiski aktīvo iedzīvotāju daļu. Ir jālauž sabiedrībā iesīkstējušie stereotipi par šo iestādi un to var panākt ar interesantiem, aizraujošiem pasākumiem, pozitīvu, klientorientētu personālu, modernām, funkcionālām telpām un mūsdienīgu pakalpojumu klāstu.

Esmu pateicīga par man sniegto iespēju, informāciju un atbalstu! Un paldies, ka tiku pie tik atsaucīgas kvalifikācijas prakses vadītājas!

Ar cieņu
Māra Cepurīte
02.07.2020.